

GAMLE HUS DA OG NÅ

Status for SEFRAK-registrerte bygninger
Tromsø kommune
Troms fylke 2011
3. omdrev

Åse Dammann

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)

Storgata 2, Postboks 736 Sentrum, 0105 Oslo

Telefon: 23 35 50 00

www.niku.no

Tittel Gamle hus da og nå Status for SEFRAK-registrerte bygninger Tromsø kommune Troms fylke 2011 3. omdrev	Rapporttype/nummer NIKU Rapport 56	Publiseringsdato
	Prosjektnummer 15620277	Sider 74
	Avdeling Bygning	Tilgjengelighet Åpen
Forfatter(e) Åse Dammann	ISSN 1503-4895 ISBN 978-82-8101-119-9	Periode gjennomført 2011-2012
	Forsidebilde 19023304003: Lakselvdalen, Tromsø. Foto: Anne Sætren, NIKU 2011.	

Prosjektleder Åse Dammann
Prosjektmedarbeider(e) Leidulf Mydland, Anneli Nesbakken, Troels Pettersen, Johanne Sognnæs, Grete Swensen og Anne Sætren
Kvalitetssikrer Anne Sætren

Finansiert av Riksantikvaren

Sammendrag I denne rapporten beskrives tap, endringer og tilstand for SEFRAK-registrerte bygninger eldre enn 1900 i Tromsø kommune i Troms fylke i perioden 2006-2011, samt for Nittedal og Tromsø kommune samlet i samme periode. Tap, endringer og tilstand analyseres i forhold til samfunnssektor, sosial miljøsammenheng, bygningstyper og geografiske variasjoner. Undersøkelsen er del av Riksantikvarens overvåkningsprogram Gamle hus da og nå, som gjennomføres ved kontrollregistrering i felt hvert femte år i 18 utvalgte kommuner. 3. omdrev av feltregistreringen startet i 2010. Bygningene som inngår i undersøkelsen ble SEFRAK-registrert i perioden 1975-1995. Det opprinnelige undersøkelsesgrunnlaget i overvåkningsprogrammet for Tromsø kommune var 1086 bygninger. Ved første gangs kontrollregistrering i 2001 var 152 av bygningene gått tapt og i 2006 ytterligere 40. I 2011 ble det registrert 53 nye tap, slik at antall gjenstående bygninger i 2011 er 841. 23 % av bygningene av det opprinnelige undersøkelsesgrunnlaget i Tromsø er tapt. Det årlige tapet i perioden 2006 til 2011 er på 1,2 %.
Abstract This report describes losses, alterations and current condition of SEFRAK-listed buildings older than 1900 in Tromsø municipality, Troms County during the period 2006-2011, and a compilation of survey results covering the same period for the municipalities of Nittedal and Tromsø. These results have been analysed in relation to numerous factors, such as socio-economic sector, physical and social geography, demographics, and building types. Control surveys are carried out every fifth year in 18 selected municipalities. The third cycle of such surveys started in 2011. All the buildings were registered in SEFRAK between 1975 and 1995. By the latter date, the baseline figure for the control surveys in Tromsø was 1086 buildings. By 2001, 152 buildings had been lost, with a further 40 by 2006. 53 new losses were discovered in 2011, bringing the total of remaining buildings down to 841. 23 % of the baseline figure for the control surveys in Nittedal municipality has been lost. Looking at the period 2006-2011 on its own, we find that the annual rate of loss is 1,2 %.

Emneord Kulturminne, bygning, miljøovervåkning, kontrollregistrering, tap, endring, tilstand, Tromsø, Troms
Keywords Cultural heritage, buildings, monitoring, control survey, loss, alteration, condition, Tromsø, Troms

Avdelingsleder

Leidulf Mydland

Forord

Gamle hus da og nå er Riksantikvarens miljøovervåkningsprogram for SEFRAK-registrerte bygninger eldre enn 1900. Målet med overvåkningsprogrammet er å få oversikt over utviklingen av tap, endringer og fysisk tilstand for SEFRAK-registrerte bygninger, gjennom kontrollregistrering i felt i utvalgte kommuner. Overvåkingsresultatene for denne bygningsmassen vil gi grunnlag for målrettede tiltak i fremtidig forvaltning. I alt 18 kommuner er med i dette miljøovervåkningsprogrammet, og kontrollregistrering foretas hvert femte år i hver av kommunene. I 2011 ble det foretatt kontrollregistrering i Nittedal og Tromsø kommune. Programmet ble opprettet i år 2000 og har et langsiktig perspektiv.

1. og 2. omdrev av overvåkningsprogrammet, som ble avsluttet i henholdsvis 2004 og 2009, ble gjennomført av Kulturminnekompaniet. 3. omdrev, som pågår fra 2010 til og med 2014, gjennomføres av Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU), på oppdrag fra Riksantikvaren.

Feltarbeidet i 2011 foregikk i juni, august, september og oktober og ble gjennomført av Leidulf Mydland, Johanne Sognæs, Grete Swensen, Anne Sætren og prosjektleder Åse Dammann. Anneli Nesbakken og Troels Pettersen har bidratt med metodeutvikling og presentasjon av kartverk og tabeller til registreringen, og kart og planstatus til rapportene. Anne Sætren har ansvar for kvalitetssikring. Resultater og rapporter er utarbeidet av Åse Dammann. Alle er ansatt ved NIKU.

Rapportene fra 3. omdrev er i stor grad utformet med samme systematikk som rapportene fra tidligere omdrev. Rapporter fra kontrollregistreringene er tilgjengelige som PDF-fil på www.ra.no og www.niku.no, og kan fås i papirformat hos Riksantikvaren.

Oslo, mars 2012

Åse Dammann, NIKU

Innholdsfortegnelse

0	Sammendrag	7
0.1	Kvantitative forandringer	7
0.2	Kvalitative forandringer.....	10
0.3	Årsak til tap og endring	12
0.4	Bruk av SEFRAK-registeret, planforhold m.m.....	13
1	Om prosjektet.....	14
1.1	Riksantikvaren og miljøovervåking (MOV)	14
1.1.1	Nasjonale mål	14
1.1.2	SEFRAK.....	14
1.1.3	Miljøovervåkingens gjennomføring.....	15
1.1.4	18 kommuner	16
1.1.5	Undersøkte SEFRAK-data.....	18
1.1.6	Parametere for MOV-undersøkelsen	20
1.1.7	Metode	21
1.1.8	Lagring av rådata og fotomateriale	22
2	Grunnlagsmaterialet for MOV-undersøkelsen 2011	23
2.1	De utvalgte kommunene i MOV-undersøkelsen 2011	23
2.1.1	Undersøkte bygninger 2011	24
2.2	Grunnlagsmaterialet for MOV-undersøkelsen i Tromsø 2011	25
3	Resultat.....	26
3.1	Tap	26
3.1.1	Tap – samlet	26
3.1.2	Tap – samfunnssektor	28
3.1.3	Tap – sosial miljøsammenheng	29
3.1.4	Tap – bygningstyper	30
3.1.5	Tapsårsaker.....	31
3.2	Endringer av gjenstående bygninger.....	32
3.2.1	Endringer – samlet.....	32
3.2.2	Endring – bygningstyper	33
3.3	Tilstand	34
3.3.1	Tilstand – samlet.....	34
3.3.2	Tilstand – sosial miljøsammenheng.....	35
3.3.3	Tilstand – bygningstyper	37

4	Geografiske variasjoner	38
4.1	Tap og geografiske variasjoner.....	40
4.1.1	Tap – områder: Tidligere kommuner	40
4.1.2	Tap – tettbygd/spredtbygd.....	41
4.2	Endringer og geografiske variasjoner	42
4.2.1	Endring – områder: Tidligere kommuner	42
4.2.2	Endring – tettbygd/spredtbygd	43
4.3	Tilstand og geografiske variasjoner	44
4.3.1	Tilstand – områder: Tidligere kommuner.....	44
4.3.2	Tilstand – tettbygd/spredtbygd.....	45
5	Utvikling og tendenser	46
5.1	Utviklingen i kommunen	46
5.2	Tendenser i trusselbildet.....	51
6	Samlet resultatoversikt MOV 2011	52
6.1	Kvantitative forandringer	52
6.2	Kvalitative forandringer.....	58
6.2.1	Bestandsutviklingen i forhold til sosial miljøsammenheng	58
6.2.2	Bestandsutviklingen i forhold til bygningstyper	59
6.2.3	Tapsårsaker.....	60
	Figurliste	62
	Kilder.....	63
	Vedlegg.....	64
	Vedlegg 1: Bygningstyper. Tap, endring og tilstand 1.-3. omdrev Tromsø kommune.....	64
	Vedlegg 2: Registreringskretser. Tap, endring og tilstand 1.-3. omdrev Tromsø kommune	65
	Vedlegg 3: Kart. Kommune og fylke	69
	Vedlegg 4: Kart. Tap 3. omdrev Tromsø kommune	70
	Vedlegg 5: Kart. Endring 3. omdrev Tromsø kommune	71
	Vedlegg 6: Kart. Tilstand 3. omdrev Tromsø kommune.....	72

0 Sammendrag

0.1 Kvantitative forandringer

Undersøkellesgrunnlaget for Tromsø i 3. omdrev besto av 894 bygninger. Mellom 2006 og 2011 har 53 bygninger gått tapt, dvs. 6 % av bygningene i undersøkelsesgrunnlaget. Dette tilsvarer et årlig tap på 1,2 % fra 2006 til 2011.

Til sammen er 372 bygninger i Tromsø registrert som endret (alle endringstyper). Dette tilsvarer 44 % av de gjenstående bygningene i 3. omdrev. Det betyr at det i 2011 er 104 flere endrete bygninger enn i 2006 og 165 flere enn i 2001.

31 bygninger i Tromsø er sterkt endret (endringstype A), det vil si 4 % av de gjenstående bygningene i 3. omdrev. Dette er 22 flere sterkt endrete bygninger enn i 2006 og 25 flere enn i 2001. 13 % av de gjenstående bygningene har middels endringer (endringstype B) og 28 % har mindre endringer (endringstype C).

40 bygninger i Tromsø er sterkt truet. Dette tilsvarer 5 % av de gjenstående bygningene. I tillegg er 62 bygninger registrert som truet, en andel på 7 %. I 2006 var 7 % av de gjenstående bygningene i Tromsø sterkt truet.

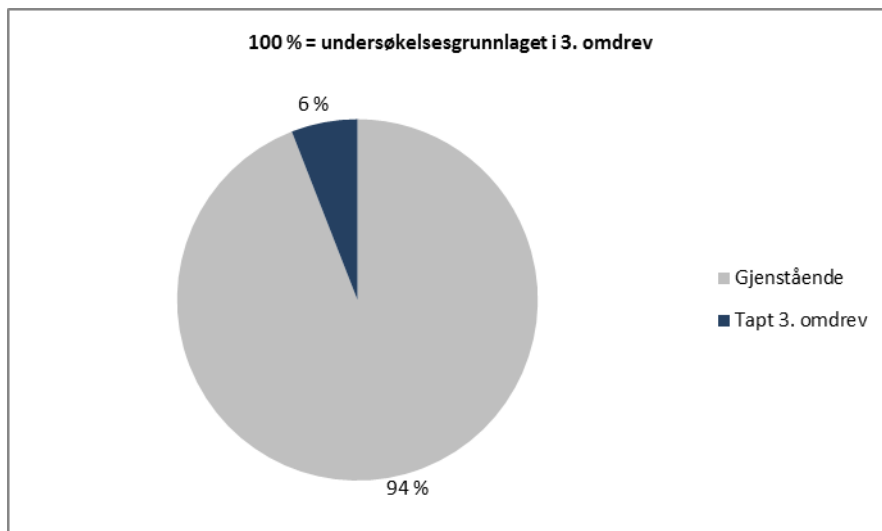
Til sammen er 120 av bygningene i Tromsø tapt, sterkt endret (endringstype A) og/eller sterkt truet. (4 av bygningene er både sterkt endret og sterkt truet). Dette tilsvarer 13 % av bygningene i undersøkelsesgrunnlaget for 2011.

Til sammen er 367 bygninger i Tromsø i tilnærmet samme form som ved den opprinnelige SEFRAK-registreringen, fratrukket bygninger som er tapt, truet, sterkt truet eller endret (alle endringstyper). Dette tilsvarer 41 % av undersøkelsesgrunnlaget for Tromsø i 3. omdrev. I 2006 var denne andelen på 60 %.

9 bygninger i Tromsø er registrert med står/status ukjent. Det betyr at man vet at bygningen står, men ikke om den er endret eller truet. For Tromsø utgjør dette litt over 1 % av de gjenstående bygningene i 2011.

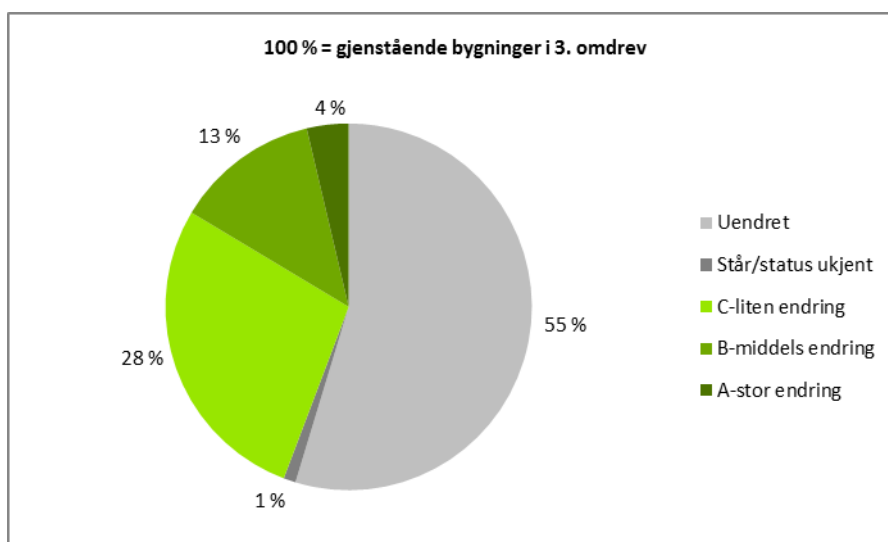

19023307011: 53 bygninger er tapt i Tromsø i 3. omdrev. 1 av 9 bygninger i Sjursnes krets var tapt. Foto: AS, NIKU 2011.

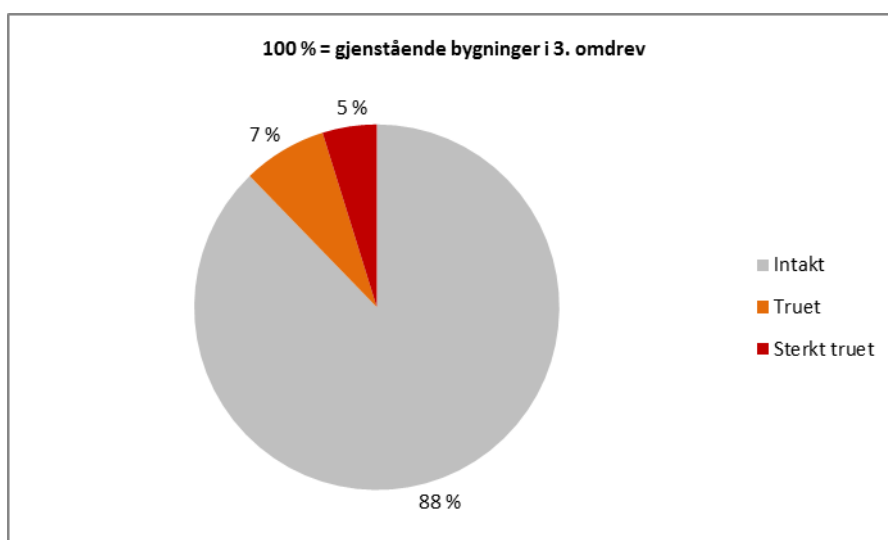
Gjenstående	841
Tapt 3. omdrev	53
Undersøkelsesgrunnlag 3. omdrev	894

Figur 1: Tapte og gjenstående bygninger

Uendret	460
Står/status ukjent	9
C-liten endring	234
B-middels endring	107
A-stor endring	31
Gjenstående 3. omdrev	841

Figur 2: Endrete og uendrete bygninger

Intakt	739
Truet	62
Sterkt truet	40
Gjenstående 3. omdrev	841

Figur 3: Bygningstilstand

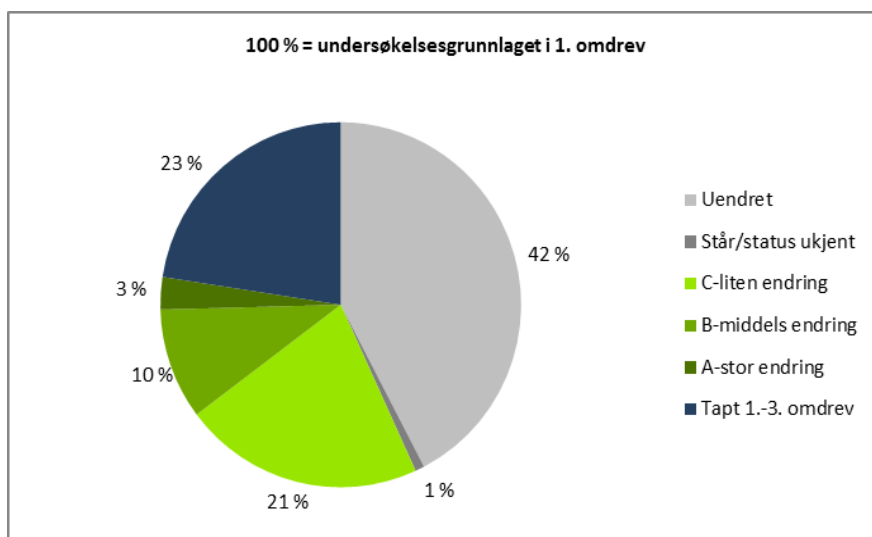
Akkumulert tap, endring og tilstand

Det akkumulerte tapet etter 3. omdrev i Tromsø er på 23 % av undersøkelsesgrunnlaget på 1086 bygninger fra 1. omdrev. I 2. omdrev var det akkumulerte tapet på 18 %, og i 1. omdrev var det på 14 %.

Den akkumulerte andelen bygninger som er sterkt truet etter 3. omdrev er på 3 % av undersøkelsesgrunnlaget for 1. omdrev. I tillegg er andelen som er registrert som truet på 6 %.

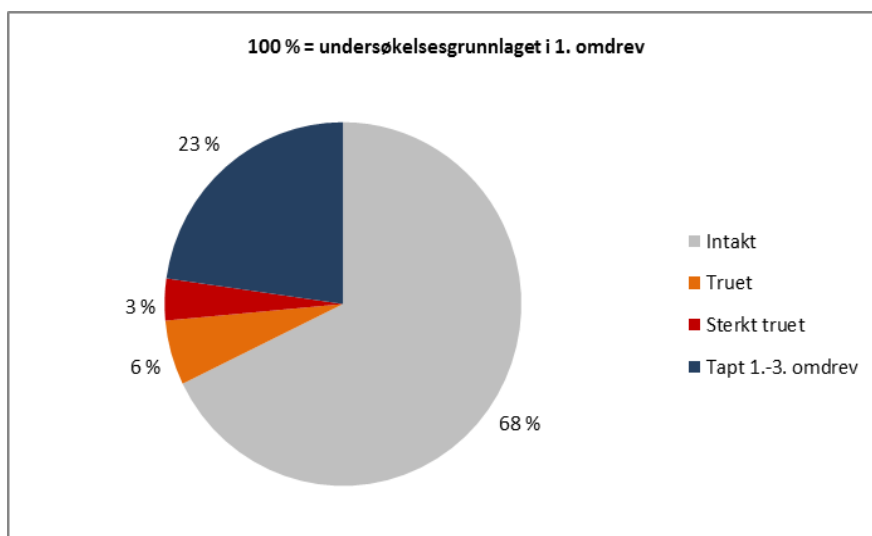
Det akkumulerte antall endrete bygninger (alle endringstyper) etter 3. omdrev i Tromsø utgjør 34 % av undersøkelsesgrunnlaget for 1. omdrev. Til sammenligning var den akkumulerte andelen endrete bygninger 25 % i 2. omdrev og 19 % i 1. omdrev.

Den akkumulerte andelen bygninger som er tapt, sterkt truet og/eller sterkt endret (endringstype A) etter 3. omdrev i Tromsø utgjør 29 % av undersøkelsesgrunnlaget i 1. omdrev. Til sammenligning var den akkumulerte andelen tapte, sterkt truete og/eller sterkt endrete bygninger 25 % i 2. omdrev og 20 % i 1. omdrev.

Uendret	460
Står/status ukjent	9
C-liten endring	234
B-middels endring	107
A-stor endring	31
Tapt 1.-3. omdrev	245
Undersøkelsesgrunnlag 1. omdrev	1086

Figur 4: Akkumulert tap og endringer

Intakt	739
Truet	62
Sterkt truet	40
Tapt 1.-3. omdrev	245
Undersøkelsesgrunnlag 1. omdrev	1086

Figur 5: Akkumulert tap og bygningstilstand

0.2 Kvalitative forandringer

Samfunnssektor

Litt over halvparten av de undersøkte bygningene i Tromsø tilhører SEFRAK-kategorien landbruk, fiske, fangst (53 %), og det er denne kategorien som har høyest tapsandel i 3. omdrev (8 %). Mange av bygningene i Tromsø kommune ligger imidlertid i en bymessig sammenheng, noe som reflekteres i at en stor andel tilhører kategorien fast bosetting uten næringstilknytning (32 %). I 2. omdrev var det like høy tapsandel for bygninger av denne kategorien som for bygninger i kategorien landbruk, fiske, fangst (5 %), men mens tapsandelen har økt for sistnevnte kategori, er tapsandelen uendret for fast bosetting uten næringstilknytning.

Sosial miljøsammenheng

Når det gjelder bygningenes tilhørighet til sosial miljøsammenheng er bonde den største SEFRAK-kategorien i Tromsø (42 % av bygningene), og det er bondens bygninger som har den høyeste tapsandelen i Tromsø i 3. omdrev (8 %). Dette er en økning fra 2. omdrev (4 % tap). Det er også denne kategorien som ligger dårligst an når det gjelder tilstanden for de gjenstående bygningene (8 % sterkt truete). Andelen av bondens bygninger som er sterkt truet har imidlertid sunket noe siden 2. omdrev. Den nest største kategorien for sosial miljøsammenheng i Tromsø er arbeider, husmann, tjenestemann (21 % av bygningene). Også i denne kategorien har tapsandelen økt fra 2. omdrev, fra (2 % til 3 %).

Bygningstyper

Bolighus/våningshus er den største av bygningskategoriene i Tromsø (49 %). Tapsandelen for bolighusene er som i 2. omdrev (3 %), som er lavere enn gjennomsnittet for Tromsø i 3. omdrev (6 % tap), og i tillegg er det relativt få av bolighusene som er sterkt truet (4 %). Desto verre er tilstanden for driftsbygningene i landbruket. Både for kategoriene hus i utmark/seter, mindre uthus i/nær tunet og driftsbygninger i tunet er tapsandelen høy (henholdsvis 28 %, 14 % og 13 %), som betyr økt tapstakt siden 2. omdrev. Som tidligere er det bygningsgruppen mindre uthus i/nær tunet som er mest utsatt, med høyest andel sterkt truete. Dette er alarmerende ettersom det er få slike bygninger igjen i kommunen, 13 er gjenstående i 3. omdrev (2 % av Tromsø samlet). Andelen sterkt truete har imidlertid sunket siden 2. omdrev (fra 39 % til 15 %). Også bygningsgruppen naust, sjøhus, fyr m.m. har en høy andel sterkt truete (10 %), men tilstanden er bedre enn i 2. omdrev (13 %). Bolighusene, driftsbygningene i tunet og mindre uthus i/nær tunet ligger rundt gjennomsnittet i Tromsø samlet, med henholdsvis 4 %, 5 % og 6 % sterkt truete, mens bygningstilstanden er best for bygårdene i Tromsø. I denne bygningsgruppen er det nå ingen sterkt truete. 3 av bygårdene i Tromsø er imidlertid tapt i 3. omdrev (4 %). Når det gjelder bygningsendringer er det bygårdene og utmarkshusene som topper endringstakten (17 % økning fra 2. omdrev), og etter bygårdene er det bolighusene som er mest endret (53 %). For øvrig har andelen endrete bygninger økt i alle bygningskategorier.

Geografiske variasjoner

Av de ulike geografiske områdene i Tromsø var det i 2. omdrev Ullsfjord som hadde høyest tapsandel i kommunen, mens det i 3. omdrev er Hillesøy som topper statistikken (10 % tap). Tromsøysund har også en tapsandel som ligger over gjennomsnittet for kommunen (7 % tap), mens Ullsfjord og Gamle Tromsø by ligger under gjennomsnittet når det gjelder tap. Tilstanden for de gjenstående bygningene er best i området gamle Tromsø by (1 % sterkt truete), mens områdene Hillesøy, Tromsøysund og

Ullsfjord har høyere andel sterkt truete (henholdsvis 8 %, 11 % og 13 %). Også i 2. omdrev var bygningstilstanden best i gamle Tromsø by. Andelen av endret bygninger er høyest i gamle Tromsø by (55 %) og lavest i Ullsfjord (19 %).

Når det gjelder forholdet mellom tettbygde og spredtbygde strøk i Tromsø kommune er det i 3. omdrev de spredtbygde områdene som har høyest tapsandel (7 %), mens det i 1. omdrev var høyest gjennomsnittlig tap i tettbygde strøk (16 %). I 2. omdrev var tapsandelen like stor i tettbygde som i spredtbygde strøk. I de tettbygde områdene er det lavest tapsandel i områdene som omfattes av sentrumsplanen. Som i 2. omdrev er bygningstilstanden gjennomsnittlig bedre, med mindre andel sterkt truete bygninger i tettbygde strøk (2 %) enn i spredtbygde (8 %). De tettbygde områdene som ikke omfattes av sentrumsplanen har imidlertid den høyeste andelen av den mildere tilstandsvurderingen truet. Som i de tidligere omdrevene er det høyere andel av endrete bygninger i tettbygde enn i spredtbygde strøk (51 % mot 36 %). I de tettbygde områdene er det klart høyest andel av endrete bygninger i områdene som omfattes av sentrumsplanen, mens bygningene i de tettbygde områdene utenom sentrumsplanen har omtrent samme endringsandel som i de spredtbygde områdene av kommunen.

19023106023: Både tap, endring og tilstand varierer i de ulike geografiske områdene. Fordelingen av tap mellom tettbygde og spredtbygde strøk i Tromsø har gradvis endret seg i løpet av perioden med kontrollregistreringer. I 1. omdrev var tapsandelen høyest i tettbygde områder, i 2. omdrev lå det likt, mens det i 3. omdrev var høyest tapsandel i spredtbygde områder. Andersdal er en av de spredtbygde kretsene i Tromsø kommune. Her var 3 av 16 bygninger tapt i 3. omdrev (19 %), mens det var null tap i 1. og 2. omdrev. Foto: ÅD, NIKU 2011.

0.3 Årsak til tap og endring

53 bygninger er tapt i Tromsø kommune i 3. omdrev. Av disse var det 22 som var truet i 2. omdrev, og det betyr at forfall er en viktig årsak til tap i Tromsø kommune. I forbindelse med kontrollregistreringen i 3. omdrev er 26 av de tapte bygningene registrert med ukjent tapsårsak (49 %), 15 er registrert som revet (28 %), 11 er falt i ruin (21 %) og 1 er brent (2 %).

Tapsandelen for bygårdene i Tromsø sentrum er relativt lav, som i de tidligere omdrevene, og det er ingen av disse bygningene som er sterkt truet. Samtidig er bygårdene i Tromsø sentrum den av bygningskategoriene som har høyest andel av endringer (69 %). Det er imidlertid kun et fåtall av endringene som er store (3 %), og de fleste av endringene er av minste endringsgrad (53 %), som omfatter mye av det vanlige bygningsvedlikeholdet.

Forholdet mellom tapsandelen i tettbygde og spredtbygde områder i Tromsø har gradvis endret seg i løpet av de ti årene kontrollregistreringene har foregått. I 1. omdrev var det høyest tapsandel i tettbygde områder, i 2. omdrev var forholdet likt, mens det i 3. omdrev er en høyere tapsandel i spredtbygde områder enn i tettbygde. Denne utviklingen må sees i sammenheng med fraflytting fra grisgrendte strøk og økt bosetting i Tromsø by og nærområdene rundt. Tromsø kommune har stor utstrekning, og reiseveien er lang fra periferi til senter, hvor de fleste av arbeidsplassene befinner seg.

Tapsandelen er høyest for bygningene i landbruket, noe som er en naturlig følge av at det nå er langt færre som har landbruk som næringsvei enn før 1900, da de undersøkte bygningene ble oppført. Mange av plassene er fraflyttet, og driftsbygninger og utmarkshus har mistet sin opprinnelige funksjon. Likeledes er det bygningene i landbruket og utmarkshusene som er i dårligst stand og som har færrest endringer, noe som kan ha sammenheng med funksjonstap. For bolighusene og våningshusene er imidlertid tapsandelen lavere, og dette gjelder for hele kommunen. Også tilstanden er bedre og endringsandelen høyere enn gjennomsnittet for Tromsø, noe som tyder på at bolighusene fortsatt er i bruk, selv om landbruksvirksomheten nedlegges. En del tidligere boliger og våningshus er også i bruk som fritidsboliger.

19020103036: Områdene som omfattes av sentrumsplanen har lavest andel tapte og sterkt truede bygninger i Tromsø i 3. omdrev, men det er i dette området det er høyest andel av endrete bygninger. Denne bygningen i Storgata er tilbakeført til eldre uttrykk og er registrert med C-liten endring. Foto: AS, NIKU 2011.

0.4 Bruk av SEFRAK-registeret, planforhold m.m.

I Tromsø kommune ivaretas den kommunale kulturminneforvaltningen etter plan- og bygningsloven av Byutviklingssjefen. Originalmaterialet til SEFRAK-registreringen oppbevares i fylkeskommunens kulturvernavdeling.

På et overordnet plannivå, i kommuneplan for Tromsø 2011-2022¹, settes fokus på kulturminner i kapittelet *Kulturminner, kulturmiljø og bygningsvern*, som skal fungere som styringsdokument i det pågående arbeidet med en egen kommunedelplan for kulturminner. Planen skal bl.a. inneholde hensynssoner, strategi for fremtidig vern og verdianalyse av kulturmiljøer og landskaper.

I kommuneplanen fremheves betydningen av systematisk kunnskap om byens historiske utvikling, og en arkitekturpolitikk som tar hensyn til slik kunnskap. Det heter videre at bevaring av eldre bebyggelse og tilpasning av ny bebyggelse vil styrke byens identitet og fremme verdiskaping. Det blir lagt vekt på betydningen av både synliggjøring og formelt vern av kulturminnene, for å sikre en god forvaltning. Arkitektonisk kvalitet ved tilpasning mellom nyere og eldre bebyggelse nevnes som en utfordring.²

I kommuneplanen pekes det på at Tromsø var den eneste byen i Nord-Norge som kom uskadd fra siste verdenskrig, og at dette gir byen en nasjonal kulturhistorisk verdi. Riksantikvarens NB!-register over byer og tettsteder i Norge med kulturmiljøer av nasjonal verdi, begrunner Tromsø bys nasjonale verdi med at byen er det eldste bevarte eksempelet på urbaniseringen i Europas nordlige utkant, og at Tromsø siden 1830-tallet har vært den viktigste norske byen for ishavsfangst og internasjonal polarforskning.³ I arbeidet med å vurdere hensynssoner i kommunedelplan for kulturminner, er deler av Tromsø sentrum og Tromsøbrua med området rundt Tromsdalen kirke vurdert.

Sentrumsplanen, kommunedelplan for Tromsø sentrum, som legger premissene for arealbruken i Tromsø sentrum, definerer bevaringsverdig bygningsmiljø som områder med stor andel bevaringsverdige enkeltbygg og hvor den historiske bebyggelsesstrukturen til dels er intakt. Innenfor disse områdene skal den historiske bebyggelsen ligge til grunn for utbygging. Planen legger blant annet føringer for byggehøyder, og skal sikre det kulturhistoriske miljøet i sentrum med sammenhengende trehusbebyggelse og spesielt bevaringsverdige enkeltbygninger.⁴

Tromsø kommune har mer enn 1700 reguleringsplaner, og det pågår en gjennomgang av disse, for å identifisere bevaringsområder og verneverdige områder og lage en oversikt som skal inngå i kommunedelplan for kulturminner. For planstatus i henhold til reguleringsplaner for bygningene i undersøkelsen, vises det derfor til rapportering fra Tromsø kommunes pågående gjennomgang for oversikt over hvilke av bygningene som ligger i bevaringsområder.

10 av bygningene som inngår i undersøkelsesgrunnlaget i 3. omdrev i Tromsø kommune er fredet etter kulturminneloven. Alle ligger i Tromsø sentrum. Av disse 10 er det 3 bygninger som er endret, alle med C-liten endring. Ingen av de fredete bygningene er registrert som tapt, truet eller sterkt truet. 2 av de fredete bygningene som er endret ligger i krets 104 Skansen og 1 bygning ligger i krets 105 Stortorget. Se planstatus-kart på side 50.

¹ Kommuneplan Tromsø kommune. Arealdelen – planbeskrivelse.

² Kommuneplan Tromsø kommune. Arealdelen – vedleggene.

³ www.nb.ra.no, lest 28.03.12.

⁴ Kommunedelplan for Tromsø sentrum. Sentrumsplanen.

1 Om prosjektet

1.1 Riksantikvaren og miljøovervåking (MOV)

I Riksantikvarens Strategi for miljøovervåking på kulturminnefeltet 2009-2020 heter det:

Kunnskap om kulturminnenes og kulturmiljøenes tilstand, hvordan de utvikler seg og årsaker til endringer, er en grunnleggende forutsetning for en faktabasert politikkutforming og forvaltning. Miljøovervåking (MOV) produserer resultater gjennom systematisk og langsiktig innhenting av data og bidrar dermed til denne kunnskapsutviklingen.

Miljøovervåking er et viktig verktøy for kulturminneforvaltningen. Gjennom standardiserte metoder produseres data som tolkes og analyseres. Resultatene skal bidra til et forutsigbart og konfliktforebyggende vernearbeid innenfor miljøvernforvaltningen. De skal også gi indikasjoner på kulturminnenes og kulturmiljøets tålegrense i forhold til naturlig og menneskeskapt slitasje. Tidlig varsling av en utvikling som kan slå negativt ut for kulturminner og kulturmiljøer er også en viktig intensjon med miljøovervåking.

Overvåkingsresultater kan dessuten bidra til rapportering i henhold til internasjonale forpliktelser.⁵

Gamle hus da og nå er ett av Riksantikvarens miljøovervåkningsprogram. Målet med overvåkningsprogrammet er å få oversikt over utviklingen av tap, endringer og fysisk tilstand for SEFRAK-registrerte bygninger eldre enn 1900. Dette gjøres ved innsamling av data gjennom kontrollregistrering av et stort antall bygninger i felt i 18 utvalgte kommuner. Overvåkingsresultatene for denne bygningsmassen vil gi faktagrunnlag for målrettede tiltak i fremtidig forvaltning.

1.1.1 Nasjonale mål

Et overordnet miljømål er nedfelt i St.meld. nr. 16 (2004-2005) Leve med kulturminner, hvor det i Nasjonalt resultatmål 1 heter:

Det årlige tapet av verneverdige kulturminner og kulturmiljøer skal innen 2020 ikke overstige 0,5 prosent.

Bygningene som inngår i overvåkningsprogrammet *Gamle hus da og nå* er utvalgt på bakgrunn av alder, og det innsamlete materialet gir et bredt tilfang av opplysninger om bestandsutviklingen for den eldre bygningsmassen i de 18 kommunene, uavhengig av bygningenes verneverdi.

1.1.2 SEFRAK

SEFRAK er en forkortelse for Sekretariatet for registrering av faste kulturminner. Sekretariatet, som ble opprettet i 1970, ledet fra 1975 en landsomfattende feltregistrering av eldre bygninger. I 1989 ble SEFRAK nedlagt som sekretariat, og ansvarsområdet ble overført til Riksantikvaren. SEFRAK-navnet ble beholdt som betegnelse på registeret som var bygd opp. Registreringene ble avsluttet i 1995.

SEFRAK-registeret omfatter i prinsippet alle bygninger eldre enn 1900, samt rester av bygninger og andre objekter. For noen områder ble også nyere bygninger registrert, f. eks. der krigshandlinger eller bybranner har ødelagt eldre bebyggelse. Det ble i alt registrert ca. 515 000 objekter i SEFRAK. I underkant av 375 000 av disse objektene er bygninger som står i dag. Registreringen besto av

⁵ Riksantikvaren: Strategi for miljøovervåking på kulturminnefeltet 2009-2020.

kartfesting, oppmåling og fotografering av objektene, ved bruk av standardiserte skjema. Deler av tekstinformasjonen i SEFRAK-skjemaene er digitalisert og koblet til Matrikkelen.

SEFRAK-registrering innebærer ingen formell vernestatus for objektene, men SEFRAK-registeret er et viktig verktøy i forvaltningen av kulturminner og har verdi som kulturhistorisk kildemateriale.⁶

1.1.3 Miljøovervåkingens gjennomføring

I 1994 ble SEFRAK-registreringen fra 1973-74 i Nittedal kommune i Akershus kontrollregistrert. Utover 1990-tallet kom det i stand andre mindre overvåkingsprosjekter med kontroll av tidligere registrerte kulturminner, både bygninger og arkeologiske kulturminner.

Systematisk kontrollregistrering av SEFRAK-registrerte bygninger begynte i overvåkingsprogrammet *Gamle hus da og nå* i 2000. 18 kommuner inngår i overvåkingsprogrammet, og hver kommune blir kontrollregistrert hvert femte år. For hvert omdrev blir det publisert kommunevise rapporter med resultater fra kontrollregistreringen. Disse er tilgjengelige via Riksantikvarens og NIKUs hjemmesider.

Den opprinnelige SEFRAK-registreringen strakk seg over et lengre tidsrom, fra midten av 1970-tallet og frem til 1990-tallet. Dette betyr at de 18 kontrollkommunene i *Gamle hus da og nå* ble registrert i ulike år, og at tallene for tap, endring og tilstand i 1. omdrev av kontrollregistreringen refererer seg til ulike tidsspenn for de 18 kommunene. Kontrollresultatene fra 1. omdrev gir dermed et skjevt bilde med hensyn til å sammenligne de kommunevise resultatene. Tidsintervallene i den videre kontrollregistreringen er imidlertid faste, og hvert omdrev vil gi et bedre grunnlag for sammenligning mellom kommunene.

Den landsomfattende SEFRAK-registreringen ble gjennomført i perioden 1973-1995. Objektene ble kartfestet, oppmålt og fotografert. I år 2000 startet kontrollregistreringen av SEFRAK-registrerte bygninger i 18 kommuner innenfor overvåkingsprogrammet *Gamle hus da og nå*.

19024002010: Våningshuset på Karlstad i Straumbukta ble SEFRAK-registrert i 1992.
Foto: SEFRAK-registreringen 1992.

19024002010: Ved kontrollregistreringen i 2011 var det samme våningshuset på Karlstad intakt men endret, med endringsgrad B-middels endring.
Foto: ÅD, NIKU 2011.

⁶ Riksantikvarens hjemmeside. www.ra.no. Lest 17.2.2011.

1.1.4 18 kommuner

De 18 kommunene som inngår i overvåkningsprogrammet *Gamle hus da og nå* er fordelt på 16 av landets fylker, og de utgjør en geografisk og samfunnsmessig bredde.

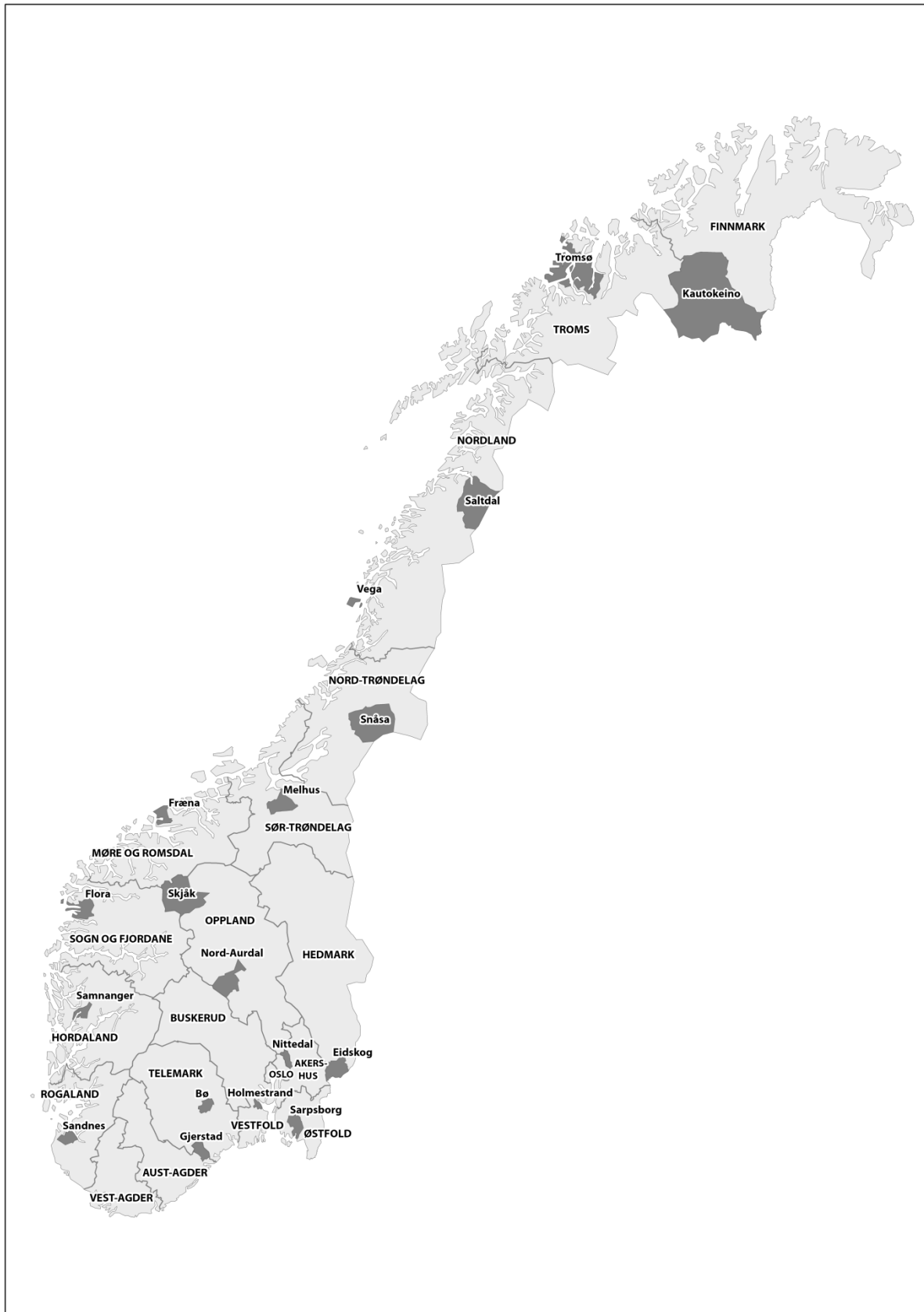
1. omdrev av kontrollregistreringen startet opp i 2000 og ble avsluttet i 2004, og 2. omdrev pågikk fra 2005 til 2009. 3. omdrev, som startet i 2010, vil pågå til og med 2014.

1. omdrev	2. omdrev	3. omdrev	Kommune	Fylke	Antall bygninger i 3. omdrev
2000	2005	2010	Fræna	Møre og Romsdal	695
2000	2005	2010	Gjerstad	Aust-Agder	545
2000	2005	2010	Kautokeino	Finnmark	1142
2000	2005	2010	Nord-Aurdal	Oppland	20
(1994) ⁷	2006	2011	Nittedal	Akershus	260
2001	2006	2011	Tromsø	Troms	894
2002	2007	2012	Eidskog	Hedmark	791
2002	2007	2012	Saltdal	Nordland	373
2002	2007	2012	Sandnes	Rogaland	513
2002	2007	2012	Skjåk	Oppland	716
2003	2008	2013	Flora	Sogn og Fjordane	603
2003	2008	2013	Melhus	Sør-Trøndelag	1105
2003	2008	2013	Snåsa	Nord-Trøndelag	439
2003	2008	2013	Vega	Nordland	399
2004	2009	2014	Bø	Telemark	665
2004	2009	2014	Holmestrand	Vestfold	416
2004	2009	2014	Samnanger	Hordaland	344
2004	2009	2014	Sarpsborg	Østfold	1359

19023202023: I Tromsø kommune har kontrollregistreringene innenfor *Gamle hus da og nå* blitt gjennomført i 2001, 2006 og 2011. Åtte hus på Ryøya er registrert som intakt gjennom alle tre omdrev. Foto: ÅD, NIKU 2011.

⁷ Første kontrollregistrering i Nittedal ble gjennomført før oppstart av overvåkningsprogrammet *Gamle hus da og nå*, i 1994.

I overvåkningsprogrammet *Gamle hus da og nå* blir 18 kommuner i til sammen 16 fylker kontrollregistrert hvert femte år.

1.1.5 Undersøkte SEFRAK-data

Utgangspunktet for overvåkningsprogrammet *Gamle hus da og nå* har vært å undersøke hvor mange av de opprinnelige SEFRAK-registrerte bygningene som fremdeles står, og i hvilken grad de er endret eller truet. I tillegg til å undersøke de kvantitative endringene i kulturminnebestanden, det vil si antall tapte, endrete og truede bygninger, har man også ønsket å belyse enkelte kvalitative aspekter i endringsprosessene.

Med utgangspunkt i strukturen i SEFRAK-registeret, har man valgt ut fire kvalitative kategorier som er undersøkt nærmere. Disse kategoriene er samfunnssektor, sosial miljøsammenheng, bygningstyper og geografiske variasjoner. Disse er igjen delt opp i underkategorier.

Samfunnssektor	
Landbruk, fiske, fangst Andre sektorer	
Sosial miljøsammenheng	
Arbeider, husmann, tjenestemann Bonde Embetsverk, institusjon Fisker Annen næringsdrivende Ukjent	
Bygningstyper	
Bolighus/våningshus	Naust, sjøhus, fyr m.m. Naust, sjøbu Sjøhus, brygge Rorbu Fyr mm
Mindre uthus i/nær tunet Sidebygning Stabbur/loft Andre mindre uthus i/nær tunet Uthus knyttet til bolig/bygård	Bygård
Driftsbygninger i tunet Fjøs, stall, låve Driftsbygning	Andre hustyper Næringsbygg Kraftstasjon, transformatorstasjon Forretningsbygg Hotell, gjestgiveri, skystasjon, kafé m.m. Stasjonsbygning Kirke, kapell Skole/internat Forsamlingshus Sykehus, pleiehjem Kommunehus Bygdemagasin, telthus, tollbu Hytte Ukjent
Hus i utmark/seter Utløe, sommerfjøs Kvern, sag Koie Andre hus i utmark Seterbu/sel Seterløe Seterfjøs Andre hus på setra	
Geografiske variasjoner	
Områder Tettbygd/spredtbygd	

Samfunnssektor

Kategorien samfunnssektor tilsvarer bygningens opprinnelig funksjon og formål, og følger klassifiseringene i SEFRAK-kodelisten for registrering av hus, rubrikk 12.

Sosial miljøsammenheng

Med sosial miljøsammenheng menes opprinnelig sosial miljøsammenheng, som er klassifisert i SEFRAK-kodelisten for registrering av hus, rubrikk 14.

Bygningstyper

De syv hovedkategorier av bygningstyper er ment å ta vare på typiske trekk ved eldre byggeskikk, med egne hus for ulike funksjoner og ressursutnytting. Betegnelse som brukes er standardiserte for alle de 18 kommunene og fanger ikke opp lokale variasjoner av bygningsbenevnelse. For oversikt over resultatene fra kontrollregistreringen fordelt på alle bygningstyper, viser vi til tabell i vedlegg 1 i hver kommunerapport.

Geografiske variasjoner

Et siktemål med overvåkningsprogrammet *Gamle hus da og nå* er å undersøke om variasjoner i beliggenhet, slik som sentrum/periferi eller tettbygde/spredtbygde områder, påvirker kulturminnebestanden, og om visse strøk i en kommune er mer utsatt enn andre. For hver kommune er det derfor laget individuelt definerte, hensiktsmessige geografiske kategorier for å analysere slike variasjoner. Hver geografisk kategori består av en eller flere av registreringskretsene i SEFRAK. Se kapittel 4.

SEFRAK-registreringen ble organisert i felt etter de samme registreringskretser som Statistisk sentralbyrå (SSB) har brukt i folketellingene fra 1970, 1980 og 1990. Kretsinnstillingen for Nittedal er organisert etter grensene som gjaldt ved folketellingen i 1970. Tromsø er organisert etter kretsinnstillingen som ble innført ved folketellingen i 1980.⁸

19023301003: Denne bygningen er kategorisert som naust, sjøhus fyr m.m., og samfunnssektoren er landbruk/fiske/fangst. Sosial miljøsammenheng er bonde, og som 46 % av de undersøkte bygningene i Tromsø i 3. omdrev ligger dette naustet i spredtbygde strøk, nærmere bestemt i Sørfjorden. Foto: AS, NIKU 2011.

⁸ Broe, Unni og Solrun Skogstad 2009: Gamle hus da og nå. Status for SEFRAK-registrerte bygninger. Tromsø kommune. Troms fylke 2006. Riksantikvaren

1.1.6 Parametere for MOV-undersøkelsen

I overvåkningsprogrammet *Gamle hus da og nå* registreres status, årsaker til tap, endringsgrad og bygningstilstand.

Utgangspunktet for vurdering av endringer er bygningen slik den så ut ved første gangs SEFRAK-registrering, det vil si slik den fremstår på det opprinnelige SEFRAK-skjemaet. I vurderingen av endringsgrad og tilstand er det et element av skjønn. Når det gjelder endringer gjøres det ikke vurderinger av om disse er gode eller dårlige.

Status	
Tap	Absolutt tap av SEFRAK-registrerte objekter siden registreringstidspunktet. Det betyr at huset fysisk sett er tapt eller flyttet til annet sted.
Står	Ukjent endringsgrad eller tilstand. For enkelte bygninger er det vanskelig å klassifisere endringsgrad. Årsaken kan være kvaliteten på det opprinnelige SEFRAK-skjemaet, eller huset kan være under oppussing/ombygging.
Gjenoppstått	Fra 2. omdrev ble gjenoppståtte hus tatt med som egen kategori. Hus som har vært midlertidig tatt ned, lagret ved tidligere kontrollregistrering, og som er satt opp igjen i tilnærmet opprinnelig materiale og fysisk sammenheng.
Uendret	Ingen endringer. Mindre endringer, som skifting mellom relativt moderne taktekke som bølgeblekk, eternitplater, asbestplater, aluminiumsplater, papp m.m. regnes ikke som endring. Det samme gjelder også utskifting av enkelte vinduer som har samme format, men hvor detaljene er vanskelig å kontrollere før/nå. Hvis panel, listverk, vinduer og takbelegg er helt fornyet, men er av samme typer som ved den opprinnelige registreringen, vil dette i de fleste tilfelle ikke bli registrert som endring. Undersøkelsen vil derfor ikke fange opp tap av autentisitet på detaljnivå.
Endret	Endret i forhold til den opprinnelige SEFRAK-registreringen.
Årsaker til tap	
Forfall/opprydding	
Falt i ruin	
Riving	
Offentlig vedtak/planvedtak	
Flytting	Hus som er flyttet vil framkomme som tap, med unntak for flytting innen et snevert geografisk område, som for eksempel et gårdstun.
Brent/naturkatastrofe	
Ukjent	
Endring ABC	
A-stor endring	Sterk grad av ombygging. Endring av bygningens grunnflate. Tilbygg/påbygg som i størrelse dominerer den opprinnelige bygningen. Bygningens opprinnelig volumkarakter er endret. Stor del av bygningen revet.
B-middels endring	Mindre omfattende ombygging. Utvidelse av bygningens grunnflate. Mindre påbygg/tilbygg som underordner seg det eksisterende bygningsvolum. Mindre del av bygningen revet.
C-liten endring	Endring av bygningens karakter gjennom generelt vedlikehold, for eksempel ved utskifting av ytre bygningselementer som panel, takbelegg og vinduer/listverk. Mindre endringer kan være vanskelig å observere og klassifisere. Se Status/uendret
Annen endring	
Deler av hus revet	En typisk endring her er at deler av huset som er bygd i lettere konstruksjon er mer utsatt for forfall og derfor blir revet, mens den tømrete delen står igjen. Ofte gjelder slike delringer driftsbygninger.
Tilbakeført til eldre uttrykk	Enkelte endringer representerer en tilbakeføring til eldre uttrykk eller stil.
Dokumentert stilhistorisk tilbakeført	Tilbakeføring basert på dokumentert grunnlag.
Tilstand	
Intakt	Huset står og er i normalt god teknisk tilstand.
Truet	Dårlig teknisk tilstand. Manglende vedlikehold over lengre tid.
Sterkt truet	Huset er i svært dårlig teknisk tilstand.

1.1.7 Metode

Feltarbeid og registreringsmetode

Feltarbeidet i årets kommuner, Tromsø og Nittedal, ble gjennomført i juni, august, september og oktober 2011.

I forkant av feltregistreringen ble det sendt brev til kommuner, fylkeskommuner og Sametinget med informasjon om prosjektet. For å spre informasjon til flest mulig av huseierne på forhånd, ble lokalpressen kontaktet i forkant av feltarbeidet.

Det er foretatt utvendig og visuell befarings av bygningene. Bygningene er fotografert, og registrering av status, endringer og tilstand er innført i kommunevise Excel-tabeller sammen med data fra Matrikkelen og data fra tidligere omdrev av kontrollregistreringen.

For hver av kommunene har NIKU laget komplette digitale kartverk i ArcGIS med oversiktskart og detaljkart, basert på kartgrunnlag fra Statens kartverk, Geovekst. Papirkopier av kartene ble benyttet i felt. De kommunevise Excel-tabellene med alle bygningene i kontrollregistreringen ble koblet mot eksisterende digital kartfesting av SEFRAK-bygninger. Endringer og rettinger som var ført inn på papirkart i forbindelse med tidligere omdrev ble digitalisert. SEFRAK-data ble lagt inn sammen med detaljerte kartdata (FKB) for kommunene. På denne måten kunne vi i et samlet kartsett vise kartfesting og SEFRAK-id for alle bygningene som inngår i kontrollregistreringen.

For å kunne identifisere bygningene og sammenligne før og nå, ble papirkopier av de opprinnelige SEFRAK-skjemaene for alle bygningene tatt med i felt.

Resultatene er fremkommet ved bearbeiding i Excel av rådata fra feltregistreringen, samt data fra Matrikkelen og fra tidligere omdrev av kontrollregistreringen.

Noen metodiske betraktninger

NIKU har fra 2010 overtatt registreringsopplegget for *Gamle hus da og nå* fra Kulturminnekompaniet. NIKU har tilstrebet å ligge på nivå med de tidligere registreringene, slik at rapportene fra de ulike omdrevne skal være sammenlignbare. Vi vil imidlertid peke på enkelte endringer når det gjelder metode, samt ulikhet i vurderinger, som kan gi noe avvik i årets resultater i forhold til tidligere omdrev.

Når det gjelder tapsårsaker, er det avvik i resultatene i 3. omdrev i forhold til tidligere registreringer. I 3. omdrev er en markant større andel av de tapte bygningene registrert med tapsårsak ukjent, enn i tidligere omdrev. Årsaken til avviket kan være at Kulturminnekompaniet i tidligere omdrev i større grad har hentet informasjon fra eiere eller andre informanter, eller at NIKU i 3. omdrev har praktisert et strengere krav til visshet når det gjelder å registrere konkrete tapsårsaker. Kontrollregistreringen i felt er kun utvendig og visuell og i utgangspunktet ikke basert på intervju med informanter. Det betyr at tapsårsaken i mange tilfeller ikke kan fastslås med sikkerhet, og da har NIKU registrert tapsårsaken som ukjent. Der hvor en konkret tapsårsak er fastslått i 3. omdrev, har enten eierne eller andre informanter vært til stede og gitt opplysninger, eller tapsårsaken har vært helt åpenbar.

Når det gjelder tilstand, kan avvik i resultatene i 3. omdrev i forhold til tidligere omdrev skyldes metodiske endringer. I forkant av 3. omdrev ble det innført en ny kategori for registrering av tilstand.

I rapportene for 2. omdrev er bygningenes tilstand klassifisert enten som intakt eller sterkt truet. I 3. omdrev er truet innført som ny kategori, slik at bygningene nå klassifiseres som intakt, sterkt truet eller truet. Dette innebærer en endring som gjør at resultatene for tilstand ikke er direkte sammenlignbare mellom 3. omdrev og de to første omdrevene.

Når det gjelder endringsgrad, er det innført tre nye kategorier i forkant av 3. omdrev, i tillegg til de tre kategoriene A-stor endring, B-middels endring og C-liten endring, som har vært brukt i tidligere omdrev. De nye kategoriene er deler av hus revet, tilbakeført til eldre uttrykk og dokumentert stilhistorisk tilbakeført. For å gjøre resultatene fra 3. omdrev sammenlignbare med resultatene fra tidligere omdrev, har vi valgt å fortsette med å registrere samtlige endringer som enten A, B eller C, og å registrere de tre nye endringskategoriene som spesifiseringer av disse hovedkategoriene.

1.1.8 Lagring av rådata og fotomateriale

Alle rådata fra 3. omdrev av feltregistreringen, samt planstatus for de enkelte bygningene er lagt inn i kommunevise Excel-tabeller sammen med data fra Matrikkelen og data fra tidligere omdrev av kontrollregistreringen. Alle foto fra 3. omdrev er merket med kommune-, krets- og bygningsnummer i samsvar med nummereringen på de originale SEFRAK-skjemaene. Alle rådata og alt fotomateriale fra 3. omdrev av kontrollregistreringen er lagret hos Riksantikvaren.

19023106042: I forbindelse med kontrollregistreringen blir alle de undersøkte bygningene fotografert. Fotomaterialet blir lagret hos Riksantikvaren.
Foto: ÅD, NIKU 2011.

2 Grunnlagsmaterialet for MOV-undersøkelsen 2011

2.1 De utvalgte kommunene i MOV-undersøkelsen 2011

De to kommunene som inngår i kontrollregistreringen i 2011 er Nittedal kommune i Akershus fylke og Tromsø kommune i Troms fylke.

Både i Nittedal og Tromsø bor flesteparten av befolkningen i tettstedsbebyggelse, og i begge kommuner har folketallet økt siden 2. omdrev av kontrollregistreringen i 2006.

Kommune	Opprinnelig antall SEFRAK-registrerte bygninger	Folketall 2006	Folketall 2011	Folketall i tettsted	Andel folketall i tettsted
0233 Nittedal	525	19 722	21 165	19 561	92 %
1902 Tromsø	2006	63 596	68 239	58486	86 %

Befolkningsutvikling i Nittedal og Tromsø kommune⁹

19024104014: I kontrollregistreringen i Tromsø kommune er Tromsø bysentrum med tilgrensende områder definert som tettbebyggelse, samt registreringskretsen Sommarøy, hvor dette bygningsmiljøet ligger.

Foto: GS, NIKU 2011.

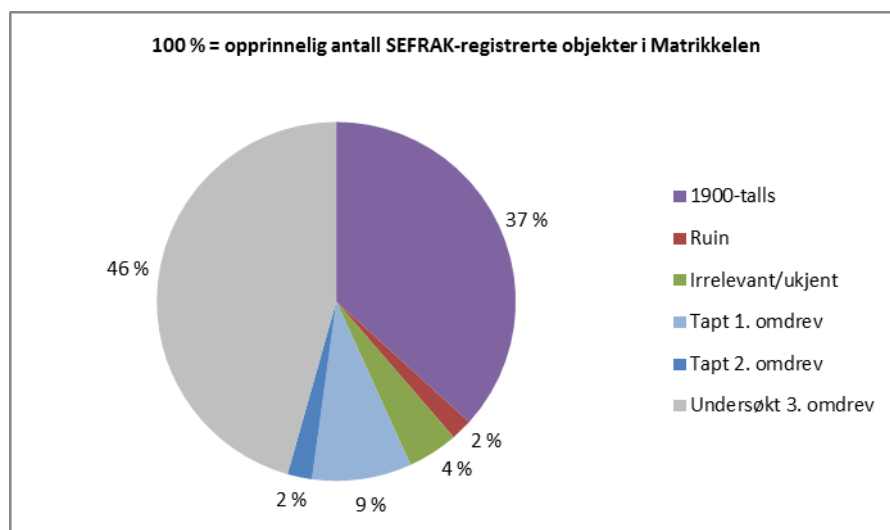
⁹<http://statbank.ssb.no/statistikkbanken>. Lest 16.02.12.

2.1.1 Undersøkte bygninger 2011

Grunnlagsmaterialet for kontrollregistreringen i 2011 i Nittedal og Tromsø består av 1154 bygninger. Det opprinnelige antallet registrerte SEFRAK-objekter innlagt i Matrikkelen for disse kommunene var 2531. Det vil si at 1377 objekter er trukket fra det opprinnelige antallet.

Overvåkningsprogrammet *Gamle hus da og nå* gjelder bygninger eldre enn 1900. Bygninger fra 1900-tallet er derfor trukket fra det opprinnelige grunnlagsmaterialet. Objekter som ble registrert som ruin i den opprinnelige SEFRAK-registreringen er også trukket fra. I SEFRAK-registeret er en del andre objekter enn bygninger registrert. Disse er trukket ut av undersøkelsen, og likeledes nye bygninger oppført på gamle murer. Andre bygninger er trukket fra på grunn av mangelfull registrering, vanskelig fremkommelighet eller fordi bygningen er registrert med to ulike registreringsnummer. Tapte bygninger går ut av undersøkelsesgrunnlaget for hvert omdrev.

Kommune	Opprinnelig antall SEFRAK-registreringer	1900-talls	Ruin	Irrelevant /ukjent	Undersøkt 1. omdrev	Tapt 1. omdrev	Tapt 2. omdrev	Undersøkt 3. omdrev
Nittedal	525	135	2	37	351	75	16	260
Tromsø	2006	794	47	78	1086	152	40	894
Samlet	2531	929	49	115	1437	227	56	1154

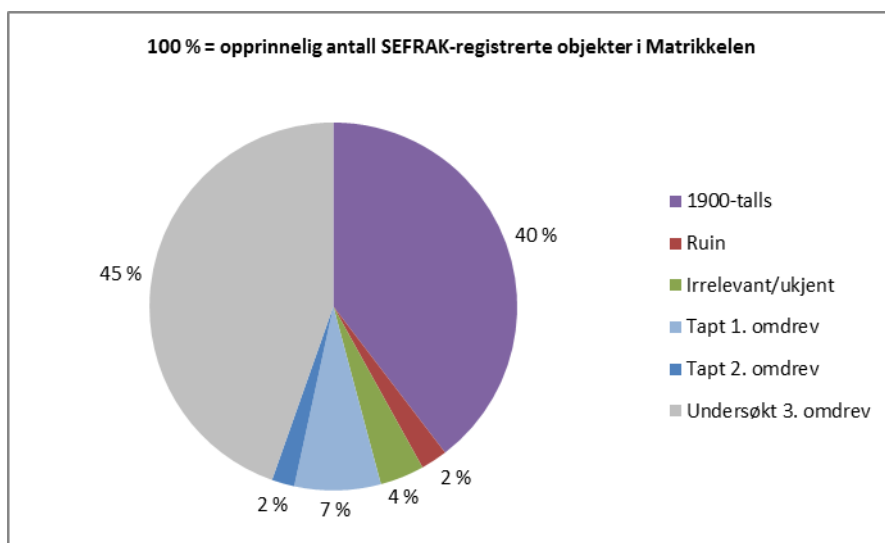

Figur 6: Objekter i Nittedal og Tromsø samlet som er trukket fra de opprinnelige SEFRAK-registreringene i Matrikkelen

2.2 Grunnlagsmaterialet for MOV-undersøkelsen i Tromsø 2011

Grunnlagsmaterialet for kontrollregistreringen i 2011 i Tromsø kommune består av 894 bygninger. Det opprinnelige antallet registrerte SEFRAK-objekter innlagt i Matrikkelen for Tromsø var 2006. Det vil si at 1112 objekter er trukket fra det opprinnelige antallet.

Kommune	Opprinnelig antall SEFRAK-registreringer	1900-talls	Ruin	Irrelevant /ukjent	Undersøkt 1. omdrev	Tapt 1. omdrev	Tapt 2. omdrev	Undersøkt 3. omdrev
Tromsø	2006	794	47	78	1086	152	40	894

Figur 7: Objekter i Nittedal som er trukket fra de opprinnelige SEFRAK-registreringene i Matrikkelen

Av de opprinnelig 2006 SEFRAK-registrerte objektene i Tromsø kommune, er 1112 objekter trukket fra undersøkelsesgrunnlaget i 3. omdrev, blant annet 192 bygninger som ble registrert som tapt i 1. og 2. omdrev.

19024002018: Dette naustet i Malangen var tapt i 2. omdrev.

Foto: SEFRAK.

3 Resultat

3.1 Tap

I dette kapitlet gjøres det rede for tapte bygninger i Tromsø i 3. omdrev. Se kart i vedlegg 4.

Med tap menes absolutt tap, det vil si at bygningen fysisk sett er borte. Flytting til annet sted, for eksempel utenfor tunet, registreres også som tap.

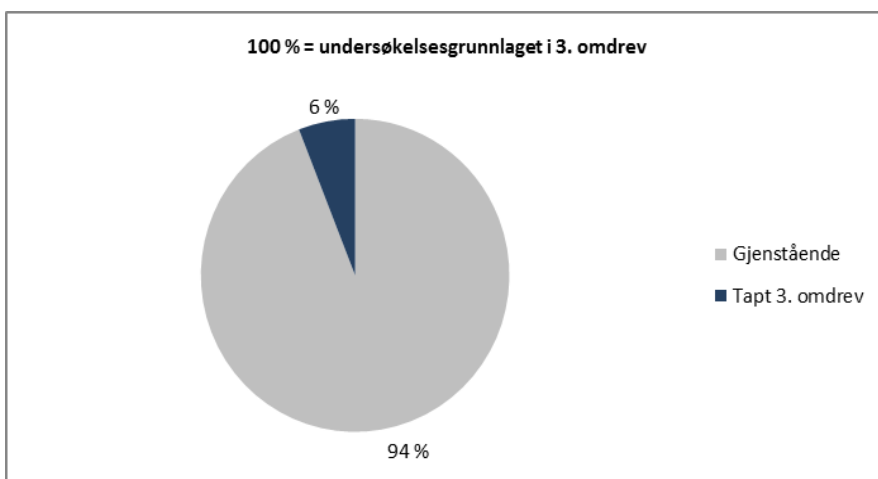
3.1.1 Tap – samlet

Av undersøkelsesgrunnlaget på 894 bygninger i Tromsø kommune i 3. omdrev, er 53 bygninger tapt. Det tilsvarer en tapsandel på 6 %. Det årlige tapet i Tromsø fra 2006 til 2011 er på 1,2 %.

Tapsprosenten i 3. omdrev i Tromsø er dermed høyere enn i 2. omdrev, da tapsandelen var på 4 %, men markant lavere enn i 1. omdrev, da tapsandelen i Tromsø var på 14 %.

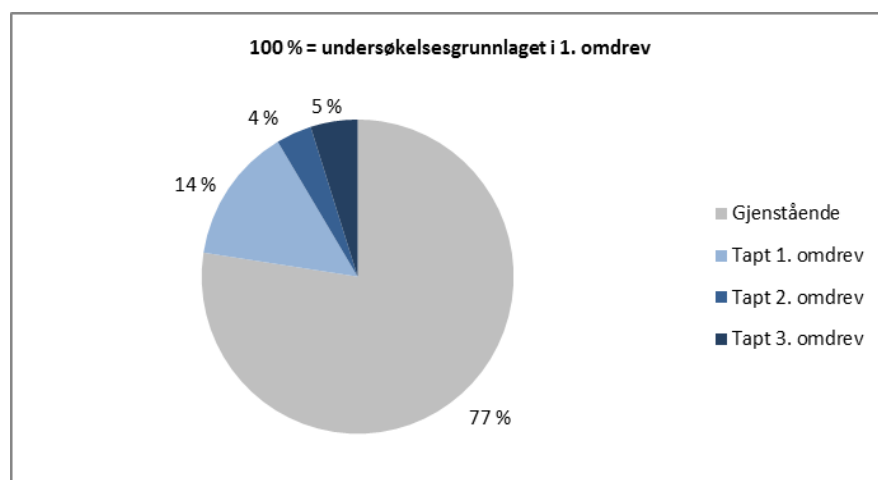
841 bygninger er gjenstående. Ingen av bygningene i Tromsø som var tapt i tidligere omdrev, er gjenoppstått i opprinnelig miljø i 3. omdrev.

Akkumulert tap etter 3. omdrev er på 23 %, med utgangspunkt i det opprinnelige undersøkelsesgrunnlaget på 1086 bygninger i 1. omdrev.

Gjenstående	841
Tapt 3. omdrev	53
Undersøkelsesgrunnlag 3. omdrev	894

Figur 8: Tapte og gjenstående bygninger

Gjenstående	841
Tapt 3. omdrev	53
Tapt 2. omdrev	40
Tapt 1. omdrev	152
Undersøkelsesgrunnlag 1. omdrev	1086

Figur 9: Akkumulert tapte og gjenstående bygninger

19021501014: Det var høyest tapsandel for bygninger i landbruket i Tromsø kommune i 3. omdrev, og av de ulike bygningskategoriene var hus i utmark/seter mest utsatt. Av 18 utmarksbygninger var 5 tapt, slik at det nå bare er 13 gjenstående. Denne utmarksbygningen ble registrert som truet i 2. omdrev.
Foto: Kulturminnekompaniet 2006.

19021501014: I 3. omdrev hadde bygningen falt sammen og ble registrert som tapt.
Foto: ÅD, NIKU 2011.

19022020003: Driftsbygninger på gårdstun utgjør nå en ganske liten del av undersøkelsesgrunnlaget i Tromsø kommune (8 %), og 9 av 72 var tapt i 3. omdrev. Fjøset på Lanes i Finnvika sto fortsatt i 2. omdrev, men ble registrert som truet.
Foto: Kulturminnekompaniet 2006.

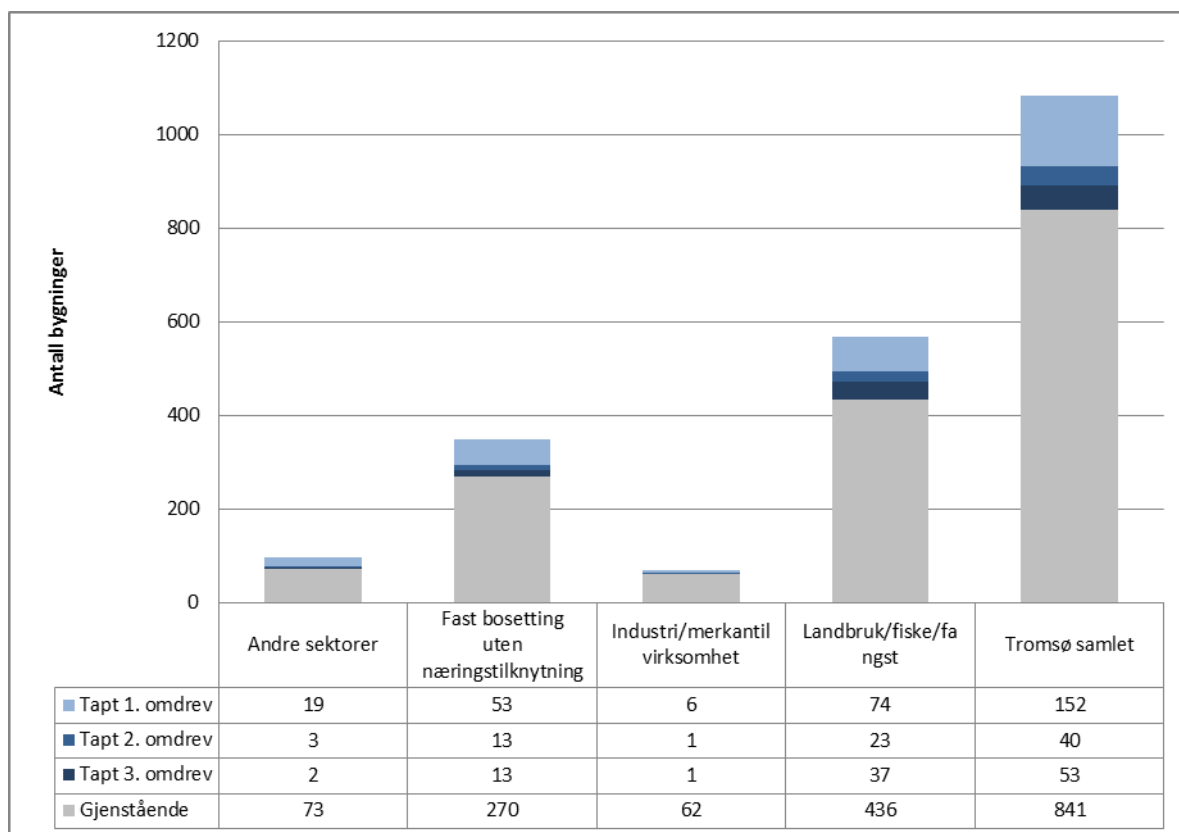
19022020003: Fjøset hadde rast i 3. omdrev og ble registrert som tapt.
Foto: GS, NIKU 2011.

3.1.2 Tap – samfunnssektor

Litt over halvparten av bygningene i undersøkelsen i Tromsø tilhører samfunnssektoren landbruk, fiske, fangst (53 %). I denne kategorien har 8 % av bygningene gått tapt i 3. omdrev, som er over gjennomsnittet på 6 % for Tromsø samlet, og som er en økning i forhold til 2. omdrev, da tapsprosenten i denne kategorien var på 5 %.

Mange av bygningene i Tromsø kommune ligger i en bymessig sammenheng, noe som reflekteres i at kategorien fast bosetting uten næringstilknytning utgjør 32 % av undersøkelsesgrunnlaget i 3. omdrev. Tapsprosenten i denne kategorien er på 5 %, det vil si lavere enn for bygningene i landbruket. Tapsandelen her er den samme som i 2. omdrev.

	Andre sektorer	Fast bosetting uten næringstilknytning	Industri og merkantil virksomhet	Landbruk, fiske, fangst	Tromsø samlet
Tapt 1. omdrev	20 %	16 %	0 %	13 %	14 %
Tapt 2. omdrev	2 %	5 %	4 %	5 %	4 %
Tapt 3. omdrev	3 %	5 %	2 %	8 %	6 %
Antall bygn 3. omdrev	75	283	63	473	894
Andel av Tromsø samlet	8 %	32 %	7 %	53 %	100 %

Figur 10: Tapte bygninger fordelt på samfunnssektor

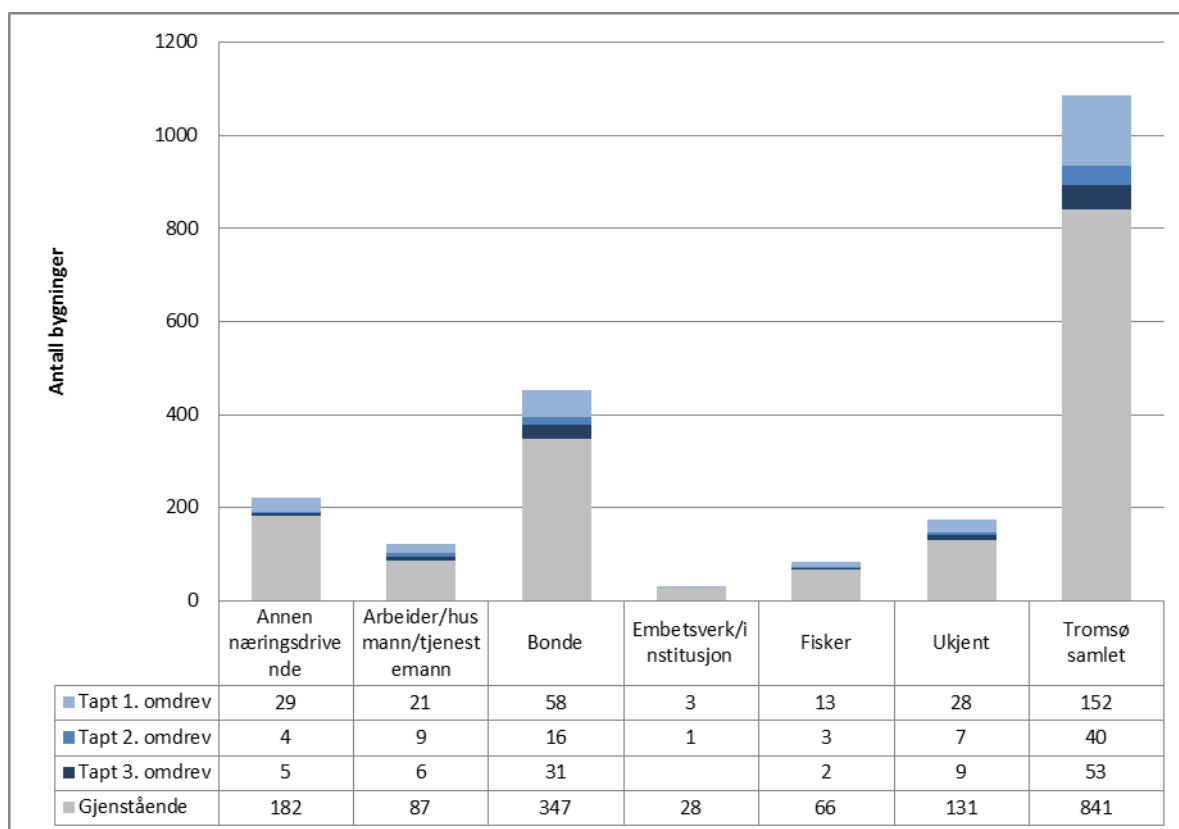
3.1.3 Tap – sosial miljøsammenheng

Bondens bygninger har høyest tapsandel i Tromsø i 3. omdrev, med 8 % tap, som er en økning fra 4 % tap i 2. omdrev. 42 % av bygningene i Tromsø i 3. omdrev inngår i denne kategorien.

Den nest største av kategoriene for sosial miljøsammenheng er annen næringsdrivende, med 21 % av bygningene i Tromsø i 3. omdrev. I denne kategorien har tapsandelen økt fra 2 % i 2. omdrev til 3 % i 3. omdrev.

I kategoriene arbeider, husmann, tjenestemann og kategorien fisker er tapsandelen lavere i 3. enn i 2. omdrev.

	Annen næringsdrivende	Arbeider, husmann, tjenestemann	Bonde	Fisker	Embetsverk, institusjon	Ukjent	Tromsø samlet
Tapt 1. omdrev	13 %	18 %	13 %	15 %	10 %	16 %	14 %
Tapt 2. omdrev	2 %	9 %	4 %	4 %	3 %	5 %	4 %
Tapt 3. omdrev	3 %	6 %	8 %	0 %	3 %	6 %	6 %
Antall bygn 3. omdrev	187	93	378	28	68	140	894
Andel av Tromsø samlet	21 %	10 %	42 %	3 %	8 %	16 %	100 %

Figur 11: Tapte bygninger fordelt på sosial miljøsammenheng

3.1.4 Tap – bygningstyper

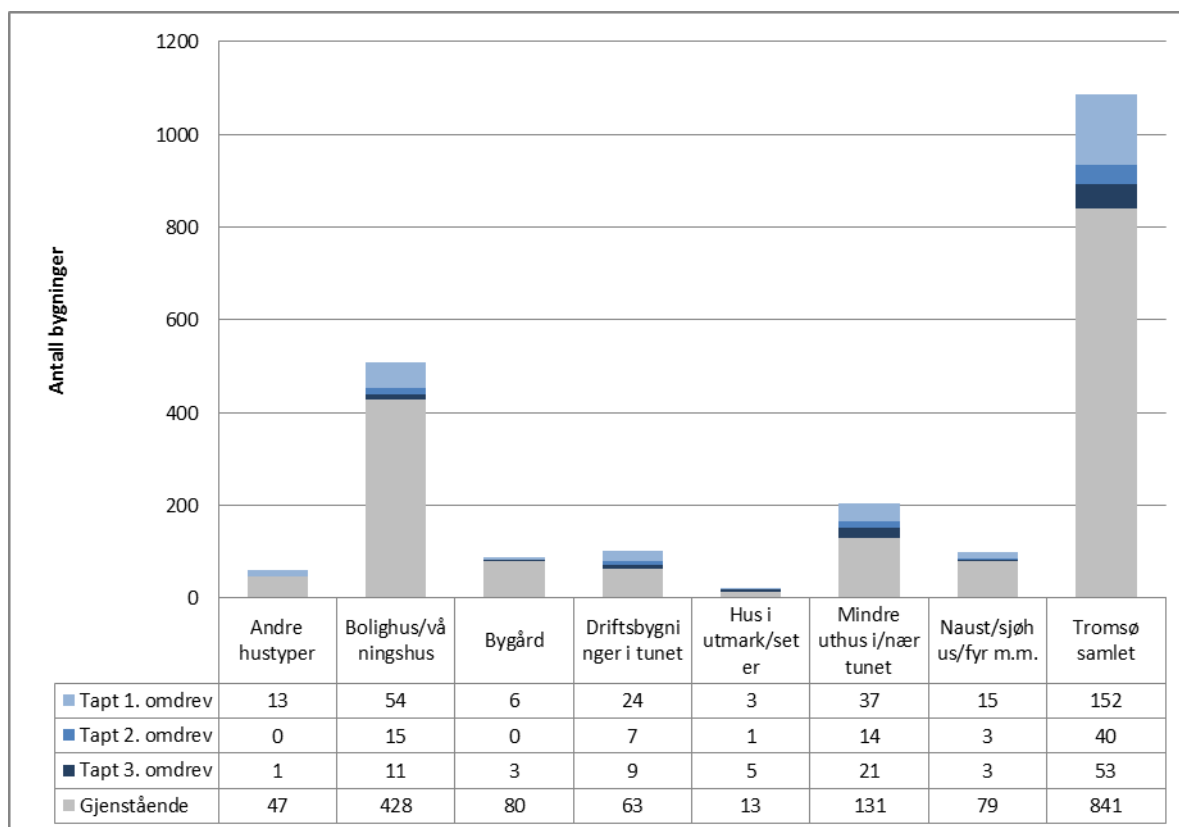
Se tabell i vedlegg 1 for detaljert resultatoversikt for alle bygningstyper.

Når det gjelder ulike bygningstyper, er bolighus/våningshus den største kategorien i Tromsø, med 49 % av bygningene i undersøkelsesgrunnlaget i kommunen i 3. omdrev. Tapsprosenten for bolighusene er på 3 %, som i 2. omdrev, som er lavere enn det gjennomsnittlige tapet på 6 % i kommunen samlet i 3. omdrev.

Desto høyere er tapsandelen for driftsbygningene i landbruket. I kategoriene hus i utmark/seter, mindre uthus i/nær tunet og driftsbygninger i tunet er det henholdsvis 28 %, 14 % og 13 % tap, som innebærer en markant økning i tapstakten siden 2. omdrev.

3 av bygårdene i Tromsø er gått tapt i 3. omdrev, noe som tilsvarer 4 % av de 83 bygningene som inngikk i undersøkelsen i Tromsø i 2011.

	Andre hustyper	Bolighus/våningshus	Bygård	Driftsbygninger i tunet	Hus i utmark/seter	Mindre uthus i/nær tunet	Naust, sjøhus, fyr m.m.	Samlet
Tapt 1. omdrev	21 %	11 %	7 %	23 %	14 %	18 %	15 %	14 %
Tapt 2. omdrev	0 %	3 %	0 %	9 %	5 %	8 %	4 %	4 %
Tapt 3. omdrev	2 %	3 %	4 %	13 %	28 %	14 %	4 %	6 %
Antall bygn 3. omdrev	48	439	83	72	13	152	82	894
Andel av Tromsø samlet	5 %	49 %	9 %	8 %	2 %	17 %	9 %	100 %

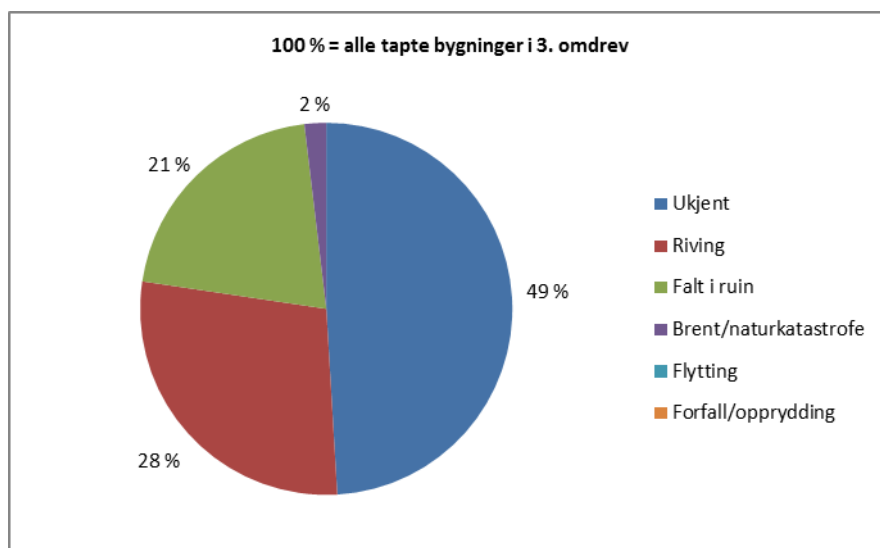
Figur 12: Tapte bygninger fordelt på bygningstype

3.1.5 Tapsårsaker

Følgende tapsårsaker blir registrert i felt: forfall/opprydding, falt i ruin, riving, offentlig vedtak/planvedtak, flytting, brent/naturkatastrofe, ukjent.

53 bygninger er tapt i Tromsø kommune i 3. omdrev. 28 % av de tapte bygningene i 3. omdrev er revet, 21 % er falt i ruin og 2 % er brent. Andelen av tap som er registrert med ukjent tapsårsak er på 49 %. Dette er en større andel enn i 2. omdrev, da 10 % ble registrert med ukjent tapsårsak.

	Ukjent	Riving	Falt i ruin	Brent/naturkatastrofe	Flytting	Forfall/ opprydding
Tapt 1. omdrev	38 %	29 %	11 %	6 %	1 %	10 %
Tapt 2. omdrev	10 %	49 %	3 %	0 %	0 %	38 %
Tapt 3. omdrev	49 %	28 %	21 %	2 %	0 %	0 %

Ukjent	26
Riving	15
Falt i ruin	11
Brent/naturkatastrofe	1
Flytting	
Forfall/opprydding	
Tap totalt	53

Figur 13: Tapsårsaker

19024508008: 21 % av tapene i Tromsø skyldes at bygningen har falt i ruin. Foto LM, NIKU 2011.

3.2 Endringer av gjenstående bygninger

I dette kapittelet gjøres det rede for endringer på de gjenstående bygningene i Tromsø kommune i 3. omdrev. Se kart i vedlegg 5.

Av grunnlagsmaterialet på 894 bygninger i 3. omdrev, er 841 bygninger gjenstående, slik det er gjort rede for i kapittel 3.1.1.

3.2.1 Endringer – samlet

Det samlede antall endrete bygninger (alle endringstyper) i Tromsø i 3. omdrev er 372, det vil si at antallet endrete bygninger har økt med 104 siden 2. omdrev.

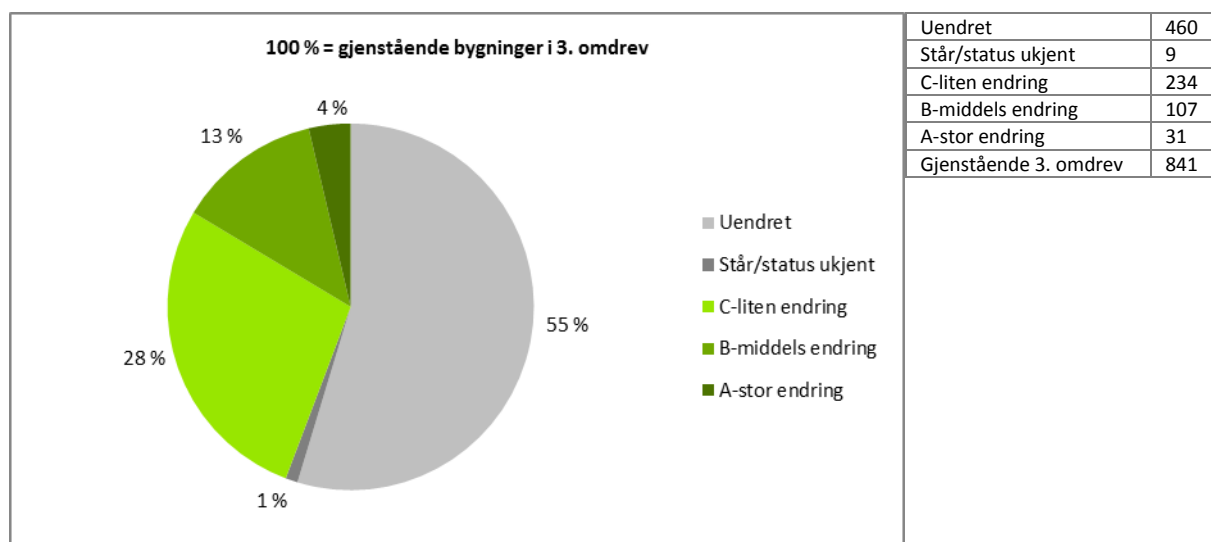
44 % av de gjenstående bygningene i 3. omdrev er endret. Andelen har økt fra 30 % i 2. omdrev og 22 % i 1. omdrev.

Flesteparten av de endrete bygningene har den svakeste endringsgraden C-liten endring. Dette er samme mønster som i 1. og 2. omdrev. Andelen av de gjenstående bygningene i 3. omdrev med endringsgrad C er 28 %. 13 % av bygningene har endringsgrad B-middels endring og 4 % er registrert med A-stor endring. Mye av det alminnelige bygningsvedlikeholdet faller inn under endringstype C.

18 av de endrete bygningene er tilbakeført til eldre uttrykk, nærmere bestemt 1 av de sterkt endrete, 4 av de middels endrete og 13 av de svakt endrete bygningene. I 11 tilfeller er deler av bygningen revet.

I 3. omdrev er det 9 bygninger i Tromsø som er registrert med ukjent endringsstatus.

	A-stor endring	B-middels endring	C-liten endring	Alle endringer	Står/ukjent endringsstatus	Uendret
1. omdrev	1 %	5 %	16 %	22 %	8 %	70 %
2. omdrev	1 %	8 %	21 %	30 %	8 %	62 %
3. omdrev	4 %	13 %	28 %	44 %	1 %	55 %

Figur 14: Endringer

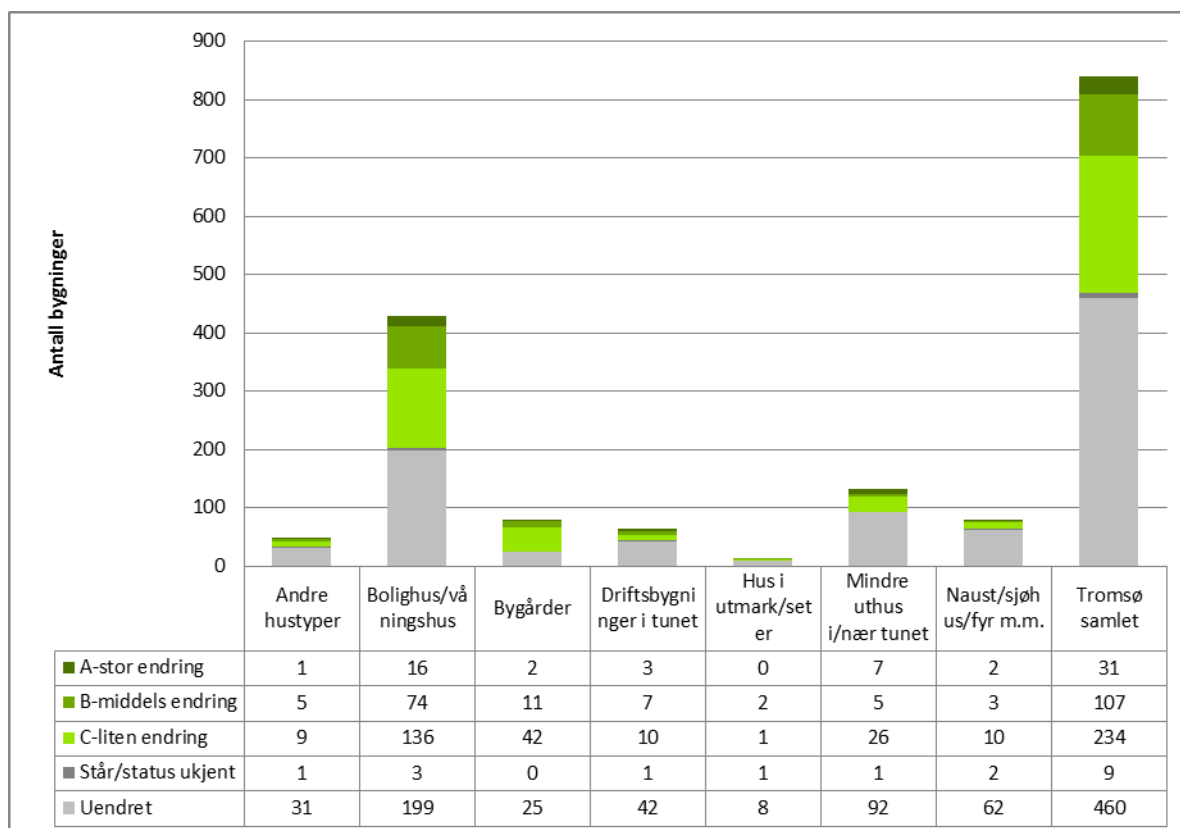
3.2.2 Endring – bygningstyper

Se tabell i vedlegg 1 for detaljert resultatoversikt for alle bygningstyper.

Den vanligste bygningstypen i Tromsø er bolighus/våningshus. 51 % av de gjenstående bygningene tilhører denne kategorien, og en stor andel av disse bygningene har blitt endret i 3. omdrev. Av boligene er nå 53 % endret (alle endringstyper), mot 38 % i 2. omdrev. Bygårdene og utmarkshusene topper endringstakten i 3. omdrev, med 17 % økning siden 2. omdrev. For de øvrige bygningstypene ligger andelen endrete bygninger fra 19 % til 32 %, og i alle kategorier har andelen endrete økt siden 2. omdrev.

Flesteparten av endringene er av minste grad, som tilsvarer mye av det vanlige bygningsvedlikeholdet.

	Andre hustyper	Bolighus/våningshus	Bygård	Driftsbygninger i tunet	Hus i utmark/seter	Mindre uthus i/nær tunet	Naust, sjøhus, fyr m.m.	Samlet
Endringer 1. omdrev	14 %	28 %	48 %	15 %	5 %	11 %	6 %	22 %
Endringer 2. omdrev	23 %	38 %	52 %	17 %	6 %	18 %	11 %	30 %
Endringer 3. omdrev	32 %	53 %	69 %	32 %	23 %	29 %	19 %	44 %
A-stor endring	2 %	4 %	3 %	5 %	0 %	5 %	3 %	4 %
B-middels endring	11 %	17 %	14 %	11 %	15 %	4 %	4 %	13 %
C-liten endring	19 %	32 %	53 %	16 %	8 %	20 %	13 %	28 %
Antall gjenstående	47	428	80	63	13	131	79	841
Andel av Tromsø samlet	6 %	51 %	10 %	7 %	2 %	16 %	9 %	100 %

Figur 15: Endringer fordelt på bygningstyper

3.3 Tilstand

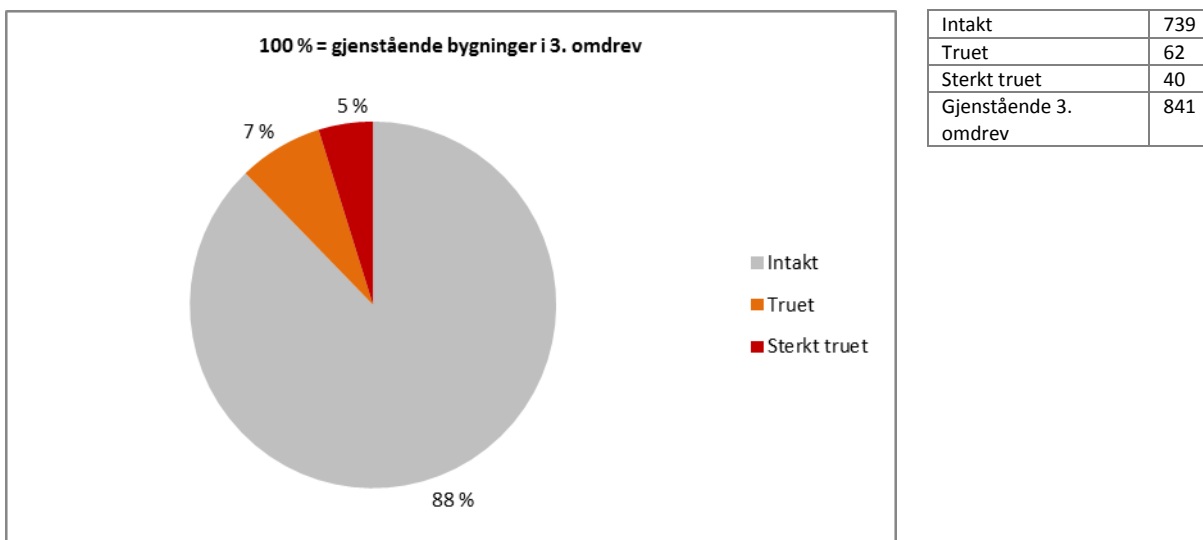
I dette kapittelet gjøres det rede for tilstanden for de gjenstående bygningene i Tromsø kommune i 3. omdrev. Se kart i vedlegg 6.

Av grunnlagsmaterialet på 894 bygninger i 3. omdrev, er 841 bygninger gjenstående, slik det er gjort rede for i kapittel 3.1.1.

3.3.1 Tilstand – samlet

I alt er 40 bygninger sterkt truet. Dette tilsvarer 5 % av de 841 gjenstående bygningene. I tillegg er 62 bygninger registrert som truet, det vil si 7 %. I 2. omdrev var 8 % av de gjenstående bygningene truet, og i 1. omdrev var 6 % sterkt truet.

Av de 69 bygningene som var truet i Tromsø i 2. omdrev, er det 22 som nå er tapt. Av de 47 som fremdeles står, er det 22 som er registrert som sterkt truet også i 3. omdrev, mens 15 av de 47 er registrert med den mildere formen truet. De 10 bygningene som var truet i 2. omdrev, men som nå er registrert som intakt, er stort sett istandsatt i løpet av de senere årene, mens når det gjelder en av bygningene, er den forfallene delen revet. Antallet nye sterkt truede bygninger i 3. omdrev er 18.

Figur 16: Bygningstilstand

19020113047: I tillegg til at 5 % av bygningene i Tromsø kommune er registrert som sterkt truet i 3. omdrev, er 7 % registrert med den mildere formen truet, slik som denne uthusbygningen i Tromsø sentrum.

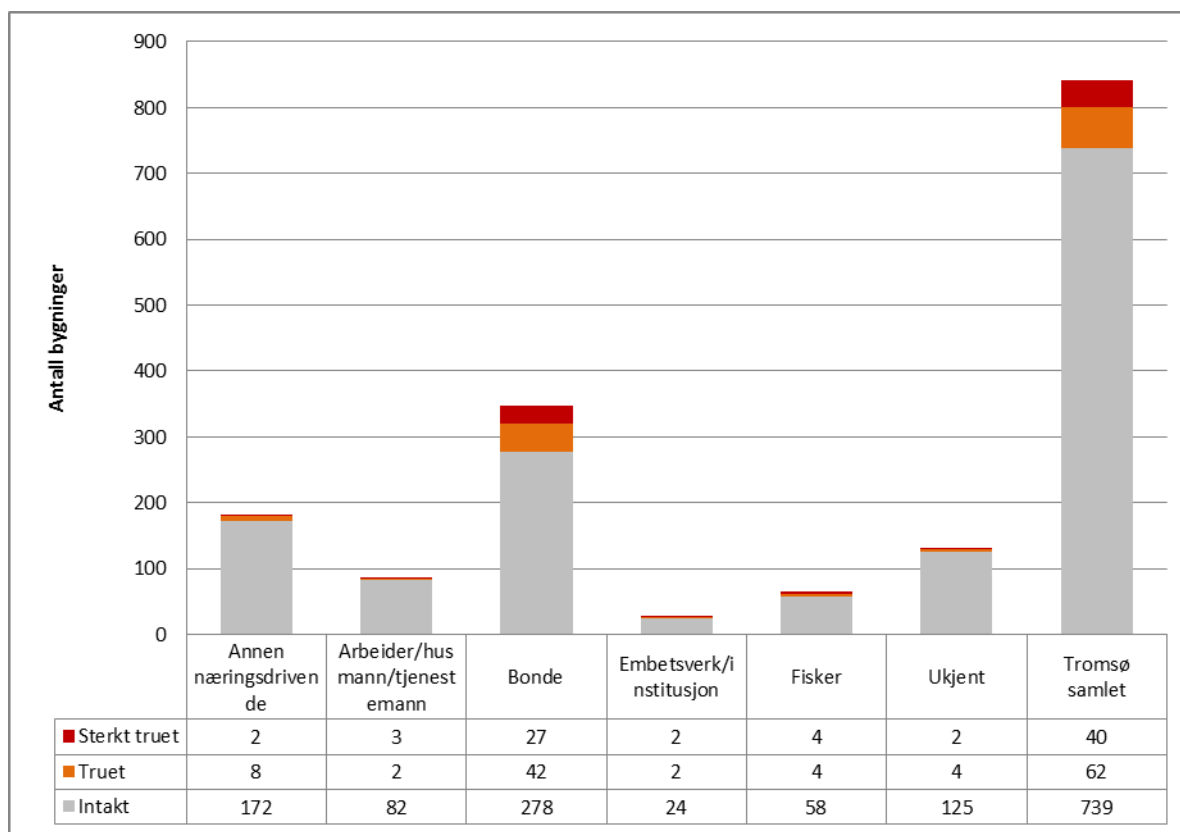
Foto: LM, NIKU 2011.

3.3.2 Tilstand – sosial miljøsammenheng

Når det gjelder de ulike kategoriene for sosial miljøsammenheng, tilhører 41 % av de gjenstående bygningene i Tromsø kategorien bonde. Av disse bygningene er 8 % sterkt truet i 3. omdrev. Dette er en høyere andel enn gjennomsnittet for Tromsø samlet (5 %), men en bedring siden 2. omdrev, da andelen sterkt truede bygninger i denne kategorien var på 12 %. I tillegg til at 8 % av bondens bygninger er sterkt truet, er 12 % registrert som truet.

Også i de øvrige kategoriene av sosial miljøsammenheng er det en lavere andel av bygningene som er sterkt truet i 3. enn i 2. omdrev.

	Annen næringsdrivende	Arbeider, husmann, tjenestemann	Bonde	Fisker	Embetsverk, institusjon	Ukjent	Tromsø samlet
Sterkt truet 1. omdrev	7 %	4 %	7 %	() ¹⁰	11 %	3 %	6 %
Sterkt truet 2. omdrev	2 %	4 %	12 %	9 %	7 %	5 %	8 %
Sterkt truet 3. omdrev	1 %	3 %	8 %	7 %	6 %	2 %	5 %
Truet 3. omdrev	4 %	2 %	12 %	7 %	6 %	3 %	7 %
Antall gjenstående	182	87	347	28	66	131	841
Andel av Tromsø samlet	22 %	10 %	41 %	3 %	8 %	16 %	100 %

Figur 17: Bygningstilstand fordelt på sosial miljøsammenheng

¹⁰ Ikke målt som egen gruppe i 1. omdrev.

19021502008: I alle tre omdrev av kontrollregistreringen i Tromsø kommune har bygningsgruppen mindre uthus i/nær tunet vært mest utsatt for forfall. I 2006 var halvparten av dette huset revet og bygningen ble registrert som truet. Foto Kulturminnekompaniet 2006.

19021502008: I 2011 var forfallet kommet lenger. Bygningen hadde seget kraftig, og den ble registrert som sterkt truet. Foto: ÅD, NIKU 2011.

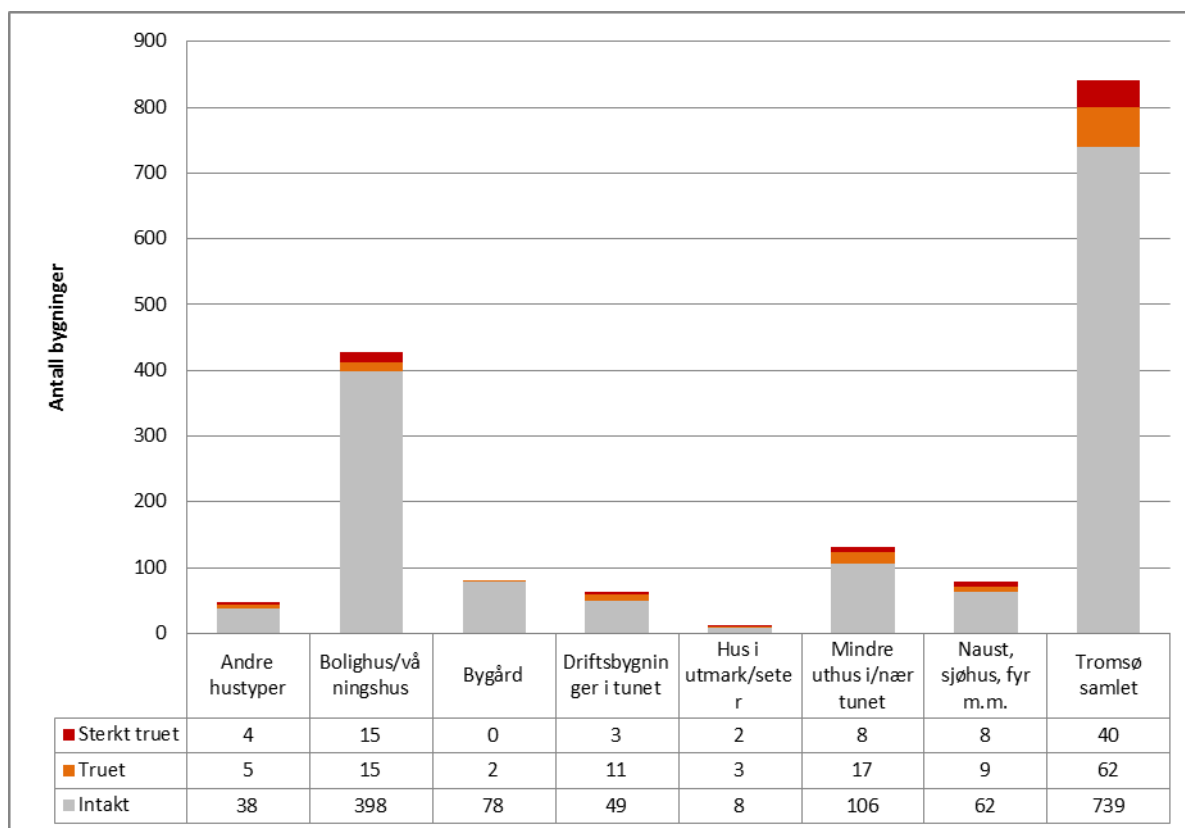
3.3.3 Tilstand – bygningstyper

Se tabell i vedlegg 1 for detaljert resultatoversikt for alle bygningstyper.

Som i 1. og 2. omdrev i Tromsø er det bygningsgruppen hus i utmark/seter som er mest utsatt. Dette er alarmerende ettersom kommunen har få slike bygninger. Kun 13 er gjenstående, som tilsvarer 2 % av bygningene i Tromsø i 3. omdrev. Andelen sterkt truede har imidlertid sunket siden 2. omdrev (fra 39 % til 15 %). I tillegg er 23 % registrert som truet. Også bygningsgruppen naust, sjøhus, fyr m.m. har høy andel sterkt truede (10 %), men tilstanden er bedre enn i 2. omdrev (13 %).

Bolighusene, driftsbygningene i tunet og mindre uthus i/nær tunet ligger rundt gjennomsnittet i Tromsø samlet, med henholdsvis 4 %, 5 % og 6 % sterkt truede. Gjennomsnittet er på 5 %. Av bolighusene er det i tillegg 4 % som er registrert som truet, mens denne andelen er høyere for driftsbygningene i tunet og mindre uthus i/nær tunet, med henholdsvis 17 % og 13 % truede. Tilstanden er best for bygårdene i Tromsø. I denne bygningsgruppen er det ingen sterkt truede, og kun 2 bygninger er registrert som truet (3 %).

	Andre hustyper	Bolighus/våningshus	Bygård	Driftsbygninger i tunet	Hus i utmark/seter	Mindre uthus i/nær tunet	Naust, sjøhus, fyr m.m.	Samlet
Sterkt truet 1. omdrev	9 %	4 %	0 %	15 %	37 %	7 %	9 %	6 %
Sterkt truet 2. omdrev	6 %	5 %	1 %	17 %	39 %	9 %	13 %	8 %
Sterkt truet 3. omdrev	9 %	4 %	0 %	5 %	15 %	6 %	10 %	5 %
Truet 3. omdrev	11 %	4 %	3 %	17 %	23 %	13 %	11 %	7 %
Antall gjenstående	47	428	80	63	13	131	79	841
Andel av Tromsø samlet	6 %	51 %	10 %	7 %	2 %	16 %	9 %	100 %

Figur 18: Bygningstilstand fordelt på bygningstyper

4 Geografiske variasjoner

I dette kapittelet gjøres det rede for geografiske variasjoner av tap, endring og tilstand for bygningene i Tromsø kommune i 3. omdrev. De geografiske kategoriene som er analysert i Tromsø er de tidligere kommunene Gamle Tromsø by, Hillesøy, Tromsøysund og Ullsfjord, samt tettbygde og spredtbygde områder og områdene som omfattes av sentrumsplanen. Se tabell i vedlegg 2 for detaljert resultatoversikt for alle registreringskretsene.

Sentrumsplanen	Tettbygd	Spredtbygd	Gamle Tromsø by	Hillesøy	Tromsøysund	Ullsfjord
102-108	102-1501	1502-2020	102-127	4101-4306	202-3202	3301-3308
112-119	2030-2060	2070-4103			4001-4005	
	4104	4201-4508			4401-4508	

19020112083: Denne bygningen ligger i Storgata, innenfor den tidligere kommunegrensen i Gamle Tromsø by, som er en av de tettbygde kretsene. Bygningen ligger også innenfor området som omfattes av sentrumsplanen. 43 % av bygningene i 3. omdrev ligger i området Gamle Tromsø by, og 39 % omfattes av sentrumsplanen. Tapsandelen for Gamle Tromsø by var på 4 %, mens tapsandelen i sentrumsplanområdet var noe høyere (5 %).

Foto: AS, NIKU 2011.

19021405018: Tromsdalen er en av de tettbygde kretsene som ikke omfattes av sentrumsplanen. Tapsandelen var i 3. omdrev høyere i sentrumsplanområdene enn i de øvrige tettbygde kretsene (6 % mot 5 %).

Foto: ÅD; NIKU 2011.

19023308001: Av de fire geografiske områdene Gamle Tromsø by, Hillesøy, Tromsøysund og Ullsfjord, er det Ullsfjord som har lavest andel gjenstående bygninger i 3. omdrev. 1 av 32 bygninger var tapt her. Foto: AS, NIKU 2011

19024102015: Buvika ligger sør-vest på Kvaløya i området Hillesøy, hvor 9 % av de undersøkte bygningene i 3. omdrev ligger. Dette er området med den høyeste tapsandelen i kommunen i 3. omdrev (10 %). Foto: ÅD, NIKU 2011.

19024004020: Straumbukta på Kvaløya ligger i området Tromsøysund. Her ligger 44 % av bygningene i 3. omdrev, omtrent det samme antallet som i Gamle Tromsø by. Tapsandelen var 7 %. Foto: ÅD, NIKU 2011.

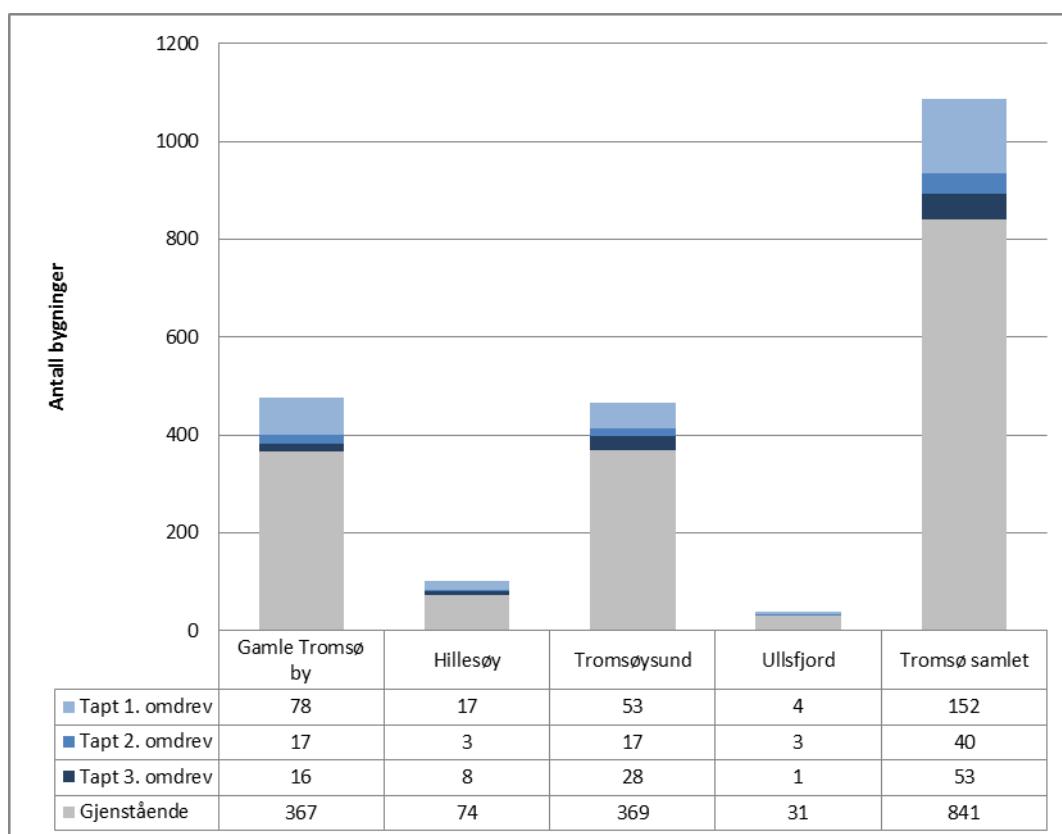
4.1 Tap og geografiske variasjoner

I dette kapitlet gjøres det rede for geografiske variasjoner for tapte bygninger i Tromsø. Av undersøkelsesgrunnlaget på 894 bygninger i Tromsø kommune i 3. omdrev, er 53 bygninger tapt. Det tilsvarer en tapsandel på 6 %. Tapsprosenten i 3. omdrev i Tromsø har dermed økt fra 2. omdrev, da tapsandelen var på 4 %, men er klart lavere enn i 1. omdrev, da den var på 14 %.

4.1.1 Tap – områder: Tidligere kommuner

Mens det i 2. omdrev var Ullsfjord som hadde høyest tapsandel i Tromsø kommune, er det i 3. omdrev Hillesøy som topper statistikken, med 10 % tap. Tromsøysund ligger også over gjennomsnittstapet i kommunen, med 7 %, mens Ullsfjord og Gamle Tromsø by ligger under gjennomsnittet.

	Gamle Tromsø by	Hillesøy	Tromsøysund	Ullsfjord	Tromsø samlet
Tapt 1. omdrev	17 %	17 %	11 %	10 %	14 %
Tapt 2. omdrev	4 %	4 %	4 %	9 %	4 %
Tapt 3. omdrev	4 %	10 %	7 %	3 %	6 %
Antall bygn 3. omdrev	383	82	397	32	894
Andel av Tromsø samlet	43 %	9 %	44 %	4 %	100 %

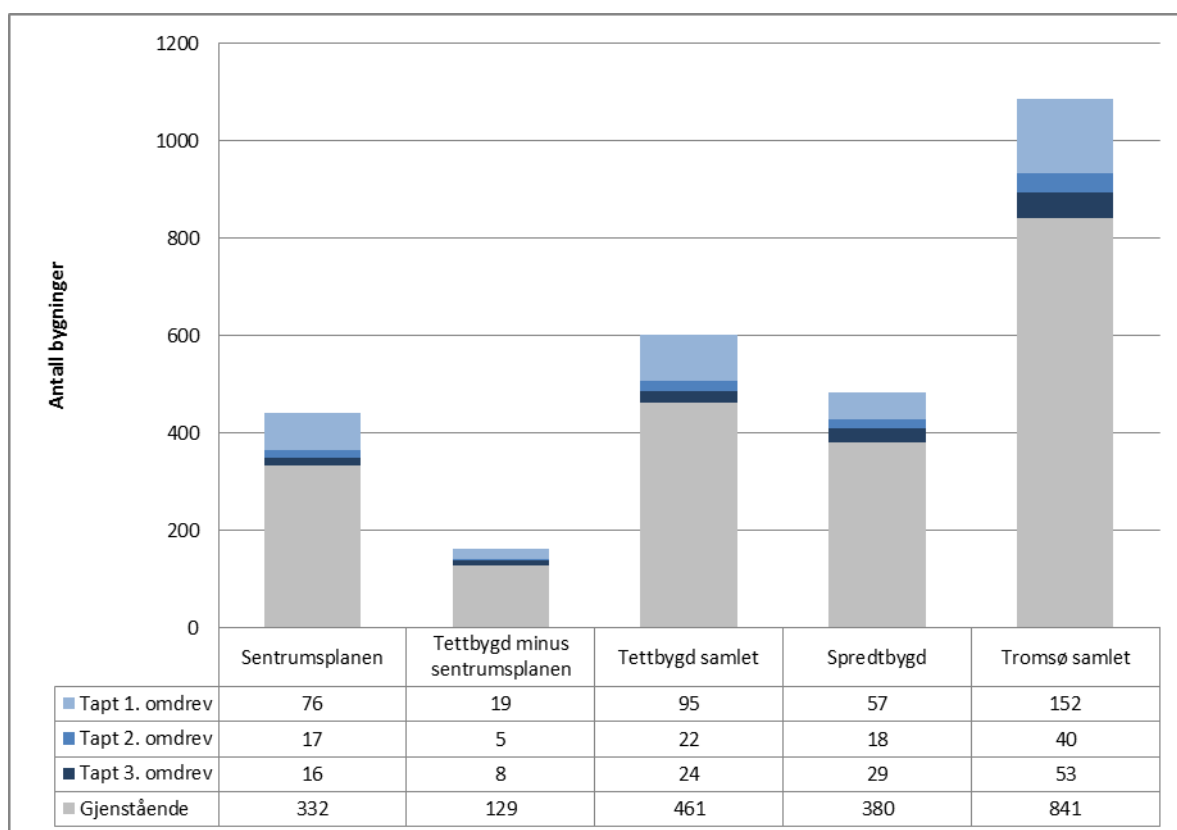

Figur 19: Tapte bygninger fordelt på områdene Gamle Tromsø by, Tromsøysund, Ullsfjord og Hillesøy

4.1.2 Tap – tettbygd/spredtbygd

Mens det i 1. omdrev var høyest gjennomsnittlig tap i tettbygde strøk i Tromsø kommune (16 %), er det i 3. omdrev de spredtbygde områdene som har høyest tapsandel (7 %). I de tettbygde områdene er det lavest tapsandel i områdene som omfattes av sentrumsplanen.

	Sentrumsplanen	Tettbygd minus sentrumsplanen	Tettbygd samlet	Spredtbygd	Tromsø samlet
Tapt 1. omdrev	18 %	12 %	16 %	12 %	14 %
Tapt 2. omdrev	5 %	4 %	4 %	4 %	4 %
Tapt 3. omdrev	5 %	6 %	5 %	7 %	6 %
Antall bygn 3. omdrev	348	137	485	409	894
Andel av Tromsø samlet	39 %	15 %	54 %	46 %	100 %

Figur 20: Tapte bygninger fordelt på tettbygde og spredtbygde strøk

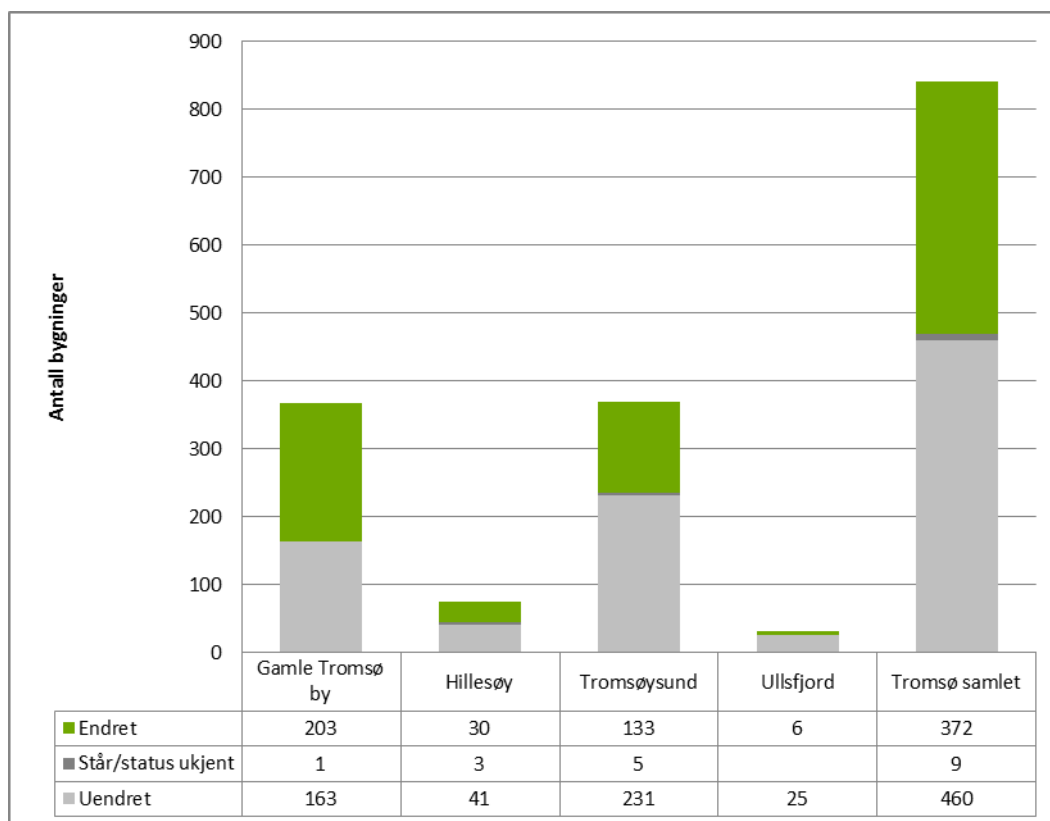
4.2 Endringer og geografiske variasjoner

I dette kapittelet gjøres det rede for geografiske variasjoner av endring for de gjenstående bygningene i Tromsø. I 3. omdrev er 44 % av de gjenstående bygningene i Tromsø endret (alle endringstyper).

4.2.1 Endring – områder: Tidligere kommuner

Som i de tidligere omdrevene er det gamle Tromsø by som har høyest andel av endrete bygninger (55 %) og Ullsfjord lavest (19 %).

	Gamle Tromsø by	Hillesøy	Tromsøysund	Ullsfjord	Tromsø samlet
Endringer 1. omdrev	34 %	8 %	16 %	3 %	22 %
Endringer 2. omdrev	39 %	24 %	22 %	12 %	29 %
Endringer 3. omdrev	55 %	41 %	36 %	19 %	44 %
Antall gjenstående	367	74	369	31	841
Andel av gjenstående Tromsø samlet	44 %	9 %	44 %	4 %	100 %

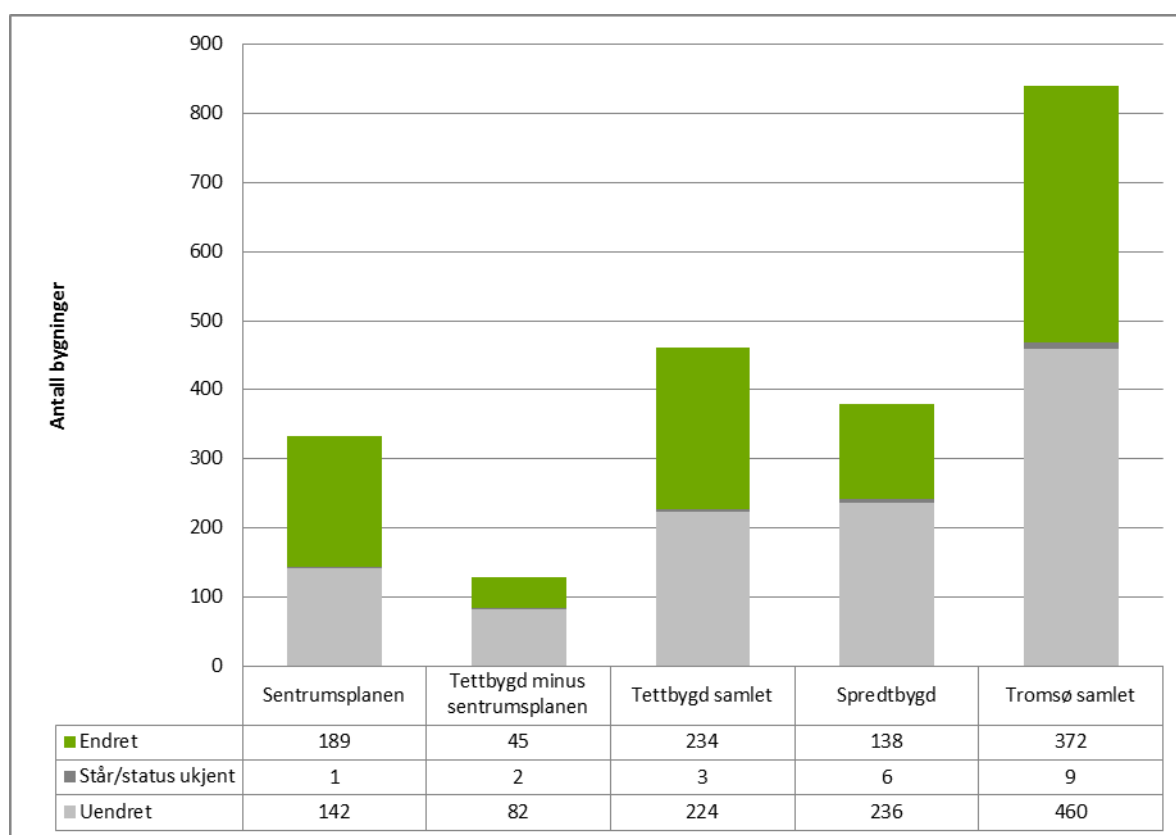

Figur 21: Endringer fordelt på områdene Gamle Tromsø by, Tromsøysund, Ullsfjord og Hillesøy

4.2.2 Endring - tettbygd/spredtbygd

Som i de tidligere omdrevene er det høyest andel av endrete bygninger i tettbygde strøk (51 %), mens det i spredtbygde strøk er 36 % av bygningene som er endret. I de tettbygde områdene er det klart høyest andel av endrete bygninger i områdene som omfattes av sentrumsplanen, mens bygningene i de tettbygde områdene utenom sentrumsplanen har omtrent samme endringsandel som i de spredtbygde områdene av kommunen.

	Sentrumsplanen	Tettbygd minus sentrumsplanen	Tettbygd samlet	Spredtbygd	Tromsø samlet
Endringer 1. omdrev	34 %	21 %	30 %	13 %	22 %
Endringer 2. omdrev	39 %	24 %	35 %	22 %	29 %
Endringer 3. omdrev	57 %	35 %	51 %	36 %	44 %
Antall gjenstående	332	129	461	380	841
Andel av Tromsø samlet	40 %	15 %	55 %	45 %	100 %

Figur 22: Endringer fordelt på tettbygde og spredtbygde områder

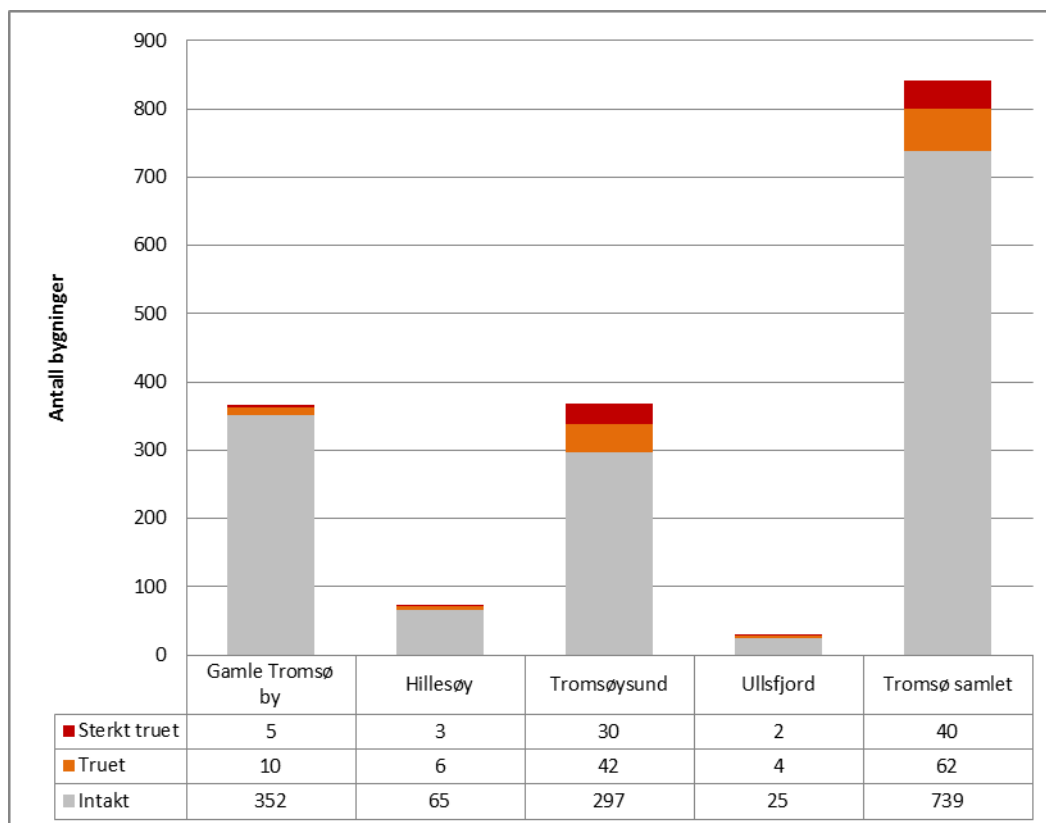
4.3 Tilstand og geografiske variasjoner

I dette kapittelet gjøres det rede for geografiske variasjoner i tilstanden for de gjenstående bygningene i Tromsø. 5 % av de gjenstående bygningene i Tromsø i 3. omdrev er sterkt truet. Dette er en lavere andel enn i 2. omdrev, da andelen sterkt truete var på 8 %. I tillegg er 7 % registrert som truet i 3. omdrev.

4.3.1 Tilstand – områder: Tidligere kommuner

Bygningstilstanden er best i området gamle Tromsø by, hvor andelen sterkt truete bygninger er på 1 %, mens det i områdene Hillesøy, Tromsøysund og Ullsfjord er henholdsvis 8 %, 11 % og 13 % sterkt truete bygninger. Også i 2. omdrev var bygningstilstanden best i gamle Tromsø by.

	Gamle Tromsø by	Hillesøy	Tromsøysund	Ullsfjord	Tromsø samlet
Sterkt truet 2. omdrev	3 %	7 %	11 %	22 %	8 %
Sterkt truet 3. omdrev	1 %	4 %	8 %	6 %	5 %
Truet 3. omdrev	3 %	8 %	11 %	13 %	7 %
Antall gjenstående	367	74	369	31	841
Andel av gjenstående Tromsø samlet	44 %	9 %	44 %	4 %	100 %

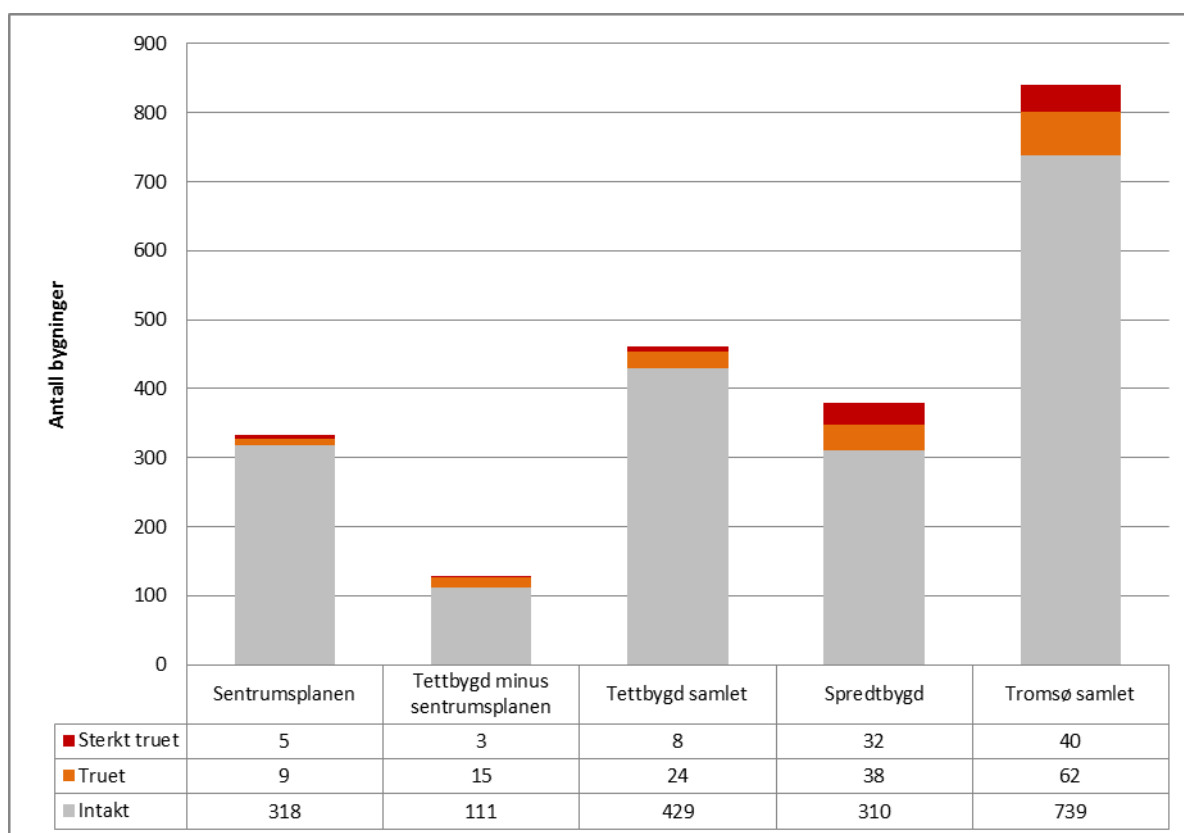

Figur 23: Bygningstilstand fordelt på områdene Gamle Tromsø by, Tromsøysund, Ullsfjord og Hillesøy

4.3.2 Tilstand – tettbygd/spredtbygd

Som i 2. omdrev er bygningstilstanden gjennomsnittlig bedre i tettbygde enn i spredtbygde strøk. I de tettbygde områdene er det 2 % sterkt truete bygninger mot 8 % sterkt truete i spredtbygde områder. De tettbygde områdene som ikke omfattes av sentrumsplanen har imidlertid den høyeste andelen av den mildere tilstandsvurderingen truet.

	Sentrumsplanen	Tettbygd minus sentrumsplanen	Tettbygd samlet	Spredtbygd	Tromsø samlet
Sterkt truet 2. omdrev	3 %	6 %	4 %	12 %	8 %
Sterkt truet 3. omdrev	2 %	2 %	2 %	8 %	5 %
Truet 3. omdrev	3 %	12 %	5 %	10 %	7 %
Antall gjenstående	332	129	461	380	841
Andel av gjenstående Tromsø samlet	40 %	15 %	55 %	45 %	100 %

Figur 24: Bygningstilstand fordelt på tettbygde og spredtbygde områder

5 Utvikling og tendenser

5.1 Utviklingen i kommunen

Befolkning og bosetting

Folketallet i Tromsø kommune i 2011 var på 68 239. I løpet av tiårs-perioden fra 2001 til 2011 økte befolkningen med 12 %, nærmere bestemt med 2 700 innbyggere fra 2001 til 2006 og med 4 600 mellom 2006 og 2011.¹¹ Befolkningsveksten har vært konsentrert om de bynære områdene, særlig de viktigste bo- og næringsområdene Tromsøya og de tett bebygde områdene i Tromsdalen og på Kvaløya. At det er i tettstedene folketallet stiger, har sammenheng med de dyptgripende strukturelle endringene i næringslivet etter andre verdenskrig. Moderniseringen av landbruket og fiskerinæringen, med vekt på spesialisering og mekanisering, har ført til at stadig færre er sysselsatt i primærnæringene, som for Tromsøs del er landbruk og fiske. Tromsø er fremdeles en stor landbrukskommune, men antall bruk i drift har minnet, og jordbruket blir i økende grad kombinert med annet inntektsgivende arbeid. Landbruksområdene ligger spredt over hele kommunen, også i de bynære områdene.

Mer enn 5000 nye boenheter er oppført i perioden 2001-2011, og det er en målsetting for kommunen å videreutvikle boligbyggingen i bynære områder. En arealreserve tilsvarende 5000 nye boliger frem til 2022 er nevnt i kommuneplanen.¹²

Kulturminner og planforhold

I Tromsø kommune ivaretas den kommunale kulturminneforvaltningen etter plan- og bygningsloven av Byutviklingssjefen. Originalmaterialet til SEFRAK-registreringen oppbevares i fylkeskommunens kulturvernabdeling.

På et overordnet plannivå, i kommuneplan for Tromsø 2011-2022, settes fokus på kulturminner i kapittel 4, *Kulturminner, kulturmiljø og bygningsvern*.¹³ Dette kapitlet skal fungere som styringsdokument i det pågående arbeidet med å lage en egen kommunedelplan for kulturminner, noe Tromsø kommune ikke har i dag, men som i kommuneplanen er satt opp som et viktig strategisk mål i planperioden. Arbeidet er igangsatt med midler fra Riksantikvaren.¹⁴ Inntil kulturminneplanen er på plass, skal kapittel 4 være til hjelp i saksbehandlingen angående kulturminner.

Hensynssoner på reguleringsplannivå med hjemmel i plan- og bygningsloven skal inngå i delplan for kulturminner. Videre heter det at en kommunedelplan for kulturminner ikke bare vil inneholde en beskrivende oversikt, men også en verdianalyse av verdifulle kulturmiljøer og landskaper, samt en strategi for fremtidig vern, arealkart og reguleringsbestemmelser.¹⁵

I kommuneplanen fremheves betydningen av systematisk kunnskap om byens historiske utvikling, og at det er viktig med en arkitekturpolitikk som tar hensyn til denne kunnskapen. Det heter videre at veien til en vellykket utvikling er dialog mellom kulturminneforvaltning, eiendomsutviklere og

¹¹ <http://statbank.ssb.no/statistikkbanken>. Lest 16.02.12.

¹² Kommuneplan Tromsø kommune. Arealdelen – planbeskrivelse, s. 7-9.

¹³ Kommuneplan Tromsø kommune. Arealdelen – planbeskrivelse, s. 37-45.

¹⁴ Tromsø kommune årsbudsjett 2012, Økonomiplan 2012-2015, behandlet i kommunestyret 14.12.12.

¹⁵ Kommuneplan Tromsø kommune. Arealdelen – planbeskrivelse, s. 38.

befolkning. Det nevnes spesielt at eiere av kulturminner skal sikres medvirkning i prosessene. Om verdien av å ta vare på den eldre bebyggelsen i bykjernen heter det i kommuneplanen:

Reparasjon og bevaring av den gamle bebyggelsen vil, sammen med tilpassing av moderne arkitektur, styrke byens identitet. Det kan legge et grunnlag for verdiskaping med utgangspunkt i de kunnskaps- og opplevelsesressursene den historiske bygningsmassen representerer.¹⁶

I vedleggene til kommuneplanens arealdel vektlegges betydningen av både synliggjøring og formelt vern for å sikre en god forvaltning av kulturminnene:

Det er ønskelig å synliggjøre kulturminnene og betydningen av dem for å bedre kunne forvalte disse gjennom kommunens planleggingsarbeid og byggesaksbehandling. (...) Innenfor bygningsvernet er det av stor betydning at verneverdig bebyggelse får et formelt vern gjennom planprosessene.

Den problematiske tilpasningen mellom nyere og eldre bebyggelse nevnes i vedleggene til kommuneplanen:

Det er også en stor utfordring å sikre den arkitektoniske kvaliteten i forholdet mellom bevaringsverdige bygninger og bygningsmiljøer og nye bygg og anlegg.¹⁷

I kommuneplanen pekes det på at Tromsø var den eneste byen i Nord-Norge som kom uskadd fra siste verdenskrig, og at dette gir byen en nasjonal kulturhistorisk verdi.¹⁸ Riksantikvarens NB!-register over byer og tettsteder i Norge med kulturmiljøer av nasjonal verdi, begrunner Tromsø bys nasjonale verdi med at byen er det eldste bevarte eksempelet på urbaniseringen i Europas nordlige utkant, og at Tromsø helt siden 1830-tallet har vært den viktigste norske byen for ishavsfangst og internasjonal polarforskning.¹⁹ I Tromsø kommunes arbeid med å vurdere hensynssoner i kommunedelplan for kulturminner, er deler av Tromsø sentrum og Tromsøbrua med området rundt Tromsdalen kirke vurdert.

Arbeidet med Sentrumsplanen, kommunedelplan for Tromsø sentrum, startet opp i 1998, og ble fremlagt til politisk behandling for femte gang i 2007. Sentrumsplanen bygger på Bevaringsplan for sentrum, som ble påbegynt i 1988 og slutført i 1995, med senere revidering i 1998. Sentrumsplanen, som legger premissene for arealbruken i Tromsø sentrum, deler sentrum inn i to hovedkategorier når det gjelder vern og vekst: bevaringsverdig bygningsmiljø og øvrige sentrumsområde. Bevaringsverdig bygningsmiljø er definert som områder med stor andel bevaringsverdige enkeltbygg og hvor den historiske bebyggelsesstrukturen til dels er intakt. Innenfor disse områdene skal den historiske bebyggelsen ligge til grunn for utbygging. I kapittelet *Viktige nye tema og endringer* heter det:

¹⁶ Kommuneplan Tromsø kommune. Arealdelen – planbeskrivelse, s. 38.

¹⁷ Kommuneplan Tromsø kommune. Arealdelen – vedleggene, s. 20.

¹⁸ Kommuneplan Tromsø kommune. Arealdelen – planbeskrivelse, s. 38.

¹⁹ www.nb.ra.no, lest 28.03.12.

Planen skal sikre det kulturhistoriske miljøet i sentrum. (...) Planen skal sikre sammenhengende trehusbebyggelse og spesielt bevaringsverdige enkeltbygninger.²⁰

Sentrumsplanen legger konkrete føringer for byggehøyder i områdene med bevaringsverdig bygningsmiljø:

Den historiske trehusbyen er i hovedsak i to og tre etasjer, mens det er stor variasjon i høyden på den nyere bebyggelse, (...) Sentrumsplanen legger opp til å opprettholde lav høyde i områder med bevaringsverdig bygningsmiljø, (...) Generelt vil bygningshøyden i kvartaler med bevaringsverdig bygningsmiljø være mellom 2 og 4 etasjer.²¹

Det legges også vekt på å ta hensyn til helheten i bystrukturen i forbindelse med nye planer og byggesaker, og at hele kvartal må ses under ett, og virkningen av tiltak ses i et større perspektiv.²² I bestemmelser og retningslinjer til bevaringsverdig bygningsmiljø heter det:

Innenfor områder med bevaringsverdig bygningsmiljø skal overgangen til verneverdige enkeltbygninger og verneverdig bygningsmiljø utformes bevisst ved planlegging av nybygg i området. Ved vedlikehold og opprustning skal fasadeutformingen mot gate vektlegges spesielt. Tiltak skal i volum, form, høyde, materialbruk og farge tilpasses den eksisterende struktur.²³

Tromsø kommune har mer enn 1700 reguleringsplaner, og det pågår en gjennomgang av disse, for å identifisere bevaringsområder og verneverdige områder og lage en oversikt som skal inngå i kommunedelplan for kulturminner. Herværende rapport omhandler derfor ikke de undersøkte bygningenes planstatus i henhold til reguleringsplaner etter plan- og bygningsloven, men det vises til rapportering fra Tromsø kommunes pågående gjennomgang, for oversikt over hvilke av bygningene som ligger i bevaringsområder.

10 av bygningene som inngår i undersøkelsesgrunnlaget i 3. omdrev i Tromsø kommune er fredet etter kulturminneloven. Alle ligger i Tromsø sentrum. Av disse 10 er det 3 bygninger som er endret, alle med C-liten endring. Ingen av de fredete bygningene er registrert som tapt, truet eller sterkt truet. 2 av de fredete bygningene som er endret ligger i krets 104 Skansen og 1 bygning ligger i krets 105 Stortorget. Se planstatus-kart på side 50.

11 av de undersøkte bygningene ligger på museumsanlegget Straumen gård, et gårdstun på Kvaløya som ble fraflyttet og solgt til Tromsø folkemuseum på 1960-tallet. Anlegget er i dag en del av Perspektivet museum i Tromsø.

²⁰ Kommunedelplan for Tromsø sentrum. Sentrumsplanen, s. 7.

²¹ Kommunedelplan for Tromsø sentrum. Sentrumsplanen, s. 17.

²² Kommunedelplan for Tromsø sentrum. Sentrumsplanen, s. 38.

²³ Kommunedelplan for Tromsø sentrum. Sentrumsplanen, s. 49.

19021502009: I Tromsø kommune er det færre sysselsatte i landbruket enn tidligere, og funksjonstømming og fraflytting utgjør en trussel mot den eldre landbruksbebyggelsen. Disse bygningene i Nordberg krets var fraflyttet og ble registrert som truet i 2. omdrev. Foto: Kulturminnekompaniet 2006.

19021502009: I forbindelse med kontrollregistreringen i 3. omdrev sto bygningene fremdeles tomme. Forfallet var kommet lenger, og bygningene ble registrert som sterkt truet. Foto: ÅD, NIKU 2011.

Planstatus for undersøkte bygninger Tromsø kommune

Kartet viser hvilke av de undersøkte bygningene i Tromsø kommune som er fredet etter kulturminneloven, men ikke hvilke bygninger som har formelt vern i kraft av reguleringsplan i henhold til plan- og bygningsloven.

5.2 Tendenser i trusselbildet

Tapsandelen i Tromsø kommune samlet er i 3. omdrev på 6 %, som tilsvarer et årlig tap på 1,2 %. Dette er en høyere tapsandel enn i 2. omdrev (4 %). Av de 53 tapte bygningene i 3. omdrev var det 22 som var truet i 2. omdrev, slik at forfall er en viktig årsak til tap i Tromsø kommune.

Antallet endrete bygninger i Tromsø har også økt markant siden 2. omdrev (fra 30 % til 44 %), men andelen sterkt endrete bygninger (4 %) er fremdeles lav i forhold til andelen av bygninger med små endringer. De fleste endringene er av laveste endringsgrad (28 %), en endringstype som omfatter mye av det vanlige bygningsvedlikeholdet.

Tapsandelen er høyest for bygningene i landbruket, noe som ikke er uventet ettersom det er langt færre med landbruk som næringsvei nå enn før 1900, da de undersøkte bygningene ble oppført. Mange av plassene er fraflyttet, driftsbygninger og utmarkshus har mistet sin opprinnelige funksjon, og sammenhengen mellom funksjonstømming og forfall og tap er til stede. Denne tendensen er også lesbar når det gjelder de gjenstående husene i 3. omdrev. Bygningene i landbruket og utmarkshusene er i dårligst stand og har færrest endringer. For bolighusene og våningshusene er tapsandelen lavere, og dette gjelder for hele kommunen. Også tilstanden er bedre og endringsandelen høyere enn gjennomsnittet for Tromsø, noe som tyder på at bolighusene fortsatt er i bruk, selv på steder hvor landbruksvirksomheten er nedlagt. Noen steder er også tidligere boliger og våningshus i bruk som fritidsboliger.

Tapsandelen for bygårdene i Tromsø sentrum er relativt lav, som i de tidligere omdrevene, og det er ingen av disse bygningene som er sterkt truet. Samtidig er bygårdene i Tromsø sentrum den av bygningskategoriene som har høyest andel av endringer (69 %). Det er imidlertid kun et fåtall av endringene som er store (3 %), og de fleste av endringene er av minste grad (53 %), som omfatter mye av det vanlige bygningsvedlikeholdet. Sett i sammenheng med den lave tapsandelen for bygårdene, og at det er få truete og ingen sterkt truete i denne bygningskategorien, gir dette et inntrykk av bruk og vedlikehold.

Forholdet mellom tapsandelen i tettbygde og spredtbygde områder i Tromsø har gradvis endret seg i løpet av de ti årene kontrollregistreringene har foregått. I 1. omdrev var det høyest tapsandel i tettbygde områder, i 2. omdrev var forholdet likt, mens det i 3. omdrev er en høyere tapsandel i spredtbygde områder enn i tettbygde. Denne utviklingen må sees i sammenheng med fraflytting fra grisgrendte strøk og økt bosetting i Tromsø by og nærområdene rundt. Tromsø kommune har stor utstrekning, og reiseveien er lang fra periferi til senter, hvor de fleste av arbeidsplassene befinner seg.

Det endrete bosettingsmønsteret i Tromsø kommune, med bevegelse fra periferi til sentrum, gjør at utfordringene blir ulike i tettbygde og spredtbygde strøk når det gjelder presset på den eldre bygningsmassen. I tettbygde strøk vil økt utbyggingstakt og nye byggeprosjekter kunne true den eldre bebyggelsen. Behovet for sentralt beliggende boliger i Tromsø vil neppe bli mindre med årene, blant annet fordi Tromsø er universitetsby. Selv om det har vært stor utbygging av boligstrøk i tilgrensende områder til Tromsø by, må man regne med økt press på sentrumsområdene. I spredtbygde strøk vil fraflytting være en del av trusselbildet. Bygninger som blir stående tomme eller som mister sin funksjon, vil være mer utsatt for forfall og tap enn hus som er i bruk.

6 Samlet resultatoversikt MOV 2011

I dette kapittelet gjøres det rede for det samlede resultatet av kontrollregistreringen i 3. omdrev for Nittedal og Tromsø kommune.

Det samlede antall bygninger i undersøkelsesgrunnlaget i 3. omdrev var 1154. I 2. omdrev var det samlede antallet 1210 og i 1. omdrev 1437. Gjenstående bygninger i 3. omdrev er 1090.

6.1 Kvantitative forandringer

Til sammen er 64 bygninger tapt i Nittedal og Tromsø kommune i 3. omdrev. Dette tilsvarer en tapsandel på 6 % av undersøkelsesgrunnlaget for 3. omdrev og et årlig tap på 1,1 %. Til sammenligning var tapsandelen på 5 % i 2. omdrev og 16 % i 1. omdrev.

48 bygninger er sterkt endret (endringstype A). Dette tilsvarer 4 % av undersøkelsesgrunnlaget for 3. omdrev. 163 bygninger er middels endret (endringstype B). Dette tilsvarer 15 %. Flesteparten av de endrete bygningene, nærmere bestemt 320, er registrert med minste endringsgrad (endringstype C), noe som tilsvarer 29 % av de gjenstående. Av de sterkt endrete bygningene (endringstype A), er det 7 hvor deler av huset er revet og 1 som er tilbakeført til eldre uttrykk. Av de middels endrete bygningene (endringstype B), er det 10 hvor deler av huset er revet og 5 som er tilbakeført til eldre uttrykk. I tillegg er 14 av bygningene med endringsgrad C tilbakeført til eldre uttrykk.

49 bygninger er sterkt truet. Dette tilsvarer 4 % av de gjenstående bygningene i 3. omdrev. I tillegg er 75 bygninger registrert som truet. Dette tilsvarer 7 %. Til sammenligning var det 7 % sterkt truede bygninger i 2. omdrev.

Til sammen er 157 bygninger tapt, sterkt truet og sterkt endret (endringstype A) i 3. omdrev (4 av bygningene er både sterkt endret og sterkt truet). Dette utgjør 14 % av undersøkelsesgrunnlaget for 3. omdrev.

455 bygninger er uendret og ikke truet. Dette tilsvarer 42 % av de gjenstående bygningene i 3. omdrev.

Kommunevise variasjoner

Tromsø har høyere tapsandel enn Nittedal i 3. omdrev (6 % mot 4 %), mens det både i 1. og 2. omdrev var omvendt, med henholdsvis 21 % og 6 % tap i Nittedal og henholdsvis 14 % og 4 % tap i Tromsø.

Også når det gjelder tilstanden for de gjenstående bygningene i 3. omdrev er forholdene bedre i Nittedal enn i Tromsø, mens det var omvendt i 1. og 2. omdrev, da andelen sterkt truede bygninger var høyere i Tromsø enn i Nittedal.

Når det gjelder endrete bygninger er det imidlertid Nittedal kommune som har den største andelen, med til sammen 64 % endrete (alle endringstyper), mot 44 % i Tromsø.

Andelen bygninger som er uendret og intakt har minsket markant i Tromsø i forhold til 2. omdrev (41 % mot 61 %), mens den samme andelen i Nittedal ligger stabilt på 30 %, som i 2. omdrev.

Samlet resultatoversikt MOV 2011

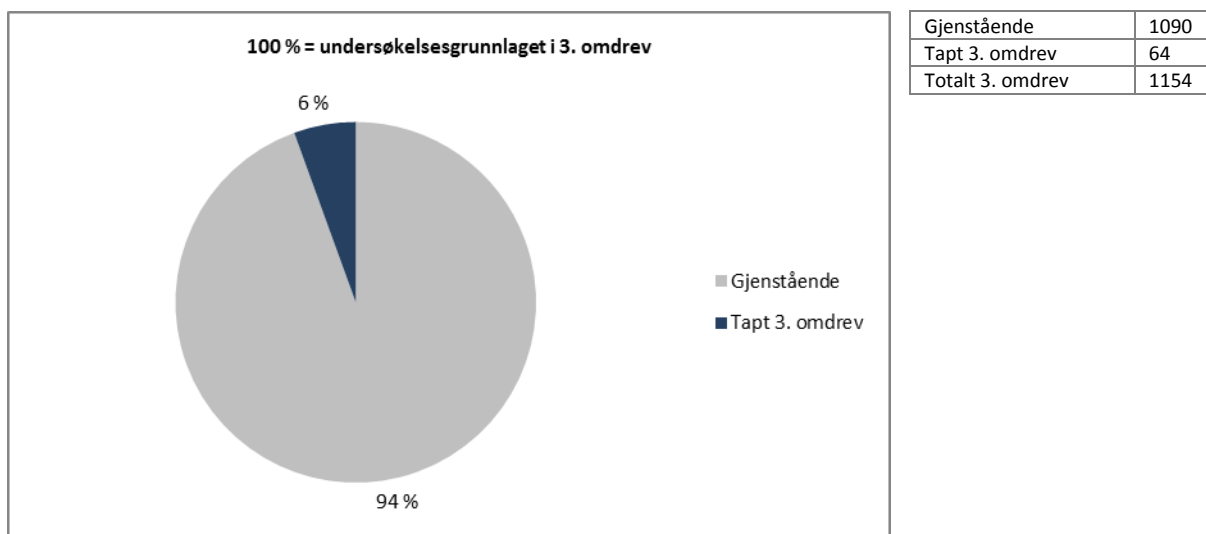
Kommune	Under-søkt 1. omd	Tapt 1. omdrev		Under-søkt 2. omd	Tapt 2. omdrev		Under-søkt 3. omd	Tapt 3. omdrev		Snitt tap pr år 3. omdrev		Gjenstående 3. omd
		Antall	%		Antall	%		Antall	%	Antall	%	
Nittedal	351	75	21 %	276	16	6 %	260	11	4 %	2	0,8 %	249
Tromsø	1086	152	14 %	934	40	4 %	894	53	6 %	11	1,2 %	841
Samlet	1437	227	16 %	1210	56	5 %	1154	64	6 %	13	1,1 %	1090

Samlet resultat for tap i Nittedal og Tromsø i 1., 2. og 3. omdrev

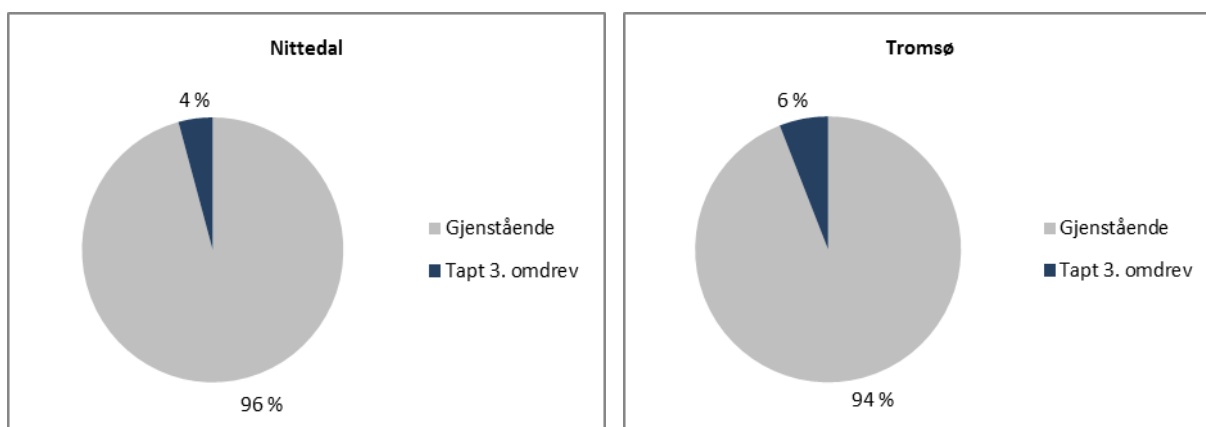
Kommune	Gjenstående 3. omdrev	A-stor endring		B-middels endring		C-liten endring		Står	Sterkt truet		Truet	
		Antall	%	Antall	%	Antall	%		Antall	%	Antall	%
Nittedal	249	17	7 %	56	22 %	86	35 %	4	9	4 %	13	5 %
Tromsø	841	31	4 %	107	13 %	234	28 %	9	40	5 %	62	7 %
Samlet	1090	48	4 %	163	15 %	320	29 %	13	49	4 %	75	7 %

Samlet resultat for endringer og tilstand i Nittedal og Tromsø i 3. omdrev

Samlet resultat tap

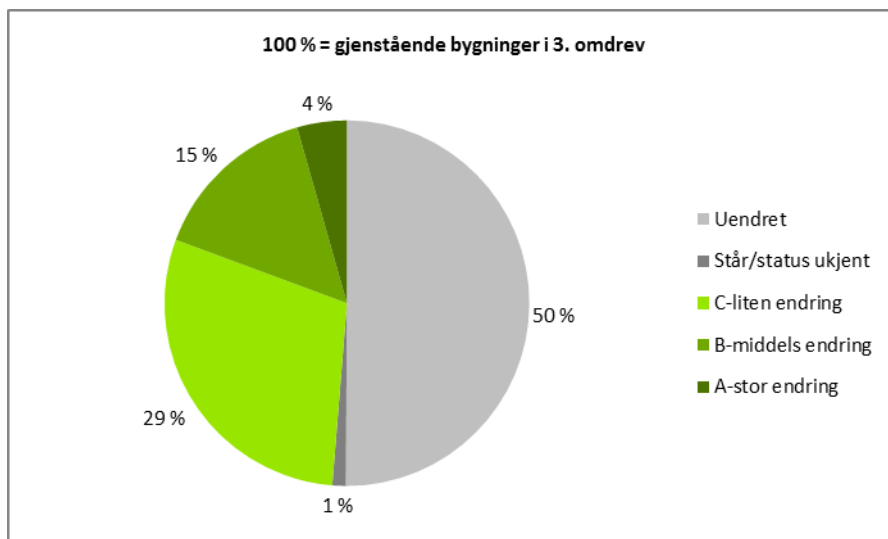

Figur 25: Tapte og gjenstående bygninger. Samlet resultat for Nittedal og Tromsø

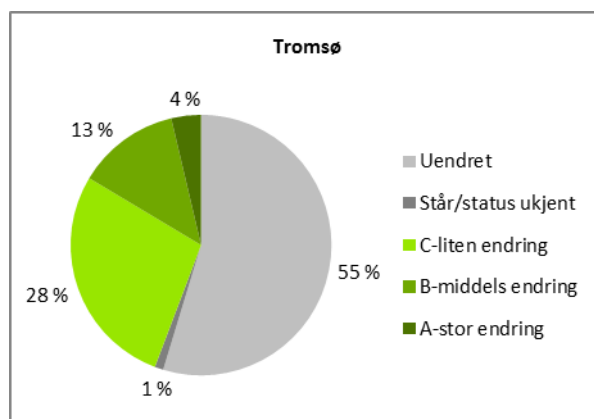
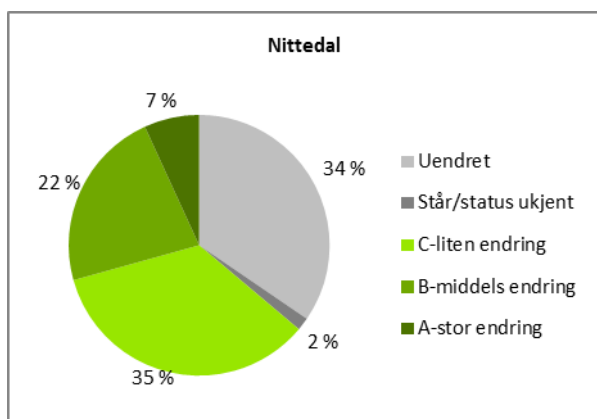
Figur 26: Tapte og gjenstående bygninger. Kommunevise resultat

Samlet resultat endring

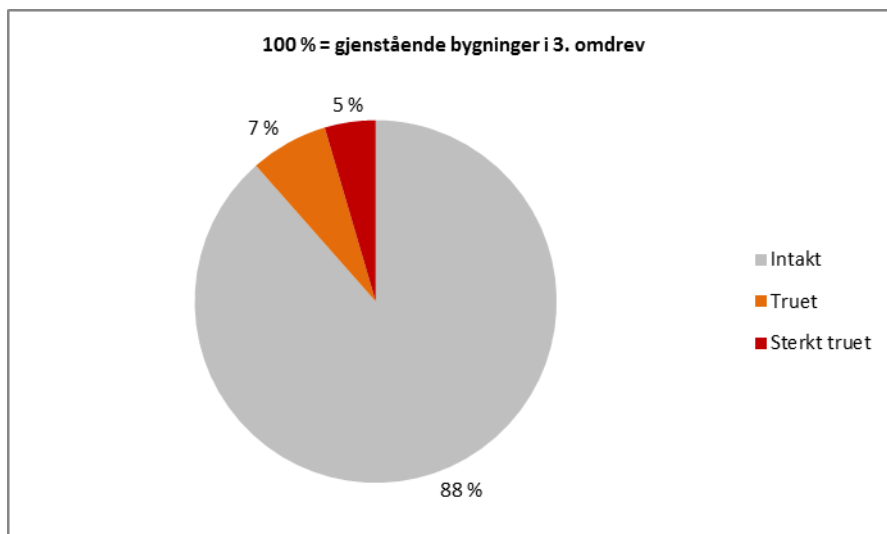
Uendret	546
Står/status ukjent	13
C-liten endring	320
B-middels endring	163
A-stor endring	48
Totalt 3. omdrev	1090

Figur 27: Endringer. Samlet resultat for Nittedal og Tromsø

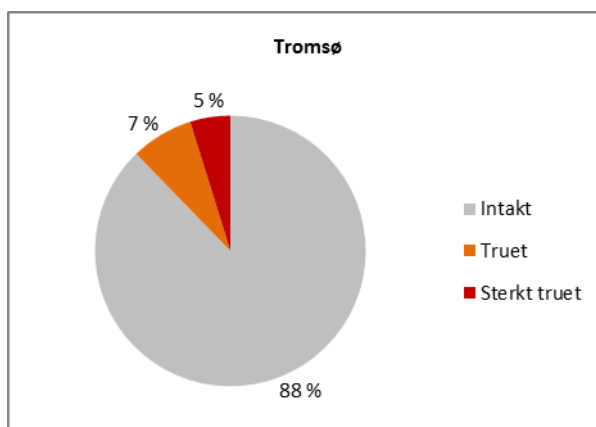
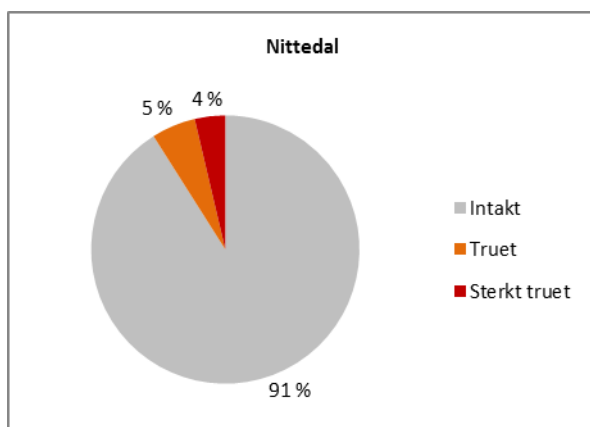
Figur 28: Endringer. Kommunevis resultat

Samlet resultat tilstand

Intakt	966
Truet	75
Sterkt truet	49
Totalt 3. omdrev	1090

Figur 29: Bygningstilstand. Samlet resultat for Nittedal og Tromsø

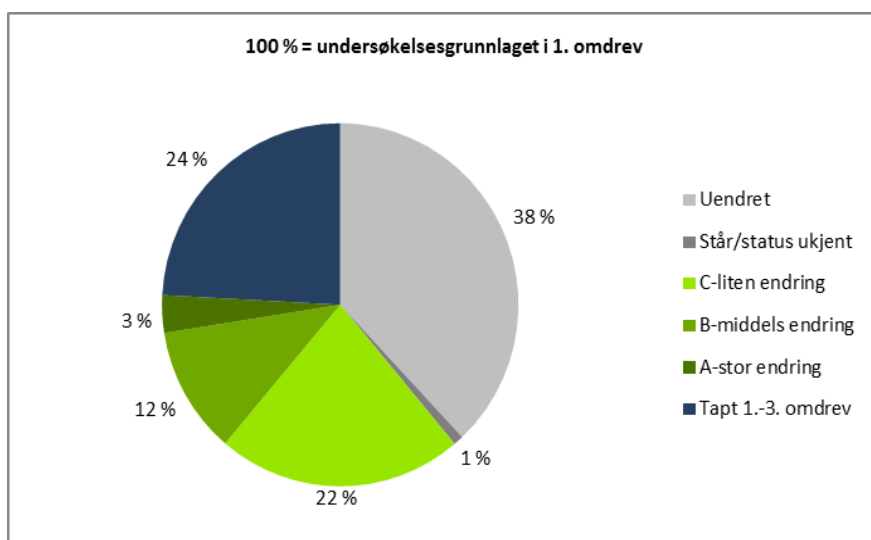

Figur 30: Bygningstilstand. Kommunevise resultat

Samlet resultat akkumulert

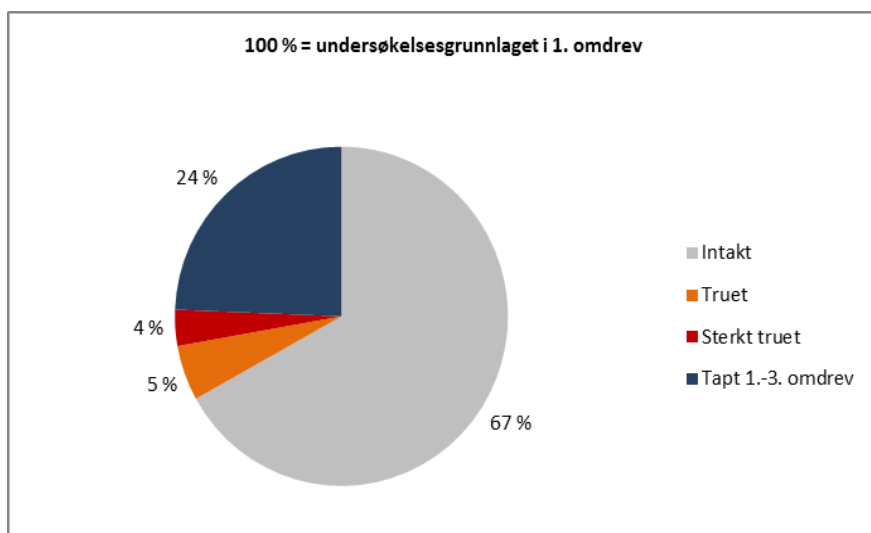
Med utgangspunkt i alle bygningene som inngikk i undersøkelsesgrunnlaget for 1. omdrev, er akkumulert andel tapte bygninger i Nittedal og Tromsø kommune etter 3. omdrev på 24 %, mot 20 % i 2. omdrev og 16 % i 1. omdrev.

Akkumulert andel bygninger som er tapt, sterkt truet og sterkt endret (endringstype A) etter 3. omdrev er 31 %, mot 27 % i 2. omdrev. Tar man også med bygningene som er registrert som truet, blir andelen i 3. omdrev på 36 %.

Figur 31: Akkumulert tap og endringer. Samlet resultat for Nittedal og Tromsø

Uendret	546
Står/status ukjent	13
C-liten endring	320
B-middels endring	163
A-stor endring	48
Tapt 1.-3. omdrev	347
Undersøkelsesgrunnlag 1. omdrev	1437

Figur 32: Akkumulert tap og bygningstilstand. Samlet resultat for Nittedal og Tromsø

Intakt	966
Truet	75
Sterkt truet	49
Tapt 1.-3. omdrev	347
Undersøkelsesgrunnlag 1. omdrev	1437

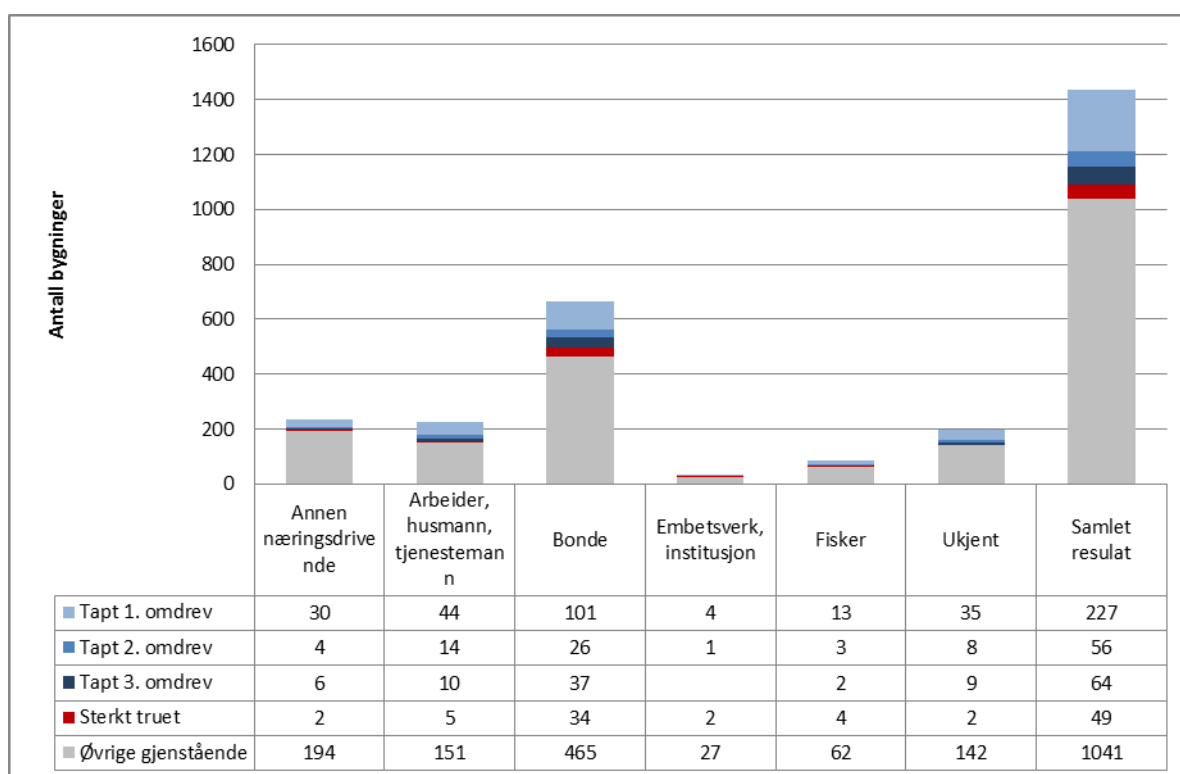
6.2 Kvalitative forandringer

6.2.1 Bestandsutviklingen i forhold til sosial miljøsammenheng

Av kategoriene for sosial miljøsammenheng, er det bondens bygninger som er mest utsatt for tap i Nittedal og Tromsø samlet i 3. omdrev, med en tapsandel på 7 %. 46 % av bygningene i undersøkelsesgrunnlaget i 3. omdrev tilhører denne kategorien, og tapsandelen her er høyere enn i 2. omdrev, da den var på 2 %. Også for kategoriene annen næringsdrivende og ukjent har tapsandelen økt, fra henholdsvis 2 % og 5 % til 3 % og 6 %. For kategoriene arbeider/husmann/tjenestemann, embetsverk/institusjon og fisker har derimot tapsandelen sunket, fra henholdsvis 8 %, 3 % og 4 % i 2. omdrev til 6 %, 0 % og 3 % i 3. omdrev.

Samlet andel sterkt truete bygninger Nittedal og Tromsø i 3. omdrev er på 4 %, mot 7 % i 2. omdrev. I tillegg er 5 % av bygningene registrert som truet. Av bondens bygninger er 7 % sterkt truet, og det samme gjelder for kategorien embetsverk/institusjon. Kategorien fisker har 6 % sterkt truete bygninger, og arbeider/husmann/tjenestemann har 3 %.

	Annen næringsdrivende	Arbeider, husmann, tjenestemann	Bonde	Embetsverk, institusjon	Fisker	Ukjent	Samlet
Tapt 1. omdrev	13 %	20 %	15 %	12 %	15 %	18 %	16 %
Tapt 2. omdrev	2 %	8 %	5 %	3 %	4 %	5 %	5 %
Tapt 3. omdrev	3 %	6 %	7 %	0 %	3 %	6 %	6 %
Sterkt truet 3. omdrev	1 %	3 %	7 %	7 %	6 %	1 %	4 %
Antall bygn 3. omdrev	202	166	536	29	68	153	1154
Andel av samlet antall	18 %	14 %	46 %	3 %	6 %	13 %	100 %

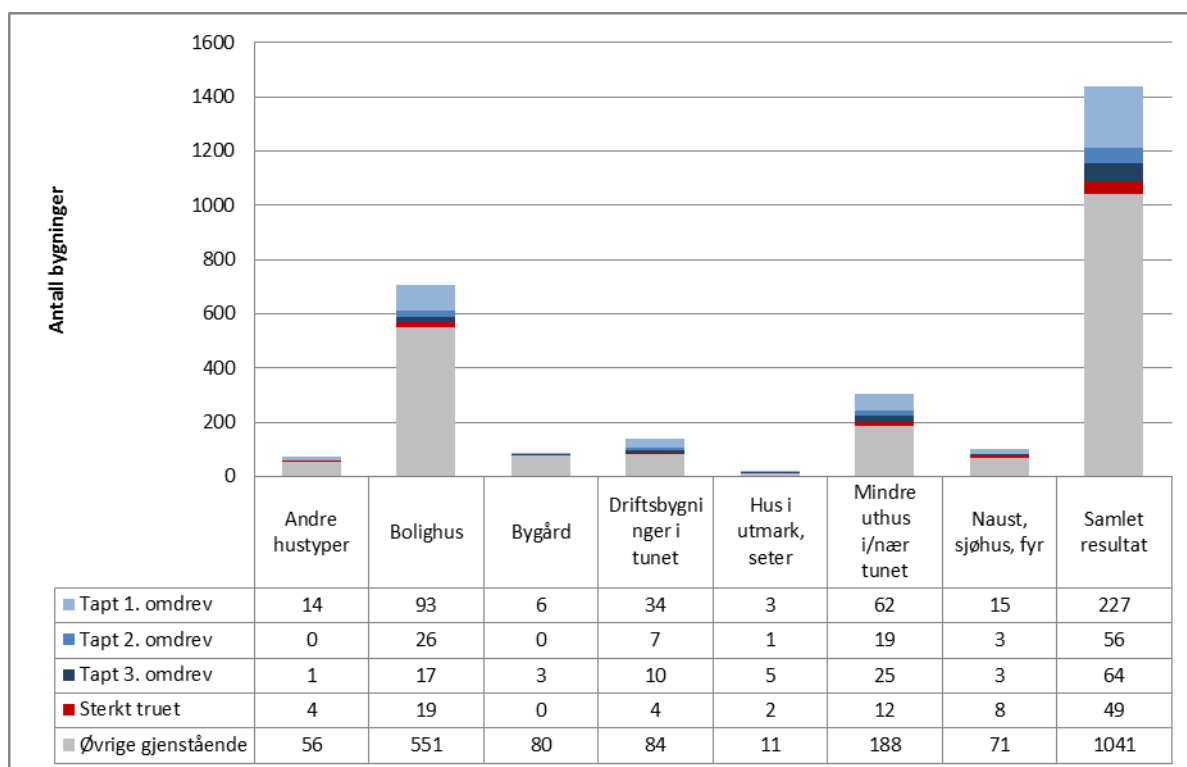
Figur 33: Akkumulert tap og bygningstilstand for ulike sosiale miljøsammenhenger. Samlet resultat for Nittedal og Tromsø

6.2.2 Bestandsutviklingen i forhold til bygningstyper

28 % av utmarkshusene er tapt i Nittedal og Tromsø samlet i 3. omdrev. Dette er en kraftig økning fra 2. omdrev, da tapsandelen for denne bygningsgruppen var på 5 %. Også for driftsbygningene i tunet og de mindre uthusene i/nær tunet er tapsandelen over gjennomsnittet i 3. omdrev, med henholdsvis 10 % og 11 % tap, som for begge bygningsgruppene innebærer en økning fra 2. omdrev. For den største bygningsgruppen, bolighusene, har tapsandelen sunket fra 4 % i 2. omdrev til 3 % i 3. omdrev. Av bygårdene er 3 revet, noe som tilsvarer 4 % tap, mot 0 % i 2. omdrev. Tapsandelen for naust/sjøhus/fyr m.m. er på 4 %, som i 2. omdrev.

Den samlede andelen av sterkt truede bygninger i 3. omdrev er på 4 %, mot 11 % i 2. omdrev. I tillegg er 5 % registrert som truet. Utmarkshusene er mest preget av forfall. 15 % av de gjenstående bygningene i denne kategorien er sterkt truet. I bygningsgruppen naust, sjøhus, fyr m.m. er 10 % av husene sterkt truet. Bygårdene er i best stand, med 0 % sterkt truede, og bolighusene er også bedre enn gjennomsnittet i 3. omdrev, med 3 % sterkt truede.

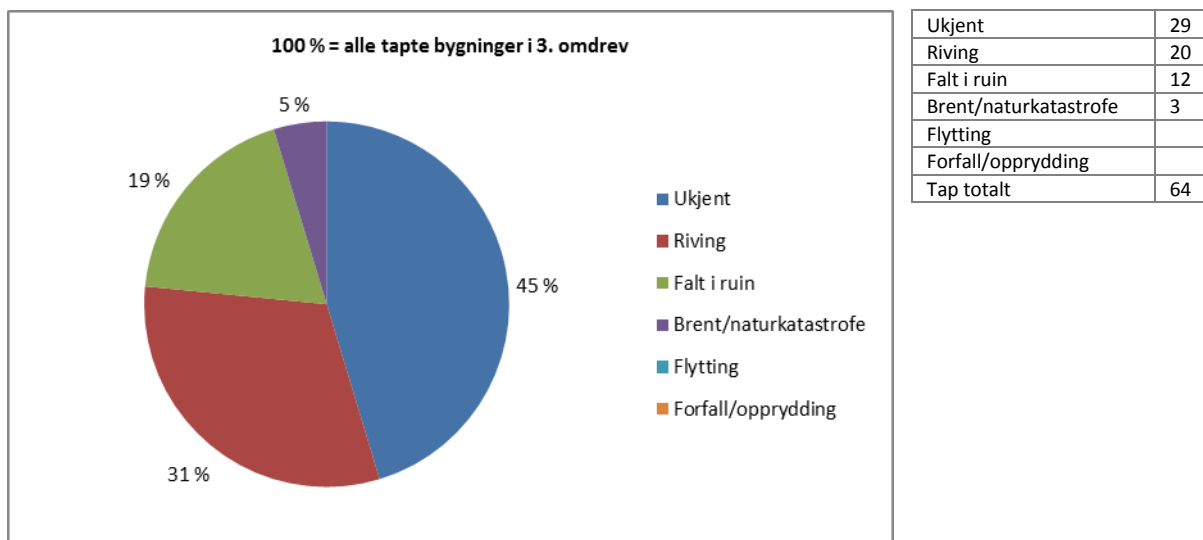
	Andre hustyper	Bolighus/våningshus	Bygård	Driftsbygninger i tunet	Hus i utmark/seter	Mindre uthus i/nær tunet	Naust, sjøhus, fyr m.m.	Samlet
Tapt 1. omdrev	19 %	13 %	7 %	24 %	14 %	20 %	15 %	16 %
Tapt 2. omdrev	0 %	4 %	0 %	7 %	5 %	8 %	4 %	5 %
Tapt 3. omdrev	2 %	3 %	4 %	10 %	28 %	11 %	4 %	6 %
Sterkt truet	7 %	3 %	0 %	5 %	15 %	6 %	10 %	4 %
Antall bygn 3. omdrev	61	587	83	98	18	225	82	1154
Andel av samlet antall	5 %	51 %	7 %	8 %	2 %	19 %	7 %	100 %

Figur 34: Akkumulert tap og bygningstilstand for ulike bygningstyper. Samlet resultat for Nittedal og Tromsø

6.2.3 Tapsårsaker

For 45 % av de tapte bygningene i Nittedal og Tromsø i 3. omdrev er tapsårsaken ukjent. 31 % av de tapte bygningene i 3. omdrev er revet, 19 % har falt i ruin og 5 % er brent.

Figur 35: Tapsårsaker. Samlet resultat for Nittedal og Tromsø

Figurliste

1. Tapte og gjenstående bygninger
2. Endrete og uendrete bygninger
3. Bygningstilstand
4. Akkumulert tap og endringer
5. Akkumulert tap og bygningstilstand
6. Objekter som er trukket fra de opprinnelige SEFRAK-registreringene i Matrikkelen. Nittedal og Tromsø samlet
7. Objekter som er trukket fra de opprinnelige SEFRAK-registreringene i Matrikkelen. Tromsø
8. Tapte og gjenstående bygninger
9. Akkumulert tapte og gjenstående bygninger
10. Tapte bygninger fordelt på samfunnssektor
11. Tapte bygninger fordelt på sosial miljøsammenheng
12. Tapte bygninger fordelt på bygningstype
13. Tapsårsaker
14. Endringer
15. Endringer fordelt på bygningstyper
16. Bygningstilstand
17. Bygningstilstand fordelt på sosial miljøsammenheng
18. Bygningstilstand fordelt på bygningstyper
19. Tapte bygninger fordelt på områdene Gamle Tromsø by, Tromsøysund, Ullsfjord og Hillesøy
20. Tapte bygninger fordelt på tettbygde og spredtbygde strøk
21. Endringer fordelt på områdene Gamle Tromsø by, Tromsøysund, Ullsfjord og Hillesøy
22. Endringer fordelt på tettbygde og spredtbygde områder
23. Bygningstilstand fordelt på områdene Gamle Tromsø by, Tromsøysund, Ullsfjord og Hillesøy
24. Bygningstilstand fordelt på tettbygde og spredtbygde områder
25. Tapte og gjenstående bygninger. Samlet resultat for Nittedal og Tromsø
26. Tapte og gjenstående bygninger. Kommunevise resultat
27. Endringer. Samlet resultat for Nittedal og Tromsø
28. Endringer. Kommunevise resultat
29. Bygningstilstand. Samlet resultat for Nittedal og Tromsø
30. Bygningstilstand. Kommunevise resultat
31. Akkumulert tap og endringer. Samlet resultat for Nittedal og Tromsø
32. Akkumulert tap og bygningstilstand. Samlet resultat for Nittedal og Tromsø
33. Akkumulert tap og bygningstilstand for ulike sosiale miljøsammenhenger. Samlet resultat for Nittedal og Tromsø
34. Akkumulert tap og bygningstilstand for ulike bygningstyper. Samlet resultat for Nittedal og Tromsø
35. Tapsårsaker. Samlet resultat for Nittedal og Tromsø

Kilder

Litteratur

Broe, Unni og Solrun Skogstad 2004: Gamle hus da og nå. Status for SEFRAK-registrerte bygninger. Tromsø kommune. Troms fylke 2001. Riksantikvaren

Broe, Unni og Solrun Skogstad 2009: Gamle hus da og nå. Status for SEFRAK-registrerte bygninger. Tromsø kommune. Troms fylke 2006. Riksantikvaren

Kommunedelplan for Tromsø sentrum. Sentrumsplanen. Revidert 13.12.07.

Kommuneplan for Tromsø kommune 2011-2022. Arealdelen – planbeskrivelse.

Riksantikvaren: Strategi for miljøovervåking på kulturminnefeltet 2009-2020

St.meld. nr. 16 (2004-2005). Leve med kulturminner

Utrykte kilder

Gamle hus da og nå – kontrollregistrering 2001 og 2006. Foto

Kartgrunnlag – Statens kartverk, Geovekst

Riksantikvarens NB!-register. www.ra.nb.no

Riksantikvarens hjemmeside. www.ra.no

SEFRAK-registreringen Tromsø 1978-93. Skjemaer og foto

Statistisk sentralbyrå. <http://statbank.ssb.no/statistikkbanken>

Vedlegg

Vedlegg 1: Bygningstyper. Tap, endring og tilstand 1.-3. omdrev Tromsø kommune

1902 Tromsø	Under søkt	Tapt 1. omdrev		Under søkt 2. omdrev	Tapt 2. omdrev		Under søkt 3. omdrev	Tapt 3. omdrev		Gjenstående 3. omdrev	Endret totalt		A-stor endring		B-middels endring		C-liten endring		Står	Sterkt truet		Truet	
		1. omdrev	%		%	%		%	%		%	%	%	%	%	%	%	%		%	%	%	%
Annet	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
Bygdemagasin, tollbu	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	3	1	33 %	0	0 %	0	0 %	1	33 %	0	0	0 %	0	0 %
Forretningsbygg	4	0	0 %	4	0	0 %	4	0	0 %	4	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	0	0 %	1	25 %
Forsamlingshus	9	6	67 %	3	0	0 %	3	0	0 %	3	1	33 %	1	33 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
Hotell, kafé m.m.	8	0	0 %	8	0	0 %	8	0	0 %	8	5	63 %	0	0 %	0	0 %	5	63 %	0	2	25 %	0	0 %
Kommunehus	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
Næringsbygg	14	2	14 %	12	0	0 %	12	0	0 %	12	3	25 %	0	0 %	2	17 %	1	8 %	0	0	0 %	2	17 %
Skole	9	2	22 %	7	0	0 %	7	0	0 %	7	2	29 %	0	0 %	1	14 %	1	14 %	0	2	29 %	1	14 %
Ukjent	11	3	27 %	8	0	0 %	8	1	13 %	7	3	43 %	0	0 %	2	29 %	1	14 %	0	0	0 %	1	14 %
Andre hustyper	61	13	21 %	48	0	0 %	48	1	2 %	47	15	32 %	1	2 %	5	11 %	9	19 %	1	4	9 %	5	11 %
Bolighus/våningshus	508	54	11 %	454	15	3 %	439	11	3 %	428	226	53 %	16	4 %	74	17 %	136	32 %	3	15	4 %	15	4 %
Bygård	89	6	7 %	83	0	0 %	83	3	4 %	80	55	69 %	2	3 %	11	14 %	42	53 %	0	0	0 %	2	3 %
Fjøs, stall, låve	38	9	24 %	29	5	17 %	24	4	17 %	20	7	35 %	1	5 %	0	0 %	6	30 %	0	1	5 %	5	25 %
Driftsbygning	65	15	23 %	50	2	4 %	48	5	10 %	43	13	30 %	2	5 %	7	16 %	4	9 %	1	2	5 %	6	14 %
Driftsbygninger i tunet	103	24	23 %	79	7	9 %	72	9	13 %	63	20	32 %	3	5 %	7	11 %	10	16 %	1	3	5 %	11	17 %
Koie	1	1	100 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
Kvern, sag	2	1	50 %	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
Utløe, sommerfjøs	19	1	5 %	18	1	6 %	17	5	29 %	12	3	25 %	0	0 %	2	17 %	1	8 %	1	2	17 %	3	25 %
Hus i utmark, seter	22	3	14 %	19	1	5 %	18	5	28 %	13	3	23 %	0	0 %	2	15 %	1	8 %	1	2	15 %	3	23 %
Mindre uthus i/nær tunet	156	31	20 %	125	12	10 %	113	19	17 %	94	22	23 %	4	4 %	4	4 %	14	15 %	1	7	7 %	15	16 %
Sidebygning	33	4	12 %	29	2	7 %	27	1	4 %	26	13	50 %	3	12 %	1	4 %	9	35 %	0	1	4 %	1	4 %
Stabbur, loft	14	2	14 %	12	0	0 %	12	1	8 %	11	3	27 %	0	0 %	0	0 %	3	27 %	0	0	0 %	1	9 %
Mindre uthus i/nær tunet	203	37	18 %	166	14	8 %	152	21	14 %	131	38	29 %	7	5 %	5	4 %	26	20 %	1	8	6 %	17	13 %
Naust, sjøbu	84	12	14 %	72	2	3 %	70	3	4 %	67	8	12 %	1	1 %	2	3 %	5	7 %	2	7	10 %	9	13 %
Sjøhus, brygge	16	3	19 %	13	1	8 %	12	0	0 %	12	7	58 %	1	8 %	1	8 %	5	42 %	0	1	8 %	0	0 %
Naust, sjøhus, fyr	100	15	15 %	85	3	4 %	82	3	4 %	79	15	19 %	2	3 %	3	4 %	10	13 %	2	8	10 %	9	11 %
1902 Tromsø samlet	1086	152	14 %	934	40	4 %	894	53	6 %	841	372	44 %	31	4 %	107	13 %	234	28 %	9	40	5 %	62	7 %

Vedlegg 2: Registreringskretser. Tap, endring og tilstand 1.-3. omdrev Tromsø kommune

1902 Tromsø	Under søkt	Tapt 1. omdrev		Under søkt 2. omdrev	Tapt 2. omdrev		Under søkt 3. omdrev	Tapt 3. omdrev		Gjenstående 3. omdrev	Endret totalt		A-stor endring		B-middels endring		C-liten endring		Står	Sterkt truet		Truet	
		1. omdrev	%		1. omdrev	%		1. omdrev	%		1. omdrev	%	%	%	%	%	%	%		%	%	%	%
102 PølsHAVNA	11	6	55 %	5	0	0 %	5	1	20 %	4	3	75 %	0	0 %	0	0 %	3	75 %	0	0	0 %	0	0 %
103 Håndverkeren	68	9	13 %	59	4	7 %	55	4	7 %	50	32	64 %	2	4 %	7	14 %	23	46 %	1	0	0 %	1	2 %
104 Skansen	29	2	7 %	27	0	0 %	27	0	0 %	27	14	52 %	1	4 %	3	11 %	10	37 %	0	0	0 %	2	7 %
105 Stortorget	13	0	0 %	13	0	0 %	13	0	0 %	13	10	77 %	0	0 %	1	8 %	9	69 %	0	0	0 %	0	0 %
106	5	0	0 %	5	0	0 %	5	0	0 %	4	3	75 %	0	0 %	0	0 %	3	75 %	0	0	0 %	0	0 %
107 Prostneset	32	1	3 %	31	0	0 %	31	2	6 %	27	17	63 %	2	7 %	4	15 %	11	41 %	0	0	0 %	1	4 %
108 Stranda	17	6	35 %	11	0	0 %	11	0	0 %	11	8	73 %	0	0 %	2	18 %	6	55 %	0	0	0 %	0	0 %
109 Landskirka	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	1	1	100 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %	0	0	0 %	1	100 %
111 Bukta	7	0	0 %	7	0	0 %	7	0	0 %	7	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
112 Nordbyen	42	9	21 %	33	1	3 %	32	1	3 %	31	22	71 %	3	10 %	4	13 %	15	48 %	0	0	0 %	1	3 %
113 Nordbybakkene	38	4	11 %	34	1	3 %	33	1	3 %	32	9	28 %	1	3 %	2	6 %	6	19 %	0	1	3 %	1	3 %
114 Rådhuskretsen	43	13	30 %	30	0	0 %	30	2	7 %	27	13	48 %	0	0 %	4	15 %	9	33 %	0	0	0 %	1	4 %
115 Brannstasjonen	37	4	11 %	33	4	12 %	29	0	0 %	29	9	31 %	0	0 %	2	7 %	7	24 %	0	1	3 %	0	0 %
116 Vognmannskretsen	20	6	30 %	14	0	0 %	14	2	14 %	12	8	67 %	1	8 %	0	0 %	7	58 %	0	2	17 %	1	8 %
117 Meieribakken	3	0	0 %	3	0	0 %	3	1	33 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
118 Canning	22	5	23 %	17	0	0 %	17	0	0 %	17	10	59 %	1	6 %	5	29 %	4	24 %	0	0	0 %	0	0 %
119 Prostjorda	62	11	18 %	51	3	6 %	48	2	4 %	46	31	67 %	2	4 %	7	15 %	22	48 %	0	1	2 %	1	2 %
121 Russegrava-Valhall	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	3	1	33 %	0	0 %	0	0 %	1	33 %	0	0	0 %	0	0 %
122 Rambergan	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
123 Øvre Bykrets	10	2	20 %	8	0	0 %	8	0	0 %	8	2	25 %	0	0 %	1	13 %	1	13 %	0	0	0 %	0	0 %
124 Vannsletta	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
126 Engenstykket	6	0	0 %	6	0	0 %	6	0	0 %	6	6	100 %	0	0 %	2	33 %	4	67 %	0	0	0 %	0	0 %
127 Serbyen	5	0	0 %	5	0	0 %	5	0	0 %	5	4	80 %	0	0 %	1	20 %	3	60 %	0	0	0 %	0	0 %
202 Holt-Åsgård	5	0	0 %	5	0	0 %	5	0	0 %	5	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %
203 Soltun - Åsli	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
211 Brekkevoll-Alfheimmyra	3	2	67 %	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
212 Sommerlyst	4	0	0 %	4	0	0 %	4	2	50 %	2	1	50 %	0	0 %	1	50 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
213 Forhåpningen-Myreng	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
214 Skoglyst-Laurdal	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	2	1	50 %	0	0 %	1	50 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
301 Fiskerihamna	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	1	1	100 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %	0	1	100 %	0	0 %
311 Nøysomheten	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	2	1	50 %	0	0 %	1	50 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
312 Godthåp	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	3	1	33 %	0	0 %	1	33 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
313 Ishavet	2	1	50 %	1	0	0 %	1	1	100 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
314 Storskogen	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	1	1	100 %	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0	0 %	0	0 %

1902 Tromsø	Under søkt	Tapt 1.omdrev		Under søkt 2.omdrev	Tapt 2.omdrev		Under søkt 3.omdrev	Tapt 3.omdrev	Gjenstående 3. omdrev	Endret totalt		A-stor endring		B-middels endring		C-liten endring		Står	Sterkt truet		Truet		
		1.omdrev	%		2.omdrev	%				%	%	%	%	%	%	%	%		%	%	%	%	%
315 Maryborg	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
415 Sandnes - Bergli	4	0	0 %	4	0	0 %	4	0	0 %	4	1	25 %	0	0 %	0	0 %	1	25 %	0	0	0 %	0	0 %
501 Kysten	4	0	0 %	4	0	0 %	4	0	0 %	4	1	25 %	0	0 %	0	0 %	1	25 %	0	0	0 %	0	0 %
502 Lanesodden	1	0	0 %	1	1	100 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
511 Bjerkaker	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	3	2	67 %	0	0 %	2	67 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
512 Brødrene Minde	4	1	25 %	3	0	0 %	3	0	0 %	3	1	33 %	0	0 %	1	33 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
513 Kveldro	1	1	100 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
1201 Skjelnan	19	1	5 %	18	2	11 %	16	0	0 %	16	7	44 %	2	13 %	2	13 %	3	19 %	0	0	0 %	4	25 %
1203 Krokenstranda	3	1	33 %	2	0	0 %	2	0	0 %	2	1	50 %	0	0 %	0	0 %	1	50 %	0	0	0 %	0	0 %
1305 Kolbakbukkt – Sauestad	3	0	0 %	3	1	33 %	2	0	0 %	2	1	50 %	0	0 %	1	50 %	0	0 %	0	0	0 %	1	50 %
1309 Krøkebærslletta	4	0	0 %	4	0	0 %	4	0	0 %	4	1	25 %	0	0 %	1	25 %	0	0 %	1	0	0 %	2	50 %
1401 Otium	1	1	100 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
1403 Lilleaksla	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
1405 Hungeren	4	0	0 %	4	0	0 %	4	0	0 %	4	2	50 %	0	0 %	1	25 %	1	25 %	0	0	0 %	1	25 %
1501 Reinelveaillivas	17	4	24 %	13	0	0 %	13	2	15 %	11	4	36 %	0	0 %	2	18 %	2	18 %	0	1	9 %	2	18 %
1502 Nordberg	21	1	5 %	20	0	0 %	20	1	5 %	19	10	53 %	1	5 %	3	16 %	6	32 %	0	3	16 %	1	5 %
1503 Holmesletta	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
1504 Sandvika	6	1	17 %	5	0	0 %	5	1	20 %	4	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	2	50 %
1505 Hundbergan	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	1	100 %	0	0 %
2010 Toften	3	1	33 %	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
2020 Lanes – Finnvika	6	0	0 %	6	1	17 %	5	1	20 %	4	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	1	25 %
2030 Kvaløysletta	4	0	0 %	4	0	0 %	4	0	0 %	4	1	25 %	0	0 %	1	25 %	0	0 %	0	0	0 %	2	50 %
2050 Kaldfjordbotn	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	2	1	50 %	1	50 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	1	50 %
2060 Eidkjosen	3	1	33 %	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	1	50 %
2070 Håkøybotn	5	0	0 %	5	0	0 %	5	2	40 %	3	1	33 %	0	0 %	1	33 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
3001 Oldervik	10	1	10 %	9	1	11 %	8	2	25 %	6	1	17 %	0	0 %	0	0 %	1	17 %	1	1	17 %	0	0 %
3002 Skittenvik	8	1	13 %	7	0	0 %	7	0	0 %	7	4	57 %	0	0 %	1	14 %	3	43 %	0	0	0 %	0	0 %
3101 Lauksletta	7	0	0 %	7	1	14 %	6	2	33 %	4	1	25 %	0	0 %	0	0 %	1	25 %	0	0	0 %	3	75 %
3102 Fagernes/Ramfjordmoen	5	0	0 %	5	1	20 %	4	1	25 %	3	3	100 %	0	0 %	1	33 %	2	67 %	0	0	0 %	0	0 %
3103 Sørbotn	14	2	14 %	12	0	0 %	12	0	0 %	12	2	17 %	0	0 %	2	17 %	0	0 %	1	2	17 %	3	25 %
3104 Hanslarsanes	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	3	2	67 %	0	0 %	0	0 %	2	67 %	0	0	0 %	1	33 %
3105 Kristofferjorda	10	1	10 %	9	1	11 %	8	3	38 %	5	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	4	80 %	0	0 %
3106 Andersdal	16	0	0 %	16	0	0 %	16	3	19 %	13	4	31 %	1	8 %	3	23 %	0	0 %	0	1	8 %	1	8 %
3201 Balsnes/Sandbakken	6	1	17 %	5	1	20 %	4	0	0 %	4	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	2	50 %
3202 Bentsjord	30	4	13 %	26	0	0 %	26	1	4 %	25	11	44 %	1	4 %	5	20 %	5	20 %	0	0	0 %	0	0 %
3301 Jøvik	4	0	0 %	4	0	0 %	4	0	0 %	4	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
3302 Olderbakken	4	0	0 %	4	1	25 %	3	0	0 %	3	1	33 %	0	0 %	0	0 %	1	33 %	0	1	33 %	0	0 %
3303 Lakselvbukt	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	3	1	33 %	0	0 %	0	0 %	1	33 %	0	0	0 %	1	33 %
3304 Lakselvdalen	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %

1902 Tromsø	Under søkt 1.omdrev	Tapt 1.omdrev		Under søkt 2.omdrev	Tapt 2.omdrev		Under søkt 3.omdrev	Tapt 3.omdrev		Gjenstående 3. omdrev	Endret totalt		A-stor endring		B-middels endring		C-liten endring		Står	Sterkt truet		Truet	
			%			%			%			%		%		%		%			%		%
3305 Sjøvassbotn	3	1	33 %	2	1	50 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
3306 Stordal	9	2	22 %	7	1	14 %	6	0	0 %	6	3	50 %	1	17 %	0	0 %	2	33 %	0	1	17 %	3	50 %
3307 Sjursnes	10	1	10 %	9	0	0 %	9	1	11 %	8	1	13 %	0	0 %	0	0 %	1	13 %	0	0	0 %	0	0 %
3308 Reiervik	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
4001 Bakkejord	42	2	5 %	40	0	0 %	40	4	10 %	36	9	25 %	3	8 %	2	6 %	4	11 %	0	4	11 %	3	8 %
4002 Mjelde-vest	14	1	7 %	13	2	15 %	11	0	0 %	11	9	82 %	1	9 %	6	55 %	2	18 %	0	0	0 %	2	18 %
4003 Mjelde-øst	4	1	25 %	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	1	33 %	0	0 %
4004 Straumbukta	25	3	12 %	22	0	0 %	22	0	0 %	22	12	55 %	0	0 %	0	0 %	12	55 %	0	0	0 %	4	18 %
4005 Slåttnes	18	2	11 %	16	0	0 %	16	0	0 %	16	4	25 %	1	6 %	3	19 %	0	0 %	0	6	38 %	0	0 %
4101 Greipstad	13	0	0 %	13	1	8 %	12	1	8 %	11	7	64 %	0	0 %	2	18 %	5	45 %	0	0	0 %	1	9 %
4102 Buvika	22	5	23 %	17	0	0 %	17	3	18 %	14	7	50 %	0	0 %	4	29 %	3	21 %	0	2	14 %	0	0 %
4103 Brensholmen	12	4	33 %	8	0	0 %	8	0	0 %	8	3	38 %	0	0 %	3	38 %	0	0 %	0	0	0 %	3	38 %
4104 Sommarøy	19	4	21 %	15	1	7 %	14	3	21 %	11	2	18 %	1	9 %	0	0 %	1	9 %	0	1	9 %	0	0 %
4201 Sjetun	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	3	2	67 %	0	0 %	1	33 %	1	33 %	0	0	0 %	0	0 %
4202 Sandneshamn	9	0	0 %	9	0	0 %	9	0	0 %	9	4	44 %	0	0 %	0	0 %	4	44 %	0	0	0 %	2	22 %
4204 Vasstrand	11	3	27 %	8	1	13 %	7	0	0 %	7	2	29 %	0	0 %	1	14 %	1	14 %	0	0	0 %	0	0 %
4301 Ersfjordbotn	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	2	2	100 %	0	0 %	1	50 %	1	50 %	0	0	0 %	0	0 %
4304 Skamtind-/Kråkskard	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	3	0	0 %	0	0 %
4305 Revik	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
4306 Sessøy/-Håja/Bjørnøy	6	1	17 %	5	0	0 %	5	1	20 %	4	1	25 %	0	0 %	1	25 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
4401 Henrikvika	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	2	1	50 %	0	0 %	0	0 %	1	50 %	0	0	0 %	1	50 %
4402 Susannajord	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	2	1	50 %	0	0 %	0	0 %	1	50 %	0	0	0 %	0	0 %
4403 Blåmannvik	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	3	1	33 %	0	0 %	1	33 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
4404 Grøtffjord	1	1	100 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
4405 Tromvik	4	2	50 %	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
4406 Vengsøy	18	2	11 %	16	1	6 %	15	0	0 %	15	7	47 %	0	0 %	2	13 %	5	33 %	0	0	0 %	0	0 %
4407 Laukvika	1	1	100 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %
4408 Skulsfjord	2	0	0 %	2	1	50 %	1	0	0 %	1	1	100 %	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0	0 %	0	0 %
4501 Kråknes	2	0	0 %	2	1	50 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	1	100 %	0	0 %
4503 Myra-Kifjord	10	2	20 %	8	0	0 %	8	1	13 %	7	4	57 %	1	14 %	1	14 %	2	29 %	0	0	0 %	0	0 %
4504 Måsvik	12	2	17 %	10	1	10 %	9	0	0 %	9	2	22 %	2	22 %	0	0 %	0	0 %	0	1	11 %	2	22 %
4505 Skarsfjord	9	2	22 %	7	0	0 %	7	0	0 %	7	2	29 %	0	0 %	0	0 %	2	29 %	0	0	0 %	0	0 %
4506 Kråkvik	8	1	13 %	7	0	0 %	7	0	0 %	7	3	43 %	1	14 %	1	14 %	1	14 %	0	1	14 %	1	14 %
4507 Skulgam	9	2	22 %	7	1	14 %	6	0	0 %	6	1	17 %	0	0 %	0	0 %	1	17 %	0	2	33 %	1	17 %
4508 Finnkroken	22	3	14 %	19	0	0 %	19	1	5 %	18	8	44 %	1	6 %	0	0 %	7	39 %	0	0	0 %	0	0 %
1902 Samlet	1086	152	14 %	934	40	4 %	894	53	6 %	841	372	44 %	31	4 %	107	13 %	234	28 %	9	40	5 %	62	7 %

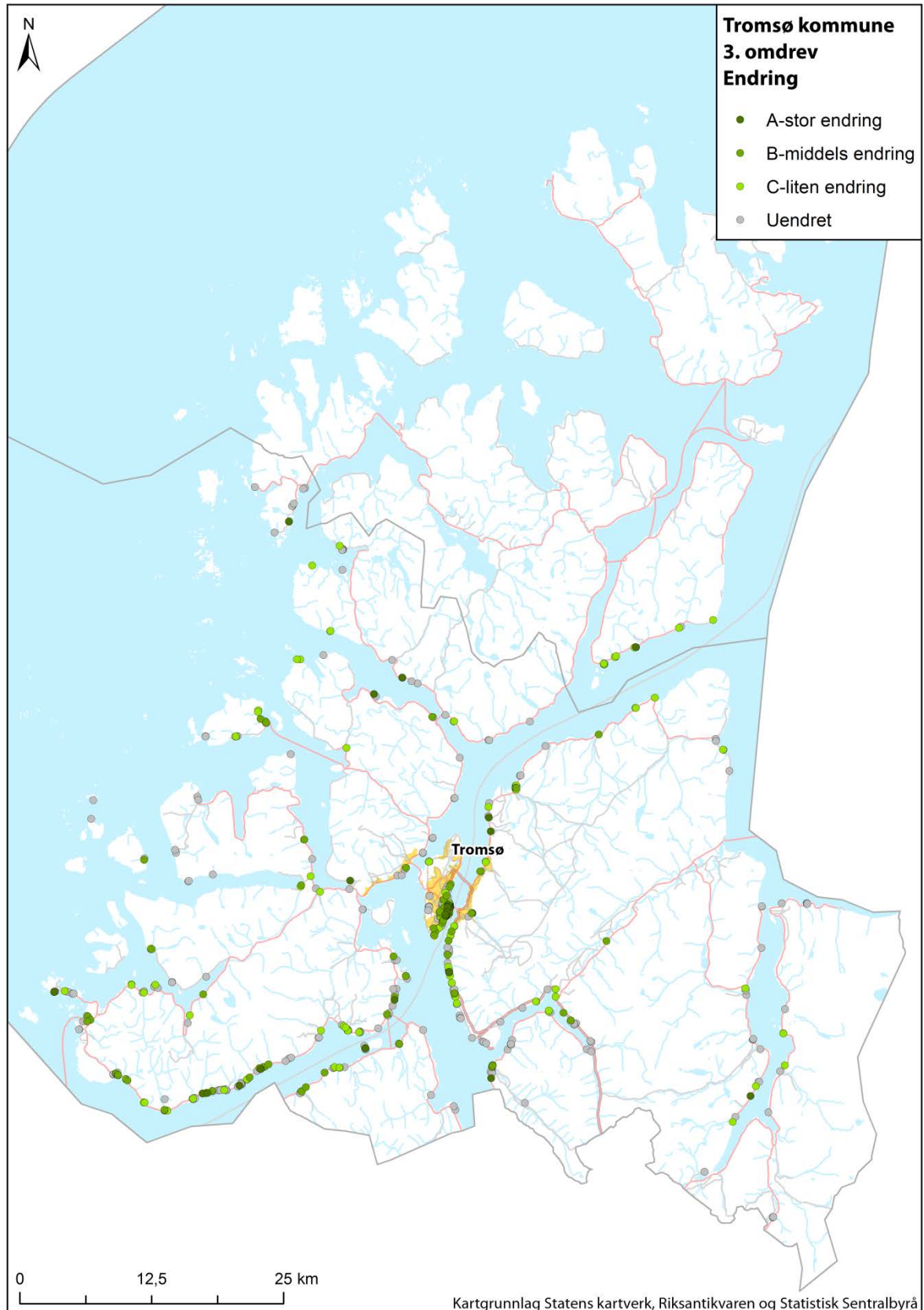
Vedlegg 3: Kart. Kommune og fylke

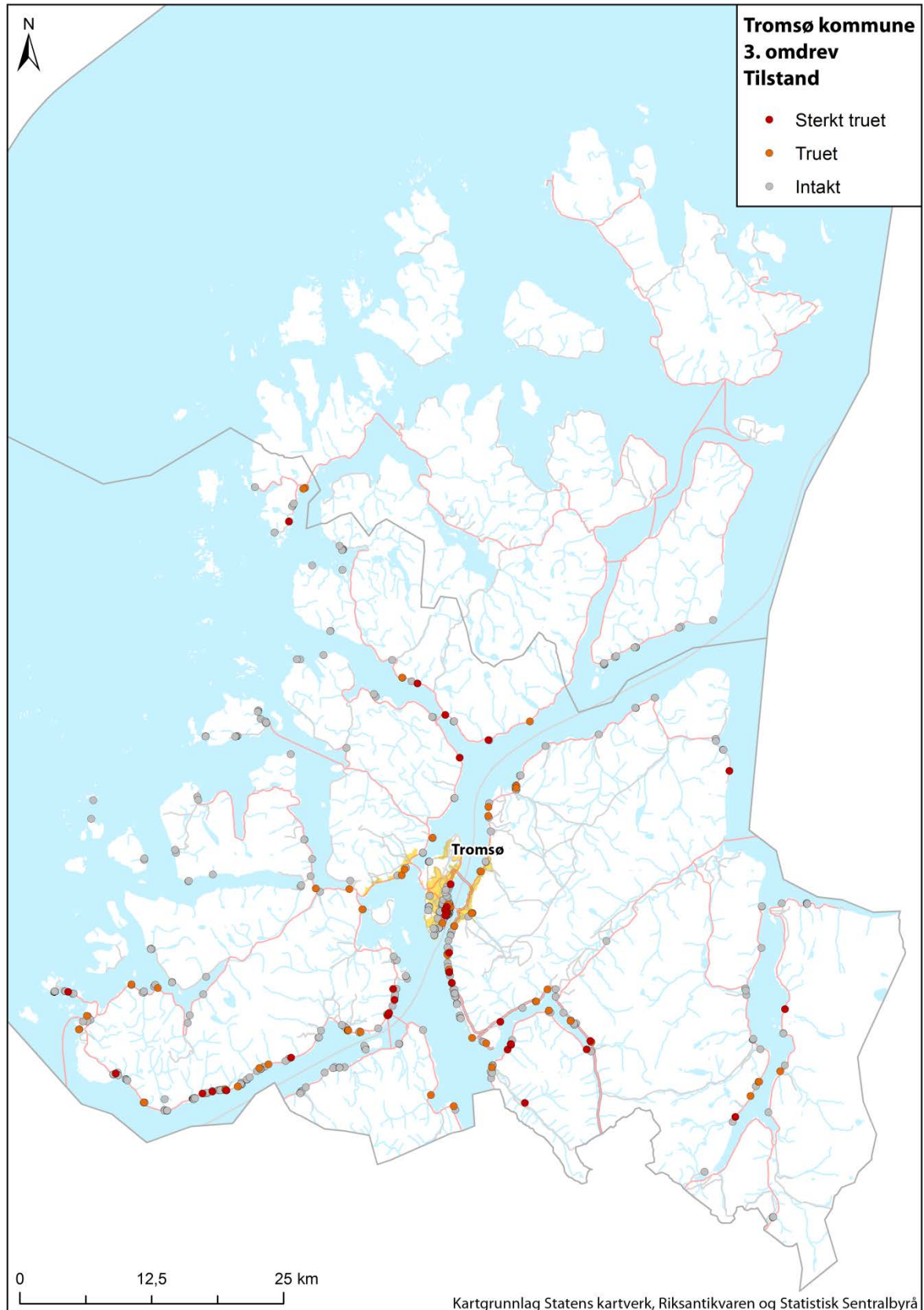
Vedlegg 4: Kart. Tap 3. omdrev Tromsø kommune

Vedlegg 5: Kart. Endring 3. omdrev Tromsø kommune

Vedlegg 6: Kart. Tilstand 3. omdrev Tromsø kommune

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Rapport 56
ISSN 1503-4895
ISBN 978-82-8101-119-9

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736 Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 934 66 230

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112 Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 922 89 252

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 25
7013 TRONDHEIM
Telefon: 922 66 779 /
405 50 126

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00